

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Espen Barth Eide

Ref.nr.:
Saknr.: 21/2753
Dato: 16. desember 2022

Fastsettelse av forskrifter om vern av 54 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Innlandet, Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark.

1. Innledning

Etter naturmangfoldloven § 34 jf. §§ 35 og 37 kan Kongen i statsråd fastsette forskrift om vern av områder som nasjonalparker og naturreservater. Klima- og miljødepartementet (KLD) foreslår at det fastsettes forskrifter om vern av 54 skogområder.

1.2 Kort redegjørelse for saken

Forslaget om vern av de 54 skogområdene omfatter ca. 81 km² nytt verneareal og vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til gjennom bl.a. behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om vern av 10 prosent av skogarealet og til internasjonale mål og forpliktelser.

Områdene som foreslås vernet er i all hovedsak privateid, og vernet skjer gjennom samarbeidsordningen for frivillig skogvern.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt forslagene på høring. Høringen er gjennomført av de aktuelle statsforvalterne.

21 områder ligger i reinbeitedistrikter og/ eller i områder med andre samiske interesser. Statsforvalterne har gjennomført konsultasjon med de berørte reinbeitedistrikter som har ønsket konsultasjon. KLD har forelagt utkast til foredrag og verneforskrifter for Sametinget. Sametinget har ikke bedt om videre konsultasjon om verneforskriftene, og slutter seg til verneforslaget. Sametinget har en merknad om bruk av droner i reindriften, jf. omtale i kap. 7.3.

Etter høring har statsforvalterne sendt sine vurderinger og forslag om vern etter naturmangfoldloven til Miljødirektoratet. Direktoratets vurderinger og tilråding er deretter oversendt KLD.

Det er i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er justert på visse punkter for å

imøtekomme og hensynta ulike interesser. For departementets vurderinger av de ulike forslagene vises til bl.a. kap. 9 og 10.

2. Forslag

2.1. Generelt om forslaget

KLD tilrår opprettelse av 54 verneområder i skog i medhold av naturmangfoldloven. 39 områder er nye naturreservater. 15 områder er utvidelser av eksisterende verneområder, 14 av disse er utvidelse av naturreservater og et område er utvidelse av nasjonalpark. Alle områdene inngår i ordningen med frivillig vern av privateid skog.

Tilrådingen omfatter ca. 81 km² nytt verneareal, hvorav ca. 41 km² er produktiv skog.

Følgende områder foreslås vernet etter naturmangfoldloven:

1. Aspa naturreservat i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal
2. Lerheim naturreservat i Rauma kommune, Møre og Romsdal
3. Knausnakken naturreservat i Vestnes kommune, Møre og Romsdal
4. Ramshylla naturreservat i Vanylven kommune, Møre og Romsdal
5. Skolten naturreservat i Gulen kommune, Vestland
6. Loftesnes naturreservat i Sogndal kommune, Vestland
7. Setråsen og Femanger naturreservat (utvidelse) i Bjørnafjorden kommune, Vestland
8. Gulbergnotten naturreservat (utvidelse) i Ullensvang kommune, Vestland
9. Adnaråsen naturreservat i Sokndal kommune, Rogaland
10. Einarvatnet naturreservat (utvidelse) i Flekkefjord kommune i Agder og Lund kommune i Rogaland
11. Myran naturreservat i Kristiansand kommune, Agder
12. Langåsen naturreservat i Birkenes kommune, Agder
13. Langebergsheia og Mannfallsnuten naturreservat (utvidelse) i Birkenes og Froland kommuner, Agder
14. Bjerke naturreservat i Larvik kommune, Vestfold og Telemark
15. Sjøbråten naturreservat i Bærum kommune, Viken
16. Ramsås naturreservat (utvidelse) i Bærum kommune, Viken
17. Fokktuva naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
18. Storhøla naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
19. Heivika naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
20. Migan og Korsbekken naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
21. Storvikskogen naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
22. Krokvatnet naturreservat i Flatanger kommune, Trøndelag
23. Vuddudalen naturreservat (utvidelse) i Levanger kommune, Trøndelag
24. Nordstifjellet naturreservat i Åfjord kommune, Trøndelag
25. Ståvåa og Skauma naturreservat (utvidelse) i Rennebu kommune, Trøndelag
26. Vinjlia naturreservat i Heim kommune, Trøndelag
27. Kastnesåsen og Grønlikollen naturreservat i Dyrøy kommune, Troms og Finnmark
28. Åkre og Vikane naturreservat (utvidelse) i Voss kommune, Vestland
29. Steinen naturreservat (utvidelse) i Bjørnafjorden kommune, Vestland
30. Bandaksliane og Lynglifjell naturreservat (utvidelse) i Kviteseid kommune, Vestfold og Telemark
31. Dalåsen naturreservat i Hjartdal kommune, Vestfold og Telemark

32. Verpelva naturreservat i Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark
33. Såta naturreservat i Ringerike og Flå kommuner, Viken
34. Kiærmarka naturreservat i Rakkestad kommune, Viken
35. Hurdalselvdeltaet naturreservat (utvidelse) i Hurdal kommune, Viken
36. Gråura naturreservat (utvidelse) i Sunndal kommune Møre og Romsdal og Oppdal kommune i Trøndelag
37. Julesstraumen naturreservat i Lierne kommune, Trøndelag
38. Folldalen og Lonskogen naturreservat (utvidelse) i Høylandet kommune, Trøndelag
39. Hølbekkdalen og Litlhaugdalen naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
40. Engan og Liabugen naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag
41. Drættvika naturreservat i Indre Fosen kommune, Trøndelag
42. Iselva naturreservat i Narvik kommune, Nordland
43. Storberget naturreservat i Narvik kommune, Nordland
44. Råhpuk/Kilvasskogen naturreservat i Hamarøy kommune, Nordland
45. Reinåga naturreservat i Hemnes kommune, Nordland
46. Fjellavlia naturreservat i Hemnes kommune, Nordland
47. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (utvidelse i Rana kommune), Nordland
48. Ørnodden naturreservat i Grane kommune, Nordland
49. Tennelia naturreservat i Senja kommune, Troms og Finnmark
50. Buggastrondi naturreservat i Luster kommune, Vestland
51. Bjoruvstøyl naturreservat (utvidelse) i Bygland kommune, Agder
52. Lønnsåsen naturreservat i Nord-Odal kommune, Innlandet
53. Styggvannsdalen naturreservat i Lørenskog kommune, Viken
54. Kringler naturreservat i Nannestad kommune, Viken

For følgende tidligere foreslåtte verneområder foreslås at vern utsettes for å avklare forholdet til hhv. mulige vannkraftinteresser og mulige mineralinteresser:

1. Storvatnet og Gøllaustjønnna naturreservat (utvidelse) i Namsos kommune, Trøndelag
2. Bakke naturreservat i Larvik kommune, Vestfold og Telemark.

2.2. Begrunnelse for verneforslaget

Forslaget om vern av de 54 skogområdene vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til bl.a. gjennom behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet:

1. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
2. *Ingen arter og naturtyper skal utryddes som følge av menneskelig aktivitet, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
3. *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*

Meld. St. 14 (2015-2016) legger opp til videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, i hovedsak ved vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om vern av 10 prosent av skogarealet og til internasjonale mål og forpliktelser, jf. bl.a. konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8, jf. også naturmangfoldloven § 33 g om økologiske og landskapsmessige sammenhenger.

Vern av områdene mot ulike typer inngrep bidrar til å bevare norsk naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*), d (*større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*), e (*områder med særskilte naturhistoriske verdier*), g (*økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt*), h (*referanseområder for å følge utviklingen i naturen*).

Verneforslaget vil også bidra til å nå FNs bærekraftsmål nr. 15 Livet på land. Skogvern er vurdert som et effektivt virkemiddel for å sikre norsk naturmangfold, blant annet ved at man fanger opp truede og nær truede naturtyper og leveområder for et stort antall truede og nær truede arter.

2.3. Hjemmelsgrunnlag

Av de 54 skogområdene foreslås 53 områder vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34 jf. § 37 og § 62. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Ett av områdene foreslås vernet som en mindre utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i medhold av naturmangfoldloven § 34, jf. § 35. Vilkåret for å kunne verne et område som nasjonalpark etter naturmangfoldloven § 35 er at det dreier seg om et større naturområde som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

2.4. Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. Områdene omfatter flere ulike utforminger av barskog, blant annet gammel granskog, gammel furuskog, kalkskog og kystgranskog, men også områder med rik og variert edelløvskog. Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene.

Opprettelsen av verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I dette verneforslaget er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet, er hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene vil gjennom vernebestemmelsene sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til å dekke viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for et stort antall truede arter, og dermed *reduere den samlede belastningen* på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om *samlet belastning* være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om *miljøforsvarlige teknikker*

og lokalisering, samt miljøforringer betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. KLD vurderer at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. KLD anser at *kunnskapsgrunnlaget* er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Det er ut fra en *føre-var-tilnærming* i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (*samlet belastning*). Det foreligger etter KLDs vurdering tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 9, samt til Miljødirektoratets tilrådinger.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, bl.a. dokumentasjon i "*Narin- Lokalitets-database for skogområder*". Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er bl.a. NINA-rapportene 535/2010 og 1352/2017.

KLD vurderer generelt at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med et nettverk av verneområder er et effektivt bidrag til å sikre det biologiske mangfoldet i skog. Hvis områdene i denne saken ikke vernes, er fortsatt skogbruk den mest aktuelle arealanvendelsen for mange av områdene. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

2.5. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, tradisjonell reindrift, jakt og friluftsliv. Skogbruk skal ikke fortsette i områdene som vernes, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere. Det går eksisterende veier inn i noen av områdene, primært gamle traktorveier.

Det er kraftledninger i områdene Setråsen og Femanger, Einarvatnet, Langebergsheia og Mannfallnuten, Stavåa og Skauma, Bandaksliane og Lynglifjell, Dalåsen, Hurdalselvdeltaet, Gråura, Engan og Liabugen, Fjellavlia og Kringler. Det er kraftledninger i tidligere vernet areal i områdene Gulbergnotten, Bandaksliane og Lynglifjell og Hurdalselvdeltaet. Områdene Aspa, Lerheim, Kastnesåsen og Grønlikollen, Åkre og Vikane, Såta og Storberget grenser til ryddebelte for kraftledninger. For kraftledninger som ligger i eller inntil verneareal er det i verneforskriftene tatt inn standardbestemmelser om bl.a. drift og vedlikehold.

Områdene Myran og Hurdalselvdeltaet grenser til regulerte vannmagasiner for hhv. drikkevann og vannkraftproduksjon. Det foreligger ikke planer om å heve høyeste regulerte vannstand (HRV) for magasinene.

Det er påvist småkraftpotensiale i områdene Skolten, Einarvatnet, Åkre og Vikane, Gråura, Storberget og Fjellavlia. Området Ramshylla kan berøre en vannvei for et digitalt småkraftpotensial. KLD vurderer at naturverdiene i områdene tilsier at verdien av å etablere naturreservatene er større enn nytten av eventuell kraftutbygging. I området Dalåsen er det gitt konsesjon for bygging av tunnel/vannvei under nordre del av verneforslaget. Tunnelinngangene vil ligge på utsiden av det foreslåtte verneområdet. Gjennom området Stavåa og Skauma går en rørgate gjennom nytt verneareal til et vannkraftverk som ligger like utenfor vernegrensen. For området Reinåga ligger vernegrensen 30-50 meter nedstrøms for Reinåga kraftverk.

Det er registrert mineralforekomster i områdene Einarvannet, Dalåsen og Iselva. Det er ikke planer om utnyttelse av mineralressurser innenfor foreslått nytt verneareal.

2.6. Planstatus

Arealene som foreslås vernet er i all hovedsak LNF-områder i de respektive kommuneplaner. 21 områder i fylkene Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark ligger i reinbeitedistrikter og/ eller i områder med andre samiske interesser.

3. Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

3.1. Samfunnsnytte av verneforslaget

Gjennomføring av verneforslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold, målet om vern av 10 % av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser. Det vises til nærmere omtale i kap. 2.2.

Verneområdene har i tillegg viktige opplevelseskvaliteter og kan bidra til verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme. Naturmangfold har også en egenverdi. Vern som foreslått vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)).

3.2. Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som kan påvirke ulike samfunnsområder. Områdene som foreslås vernet er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede.

Alle områder som foreslås vernet har areal under 500 km² og omfattes ikke av kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift. Bruksinteresser er klarlagt ved høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite, tradisjonell reindrift, jakt og friluftsliv. Unntatt for skogbruk er dette aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

For tradisjonell reindrift vil vern beskytte arealene langsiktig mot inngrep og nedbygging. Hensyn til reindriften ivaretas ved at tiltak plasseres under § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) så lenge de ikke vil være i strid med verneformålet, og for tiltak under § 7 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) vektlegges flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriksplan i henhold til reindriftsloven. Dette for at

tradisjonell reindrift i størst mulig grad kan foregå rasjonelt og uten unødvendige søknadsprosedyrer innenfor rammen som ivaretar verneformålet.

For tradisjonell reindrift vil vern beskytte arealene langsiktig mot inngrep og nedbygging. Hensyn til reindriften ivaretas ved at tiltak plasseres under § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) så lenge de ikke vil være i strid med verneformålet, og for tiltak under § 7 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) vektlegges flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriksplan i henhold til reindriftsloven. Dette for at tradisjonell reindrift i størst mulig grad kan foregå som uten omfattende søknadsprosedyrer.

Hvis områdene ikke vernes, er fortsatt skogbruk mest aktuelle arealbruk. Det vil da i hovedsak være sektorlover og skogbrukets sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til naturmangfold på disse arealene. KLD vurderer at et nettverk av verneområder, kombinert med gode miljøtiltak i skogbruket samt andre aktuelle virkemidler, er en effektiv måte å sikre naturmangfoldet i skog.

Norsk landbruk og matproduksjon er basert på bruk av arter som planter, husdyr og skogstrær. Genmangfoldet, dvs. den genetiske variasjonen innen artene, er en forutsetning bl.a. for framtidig klimatilpasning og produksjon. Bevaringsverdige skogtrær og ville slektninger av kulturplanter bevares best i naturlige populasjoner i naturen, eksempelvis i egnede verneområder. Verneområdene kan følgelig ha verdi også i denne sammenheng.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen essensielle bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har også forpliktet seg nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet.

Vern vil begrense fremtidige muligheter for bl.a. skogbruk, mineralutvinning, vindkraftutbygging og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning eller kraftutbygging i noen av områdene i dag.

KLD viser til at for to områder foreslås det at vern utsettes for nærmere avklaring av forholdet til hhv. mulige vannkraftinteresser og mulige mineralinteresser.

KLD viser forøvrig til at det i verneprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunns-messige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er videre justert på ulike punkter for å imøtekomme og hensynta andre interesser. KLD mener verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer departementet at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

Etter avveier mellom områdenes verneverdier og andre interesser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i verneforskrifter og avgrensning for foreslåtte verneområder. Det vises for øvrig til omtale av de enkelte verneområdene i kapittel 9.

4. Viktige endringer i verneprosessen

Navn

Skrivemåten tilrås endret for følgende områder: *Ramsåsen* endres til *Ramsås*, *Migan-Korsbekken* endres til *Migan og Korsbekken*, *Vinjelia* endres til *Vinjlia*, *Kastnesåsen-Grønlikollen* endres til *Kastnesåsen og Grønlikollen*, *Kullebunddalen* endres til *Kiærmarka*, *Julestrømmen* endres til *Julesstraumen*, *Folldalen og Lonaskogen* endres til *Folldalen og Lonskogen*, *Engan/Liabogen* endres til *Engan og Liabugen*, *Drætvik* endres til *Drættvika*, *Kilvasskogen* endres til *Råhpuk/Kilvasskogen og Hølbekkdalen og Litjhaugdalen* endres til *Hølbekkdalen og Litlhaugdalen*.

Grenser

Med bakgrunn i vurdering av høringsuttalelser tilrås mindre grensejusteringer for flere områder. Det er gjort mindre reduksjoner i områdene Aspa, Loftesnes, Bjønntjenn, Bjerke og Ramsås for å ivareta hensynet til kraftledninger, veger og andre tekniske inngrep. Størst endring er gjort for området Såta, hvor nær 2000 dekar tatt ut etter høring. For området Kringler er arealet redusert i slutfasen pga. behov for nærmere vurdering av grenser og vernebestemmelser i sørlig delområde, dvs. at kun nordlig delområde vernes nå.

Verneforskrifter

Det er etter høringen foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. KLD vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern der det er inngått avtaler med grunneiere.

5. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 20. desember 2019 nr. 1935 om vern av Setråsen naturreservat, Fusa kommune, Hordaland.
2. Forskrift 19. mars 2021 nr. 783 om vern av Gulbergnotten naturreservat, Ullensvang kommune, Vestland.
3. Forskrift 13. desember 2002 nr. 1514 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 2, fredning av Einarvannet naturreservat, Flekkefjord og Lund kommuner, Vest-Agder og Rogaland.
4. Forskrift 11. desember 2015 nr. 1538 om vern av Langebergsheia og Mannfallknuten naturreservat, Birkenes og Froland kommuner, Aust-Agder
5. Forskrift 16. desember 2005 nr. 1538 om Verneplan for skog, vedlegg 2, Ramsåsen naturreservat, Bærum kommune, Akershus.
6. Forskrift 20. desember 2019 nr. 1971 om vern av Vuddudalen naturreservat, Levanger kommune, Trøndelag.
7. Forskrift 20. desember 2019 nr. 1977 om vern av Stavåa naturreservat, Rennebu kommune, Trøndelag.
8. Forskrift 16.12.2016 nr. 1627 om vern av Åkre og Vikane naturreservat, Ullensvang herad, Hordaland
9. Forskrift 20.12.2019 nr. 1934 om vern av Steinen naturreservat, Fusa kommune, Hordaland

10. Forskrift 06.12.2019 nr. 1858 om vern av Bandaksliane naturreservat, Kviteseid og Tokke kommunar, Telemark
11. Forskrift 02.10.1992 nr. 746 om vern av Hurdalselvdeltaet naturreservat, Hurdal kommune, Akershus
12. Forskrift 14.12.2018 nr. 1965 om vern av Gråura naturreservat, Oppdal kommune, Trøndelag.
13. Forskrift 15.12.2017 nr. 2090 om vern av Folldalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag.
14. Forskrift 01.12.2017 nr.1869 om vern av Bjoruvstøl naturreservat, Bygland kommune, Aust-Agder.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 16.10.2020 nr. 2076 om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke.

6. Forvaltning av verneområdene

Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Det stilles noen krav til slik delegering, blant annet at hele verneområdet er innenfor en kommune og at kommunen har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Statsforvalteren. I tradisjonelle samiske områder skal samiske interesser ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

7. Saksbehandling

7.1. Generell bakgrunn

Områdene som foreslås vernet har ulik historikk. Det vises til tilrådinger fra Miljødirektoratet og statsforvalterne for utdypende informasjon om saksgangen.

7.2. Frivillig skogvern på privateid grunn

Vern av privateid skog gjennomføres i all hovedsak som frivillig skogvern. Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne skogareal for vern. Tilbud om vern sendes til vedkommende statsforvalter. Det foretas naturfaglige registreringer og utarbeides skogtakster for områder der det er behov for det. Hvis området kvalifiserer for vern, utarbeider Statsforvalteren på grunnlag av tilbudet og de naturfaglige registreringene forslag til avgrensning av verneområdet. Ut fra tilbud og standard verneforskrift utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som oversendes grunneier for kommentarer. Det avholdes møter og/eller befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner skogsakkyndig med mandat å forhandle med grunneierne og/eller grunneiernes representant. Ved enighet inngås avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av avtalt erstatningsbeløp skjer umiddelbart etter vernevedtak.

7.3. Konsultasjoner med Sametinget og reindriften

Generelt uttrykker reindriften i skogvernsaker i stor grad støtte til vern som beskytter arealene mot utbygginger og inngrep som er negative for reindriften, samtidig som det ønskes et lavt restriksjonsnivå for reindriften og andre samiske interesser i verneområdene.

21 områder i fylkene Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark ligger i reinbeitedistrikt. Det er gjennomført konsultasjon med berørte reinbeitedistrikter som har ønsket konsultasjon. KLD vurderer at Statsforvalterens konsultasjoner med det enkelte reinbeitedistrikt har vært grundig, og har ivare tatt konsultasjonsplikten overfor reindriften. Representanter for reinbeitedistriktene er ofte nærmest de aktuelle problemstillingene og kjenner godt til de enkelte områdene og reindriften bruk av områdene.

Mht. områder i Trøndelag nevner flere reinbeitedistrikt at arealvern også er et vern av deres ressursgrunnlag, og er derfor positiv til vern. På den annen side mener distriktene at all reindriften virksomhet i medhold av reindriftenloven bør ha direkte unntak i forskriftene. Det er således ikke enighet med reinbeitedistriktene i Trøndelag om unntakspunkter som er lagt til § 7, samt uttak av selvtørrede grantrær til ved når det gjelder ett distrikt.

KLD har forelagt utkast til foredrag og verneforskrifter for Sametinget. Sametinget har ikke bedt om videre konsultasjon om verneforskriftene, og slutter seg til verneforslaget. Sametinget forutsetter at punktene som det er konsultert til enighet om med berørte samiske intressentene, og som følger tilrådingen fra Statsforvalterne, tas med i resolusjonen og de endelige forskriftene, og praktiseres til beste for de samiske interessene. Etter innspill fra Sametinget er omtalen justert under kap. 1 og kap. 2 slik at det framgår at områdene ligger “i reinbeitedistrikter og/ eller i områder med andre samiske interesser”. Når det gjelder bruk av droner i reindriften har Sametinget presisert sitt syn som følger: *Sametinget anser droner som et formålstjenelig hjelpemiddel i reindriften. Det er mange verneforskrifter som er noen år gamle, og som Sametinget har gitt tilslutning til, som har forbud mot bruk av modellfly. Bruk av droner i reindriften er en problemstilling som har oppstått i senere tid, og en tilslutning til verneforskrifter med modellflyforbud betyr ikke at Sametinget har gitt tilslutning til et droneforbud i områdene. Sametinget anser at reindriften dronebruk i verneområder er en problematikk som må løftes opp til diskusjon i fremtiden. Sametinget anser ikke at man uten videre kan sidestille modellfly og droner i forhold til samisk bruk.»*

7.4. Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 til 3 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå, og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 3 vurderes samfunnsnytt og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres og hvilke tiltak som anbefales. I kapittel 8 og 9 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Økonomiske og administrative konsekvenser omtales i kapittel 10.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer inkluderende prosesser i verneprosessene.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er således oppfylt.

7.5. Høring av verneforslagene

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring. Det vises til hovedsynspunkter fra høringsinstanser i kap. 9.

8. Generelle merknader til verneforslagene

8.1. Miljødirektoratets generelle merknader

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veier og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard veien, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel vei omfatter således tiltak eller arbeid for å holde veien ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter.

Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til veiklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig mellom de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive Statsforvalterne og grunneierne, vil det måtte aksepteres at det blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon.

Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Når det gjelder endelige vernekart vil de bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Mht. innmelding av navn på nye verneområder i SSR vises til kommentarene fra KLD i foredrag til kgl.res. i desember 2015. Departementet viser til «at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister.»

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriftene § 6. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport av elg og hjort kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveier. Unntaket for uttransport av felt elg og hjort er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne bestemmelsen.

Direktoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekt mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traseer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter. Når det gjelder vedlikehold av stier, foreslår direktoratet at det ikke åpnes for motorferdsel i forbindelse med dette. Hvis det som del av nødvendig vedlikehold er behov for å ta ned større trær, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje.

Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak. I noen av områdene med kraftlinjer inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold eller akutt utfall.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom

det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.» Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedracting og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil vi forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften. Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start evt. vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan. Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflyging punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i friluftsløven er at det i skogområder er tillatt med sykling på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder hvor det ikke finnes veier og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det fremgår av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veier eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet.

Forvaltningsmyndigheten må konkret vurdere om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å gi tillatelse til arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området. Miljødirektoratet viser til at henvisning til «etter retningslinjer i forvaltningsplan» er tatt ut fra forskriftene der dette var foreslått. Verneforskriftene skal i så stor grad som mulig gi presise unntak fra forbud i verneområdene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene fremgå av vernebestemmelsene. I noen tilfeller vil det likevel være behov for å vise områder eller stier/traséer på kart, enten på vernekartet eller på kart i forvaltningsplan.

Beiting

Landbruksdirektoratet har tidligere anført at dersom det er aktuelt med beite, bør det være generelt unntak for beite og utsetting av saltstein samt nødvendig motorferdsel i den forbindelse, samt unntak for uttransport av syke og skadde beitedyr.

Miljødirektoratet viser til at det i noen områder kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veier og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerding ikke er relevant.

Annet

Miljødirektoratet tilrår for de fleste områder enkelte endringer i forslag til verneforskrift uten at dette endrer restriksjonsnivået.

8.2. Klima- og miljødepartementets generelle merknader

Kraftledninger

Drift og vedlikehold av kraftledninger

KLD viser til at bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Nødvendig skogrydding i kraftledningstraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkelttrær og mindre flater langs kraftledningstraseen, hvor det forutsettes at hogde trær blir i reservatet av hensyn til arter som er avhengige av død ved. Det følger av formuleringen "i og inntil verneområdet" i forskriften § 4 at netteier også kan gjennomføre nødvendig sikringshogst innenfor verneområder i de tilfeller hvor kraftledningen ligger utenfor selve verneområdet og ledningstraséen/kanten av skogryddebeltet følger vernegrensen.

Der hvor grenser for verneområder ligger nær eksisterende kraftledninger forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftledningene.

Istandsetting ved akutt utfall

Ved akutt utfall, samt ved umiddelbar fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg er det behov for rask istandsetting slik at kunder får strøm og viktige samfunnsfunksjoner kan opprettholdes. I henholdsvis § 4 og § 6 er det derfor tatt inn bestemmelse om at istandsetting, og motorferdsel i den forbindelse, kan gjennomføres uten søknad. I § 6 er det i stedet tatt inn bestemmelse om at det i ettertid skal gis melding til forvaltningsmyndigheten om motorferdselen. Det nevnte unntaket for motorferdsel i § 6 gjelder ikke for ordinær drift og vedlikehold.

Oppgradering og fornyelse av kraftledninger

Verneforskriftene har i § 4 unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnitt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Eksempel på tiltak som har liten påvirkning på verneverdiene, og som er tillatt etter dette unntaket, er endring av driftsspenning eller linetykkelse. En forutsetning for dette er at heller ikke anleggsarbeidene skader verneverdiene nevneverdig. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, vil være en konkret vurdering av tiltakets effekter på det naturmangfoldet som er oppgitt i verneformålet. Jo mer presis og spesifisert formålsbestemmelsen er, desto lettere vil det være å fastslå om vilkåret er oppfylt eller ikke. Eksempel på tiltak som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, er økning av spenningsnivå eller endrede master som medfører behov for å øke ryddebeltets bredde langs kraftledningen. Et annet eksempel er der man i anleggsfasen har behov for motorferdsel på barmark for å komme inn til mastepunktene med anleggsmaskiner, og slik ferdseil ikke kan skje i eksisterende ryddebelte. Slike tiltak vil kreve søknadsbehandling etter § 7.

Søknadspliktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4, og som er nødvendig for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, skal behandles etter søknad. Dette gjelder først og fremst tiltak som har potensial til å skade verneverdiene nevneverdig. Vurderingen blir dermed en avveining mellom tiltakets samfunnsmessige betydning og hensynet til verneverdiene. Hensikten med konkret søknad er å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Departementet legger derfor til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar behovet for nødvendig oppgradering eller fornyelse. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives. Ved vurderingen skal det legges vekt på netteiers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det

også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene. Det vises for øvrig til omtalen av områdene i kap. 9.

Spesielt om motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger

I mange tilfeller benytter netteier etablerte traseer, for eksempel traktorveier eller andre kjørespor, til motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger. Departementet mener at man bør vurdere generelle unntak i verneforskrifter for kjøring der det finnes slike traseer, og der kjøringen ikke vurderes å ville medføre nevneverdig skade på verneverdiene. Hvis det skal gis generelle unntak i verneforskrifter for slik motorferdsel må kjøretraseer som kan benyttes være inntegnet på vernekartet. Dersom det ikke er aktuelt med generelle unntak i etablerte traseer, bør forvaltningsmyndigheten ved behandling av dispensasjonssøknader så langt råd er vurdere flerårige tillatelser til motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. Bl.a. bør flerårige tillatelser vurderes hvis det er hensiktsmessig både for forvaltningsmyndigheten for verneområdet og for søker, og under forutsetning om at verneverdiene kan ivaretas tilfredsstillende eksempelvis ved at motorferdselen begrenses til fastlagte traseer eller at det benyttes miljøforsvarlige transportformer. Tillatelser hvor dette er avklart i lang tid vil redusere netteiers administrasjon knyttet til verneområder. I utgangspunktet står tiltakshaver rimelig fritt til å utforme en søknad om tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. For å redusere netteiers administrasjonskostnader ved å måtte søke mange ganger i samme områder, kan slike søknader utformes som transportplaner eller tilsvarende som beskriver netteiers langsiktige behov for motorferdsel knyttet til ordinær drift og vedlikehold av kraftledningen i området. I så fall vil det, dersom verneverdiene blir tilstrekkelig ivaretatt, kunne gis tillatelser med virkning over lang tid. Forvaltningsmyndigheten har alminnelig veiledningsplikt i slike saker og det oppfordres til dialog mellom forvaltningsmyndighet og netteier om hvordan transportbehov og verneverdier kan ivaretas. De vesentligste delene av en transportplan bør fremgå som vilkår i tillatelsen. Det legges til grunn at forvaltningsmyndigheten vil forlenge gitte tillatelser dersom forutsetningene ikke er endret.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering og fornying av eksisterende kraftledninger gjelder andre typer tiltak enn ordinær drift og vedlikehold, og vil fortsatt måtte omsøkes etter verneforskriftens § 7 som tidligere.

Eventuell drift av fremtidige funn av mineralforekomster

Verneforskriftene har forbud mot blant annet mineralutvinning. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Områdene som forslås vernet kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Det kan være fornuftig å gjennomføre kartlegging, målinger eller undersøkelser i et verneområde for å få informasjon om ressurser og geologi for vurdering av mulig utvinning utenfor verneområdene, eller utvinning innenfor verneområdene som ikke vil være i strid med vernet. Naturmangfoldloven gjør det mulig å søke om dispensasjon fra forbudene mot mineralvirksomhet. Vilklårene for å gi dispensasjon følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd: *"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke*

verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.”

Selv om vilkårene for å gi dispensasjon er svært strenge, er ikke mineralutvinning helt utelukket. Det er tre alternative vilkår for å gi dispensasjon, og to av de kan gi grunnlag for dispensasjon til utvinning av mineral. Det første vilkåret er dersom mineralutvinning *"ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig"*.

Regjeringen har i senere vedtak om vern av skog signalisert at underjordisk drift med åpning for uttak utenfor verneområdet kan etableres på en måte som oppfyller dette vilkåret. Dagdrift innenfor verneområdet er derimot neppe aktuelt etter dette alternativet. Dersom underjordsdrift med uttak utenfor verneområdet ikke er mulig, for eksempel på grunn av lang avstand mellom vernegrense og påvist funn, vil eventuell utvinning i dagbrudd måtte vurderes etter alternativet *"hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig"*. Unntaket for vesentlige samfunnsinteresser omfatter bare tungtveiende nasjonale hensyn. Departementet kan ikke utelukke at mineralressurser med et betydelig verdiskapingspotensial i enkelte tilfelle vil være en slik nasjonal interesse. Det skal imidlertid mye til. Samtidig er det også et vilkår at den nasjonale interessen må gjøre inngrep i verneområdet *"nødvendig"*. Dette betyr at man må vurdere om det er mulig å ivareta den nasjonale interessen på en annen måte, som ikke medfører inngrep i verneområdet, f.eks. bruk av underjordsdrift. Hensynet til verneverdiene vil være et tungtveiende argument for å finne andre løsninger.

Dersom forvaltningsmyndigheten kommer til at ett av vilkårene for gi dispensasjon er oppfylt, beror det på forvaltningens skjønn om dispensasjon skal gis. Vurderingen skjer innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjer fra overordnet myndighet, som for eksempel naturmangfoldloven kapittel II. Omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, vil ha betydning i vurderingen. Tilsvarende vil de hensyn som taler positivt for omsøkte tiltak, slik som blant annet verdiskapingspotensialet knyttet til tiltaket inngå i vurderingen. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden. Det gjelder særskilte retningslinje for skjønnsutøvelse dersom vilkåret *"vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig"* anvendes. Disse følger direkte av naturmangfoldloven § 48 annet ledd.

Hogst av ved til hytter i verneområder

I enkelte tilfeller er det under § 7 i forskriftene åpnet for søknad om hogst av ved til eksisterende hytter i verneområdet. I skogreservater er det generelt et mål at skogen skal få utvikle seg mest mulig urørt av menneskelig aktivitet, også vedhogst. Derfor legges det primært til grunn at ved bør hogges utenfor verneområdet og kjøres inn til eksisterende hytter, men at det må gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle om belastningen på verneområdet blir mindre om det tillates vedhogst rundt hyttene i verneområdet enn at veden blir transportert inn til hyttene gjennom verneområdet. Dersom det gis dispensasjon for hogst av ved til eksisterende hytter må det settes vilkår bl.a. om lokalisering og gjennomføring av hogsten, hogstmengde samt hvilke treslag som kan hogges, slik at verneverdiene i området ikke reduseres. Hogst skal uansett ikke skje i registrerte kjerneområder.

Motorferdsel på barmark

Det er i enkelte tilfeller i verneforskriftens § 7 åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til bruk av motorferdsel for ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke

spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjons-søknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter

Enkelte verneforskrifter kan i § 7 ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensialet for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Beiting

Vedrørende beiting mener departementet det er uheldig hvis det i noen av unntakene i § 4 er et krav at tiltakene ikke skal skade verneverdiene, mens andre unntak ikke tar dette forbeholdet. Dette kan det skape tolkningstvil. Det ligger uansett som en forutsetning i regelverket at aktiviteter eller inngrep i verneområdet ikke skal skade verneverdiene, jf. forskriften § 3 første ledd. Departementet ser imidlertid at bestemmelsene også skal gi praktisk informasjon til grunneiere og andre om at det av hensyn til verneverdiene er behov for særskilte hensyn, og at det er derfor i visse tilfeller er hensiktsmessig at dette fremgår av unntaksbestemmelsene. Det kan for eksempel være verneområder som er særlig sårbare for enkelte typer påvirkninger, for eksempel høyt beitetrykk i raviner og sumpskog og sårbare vegetasjonstyper. Departementet foreslår derfor at det i disse tilfellene bare gis unntak for "*skånsom* beiting".

Utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder

Hvis det oppstår behov i framtida som ikke er regulert i den enkelte forskrift, kan slike tiltak vurderes etter forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse i § 8. KLD legger imidlertid til grunn at selv om nåværende grunneier ikke har sett behov for utsetting av saltstein eller oppsetting av gjerder kan behovet endre seg i framtida, og det kan da være hensiktsmessig at dette er omtalt i forskriftene. Forutsetningen er at tiltakene kan gjennomføres uten å skade verneverdiene. Saltsteiner tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. Også gjerder kan føre til tråkkslitasje. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar for slitasje og tråkk som kan følge av utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder:

- For områder vurdert som relativt robuste mht. slitasje og tråkk og samtidig av en viss størrelse tas inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og under § 7 et punkt om oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting samt et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder.

- For enkelte områder som har innslag av sårbar natur mht. slitasje og tråkk er punktet om utsetting av saltstein plasser under § 7, da man må kunne sikre bl.a. at plassering av saltstein ikke skjer i sårbare områder.
- For små områder som er sårbare for slitasje og tråkk er nevnte punkter ikke tatt inn i forskriften. Her kan også saltstein og gjerder oftest plasseres utenfor områdene.
- Det er også lagt vekt på om beiting er aktuelt, eksempelvis i svært bratt terreng.

Omtale av det samiske naturgrunnlaget i formålsbestemmelsen

Departementet viser til at formålsbestemmelsen i verneforskriftene er utformet i samsvar med bestemmelsene i naturmangfoldloven hvor det framgår at formålet med vern av områder også kan være å ivareta det samiske naturgrunnlaget.

Rydding av flyttleier i reindriften

Uavhengig av om rydding skjer med hjemmel i § 4 eller § 7 skal rydding ikke skade verneverdiene. Hvorvidt departementet har foreslått søknadsplikt eller ikke beror på en konkret vurdering av det aktuelle området. Større områder vil generelt være mindre sårbare og vil i større grad egne seg for direkte unntak i § 4. I mindre eller særlig sårbare områder er det nødvendig med søknadsplikt. Reindriften flyttleier har et særskilt vern. Hensikten med søknad er ikke å nekte rydding av flyttleier, men å etablere en kontakt mellom reindriften og forvaltningsmyndigheten for verneområdet for å sikre at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og synliggjøres allerede i søknaden. Søknadsprosessen skal sørge for at nødvendig rydding skjer på måte som ivaretar verneverdiene. Departementet legger derfor til grunn at det vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar både verneverdiene og behovet for nødvendig rydding, slik at flyttleiene ikke skal stenges, men opprettholder sin funksjon. Vindfall som må ryddes for ikke å hindre flytting krever ikke søknad. Det forutsettes da at veden fra vindfallene forblir i verneområdet, som også er utgangspunktet ved rydding i verneområder generelt, jf. § 3 andre ledd bokstav a.

For aktuelle områder i verneforslaget foreslås formuleringer i verneforskriftene endret fra f.eks. «*rydding av etablert flyttleie vist på kart i forvaltningsplan*» til «*rydding av etablert flyttleie i reindriften. Trevirke av gran og furu som må ryddes skal forbli i verneområdet*», eller til tilsvarende formuleringer. Dette fordi eventuell kartfesting av ulike tiltak og hensyn generelt bør skje i vernekartet i størst mulig grad, i stedet for å henvises til kart i en framtidig forvaltningsplan, samtidig som verneverdier i områdene må ivaretas.

Formuleringen er ikke til hinder for at flyttleier kan kartfestes i forvaltningsplan, hvis det vurderes å være hensiktsmessig. Dette vil imidlertid ikke ha samme rettslige betydning som når trase er markert i vernekart fastsatt samtidig med forskriften.

Bruk av droner i reindriften

Bruk av droner i reindriften er tillatt dersom verneforskriften ikke inneholder et forbud mot droner. I de fleste naturreservatene med verneformål knyttet til skog er det ikke behov for å innføre forbud mot å bruke droner. I noen få områder vil det likevel være nødvendig med restriksjoner på bruk av droner, f.eks. av hensyn til hekkende fugl.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best

mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet vil understreke at inngrep i, istandsetting og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.

Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

Skogbrann, insektangrep o.l.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak på for å forhindre skader på skog i verneområdet og omkringliggende skog som følge av skogbrann, insektangrep o.l. vil det kunne dispenseres for dette etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. Ved brannsløkking skal det gis melding parallelt til ansvarlig oppsyn for verneområdet.

Sykling på veier og stier

Det er generelt åpnet for sykling på eksisterende veier og stier, unntatt hvis verneverdiene i området er vurdert som sårbare for slik påvirkning. Dette i samsvar med Meld. St. 18 2015-2016 *Friluftsliv*. I områder uten stier eller veier er sykling følgelig ikke tillatt.

Unntak for militær operativ virksomhet

Reglene om ferdsel i verneforskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet. Militær operativ virksomhet omfatter normalt ikke øvingsvirksomhet. I praksis gjelder det likevel et unntak fra dette igjen ved såkalt "utrykningsøvelser med militære styrker". Klima- og miljødepartementet legger til grunn at "Beredskapstiltak, herunder utrykningsøvelser med militære styrker" er en del av militær operativ virksomhet, slik det fremgår av St. meld. 62 (1991-92), s. 47. Med utrykningsøvelser skal forstås øvelser som har til hensikt å trene/øve Forsvarets beredskap. Dette i motsetning til annen øvingsvirksomhet med øvingsmål som ikke er direkte knyttet til beredskapstiltak. Det er å bemerke at både planlegging, forberedelse og gjennomføring av aktiviteten er omfattet av unntaket. På grunn av hastepreget i denne type aktivitet kan det være mer krevende å planlegge og hensynte restriksjonsområder som f.eks. verneområder.

KLD legger for øvrig til grunn at forvaltningsmyndigheten og Forsvaret oppretter dialog om planlagt aktivitet som vil kunne berøre verneområdene.

Forvaltningsmyndigheten skal vurdere om det er behov for å søke tillatelse eller ikke avhengig av hvordan verneforskriften er utformet. KLD viser til brev 3.4.2019 til verneområdestyrer og statsforvaltere om forståelsen av begrepet militær operativ virksomhet.

Annet

Utover endringer nevnt over har KLD foretatt mindre justeringer i forskriftene, i hovedsak av teknisk art. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurderinger i kap. 8.

9. Merknader til det enkelte område

Nedenfor er gjengitt sentrale opplysninger om saksbehandlingen for enkeltområdene, viktige høringsinstansers hovedsynspunkter og hovedinnholdet i vurdering og tilråding fra statsforvalterne, Miljødirektoratet og KLD. For detaljert omtale av de samme tema samt lister over høringsinstanser vises til Miljødirektoratets tilråding samt til aktuelle tilrådinge fra statsforvalterne. Verneverdiene i enkeltområder er beskrevet i tilrådingen fra Miljødirektoratet. Under ”Inngrep og påvirkning” oppgis tekniske inngrep der det finnes slike, og i tillegg forekomst av f.eks. fremmede arter. Der det ikke er gjengitt høringsuttalelser er det ikke kommet uttalelser av vesentlig betydning for vedtaket i saken.

Felles omtale for område nr. 1-3 i Møre og Romsdal

Synspunkter i høringen

Forsvarsbygg, Statnett, Møre og Romsdal fylkeskommune og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har ingen merknader til verneforslagene.

Norsk Bergindustri ber om at forskriftene åpner for leting og utvinning av mineraler.

Norges Orienteringsforbund ønsker at det åpnes for å drive orientering i områdene. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv til Miljødirektoratet hvor det pekes på at verneforskriftene setter ubegrunnede begrensninger for tradisjonelt friluftsliv.

Statsforvalteren viser til at vern vil hindre leting og uttak av mineralressurser i områdene. Det er ingen konkrete planer om slik aktivitet i områdene, og Statsforvalteren legger i tillegg vekt på at DMF ikke har hatt merknader til forslagene.

Statsforvalteren kan ikke se at det vil være aktuelt med orienteringsløp i verneforslagene i de bratte liene, og overlater til direktoratet å vurdere dette opp mot den nasjonale malen.

Miljødirektoratet viser til generelle kommentarer foran om arrangement.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet.

1. Aspa naturreservat i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal

Totalareal 123 dekar, hvorav 104 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at Nordmøre Energiverk Nett AS har en 132 kV overføringsledning og en lokalnettleiding på 66 kV rett ved forslaget, og ber om unntak fra vernebestemmelsene for drift og vedlikehold av nettanlegg i og inntil verneområdet, og åpning for motorferdsel knyttet til dette gjennom forskriftens § 7.

Statsforvalteren tilrår en mindre endring i vernegrensen for å sikre at avstand til kraftledning blir minst 15 meter. Statsforvalteren tilrår at området vernes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Aspa naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Aspa naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

2. Lerheim naturreservat i Rauma kommune, Møre og Romsdal

Totalareal 446 dekar, hvorav 205 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE melder at Rauma Energi Nett AS har en 22 kV distribusjonsledning nær foreslått vernegrense i sørvest. De ber om at verneforskriften justeres slik at det åpnes for drift og vedlikehold, oppgradering og fornying, og nødvendig motorferdsel til dette.

Rauma kommune ber om at verneforskriften er mer tydelig på at det skal iverksettes tiltak for å ta vare på verneverdiene og at det skal utarbeides en forvaltningsplan.

Statsforvalteren viser til at Rauma kommune ønsker en mer presis ordlyd med tanke på skjøtsel av verneverdier og en plan for dette. Statsforvalteren viser til at dette er standard formuleringer for skogvernområder, men at gjeldende forskrift også pålegger forvaltningsmyndigheten å ta vare på verneverdiene i området.

Statsforvalteren tilrår at forskriften endres slik at den åpner for drift og vedlikehold av nettanlegg som også ligger inntil naturreservatet.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endring som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Lerheim naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Lerheim naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

3. Knausnakken naturreservat i Vestnes kommune, Møre og Romsdal

Totalareal 550 dekar, hvorav 316 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE kjenner ikke til noen konflikter knyttet til vern av området.

Språkrådet melder om at det er reist navnesak på naturnavnet *Knausnakken*, og ber om at skrivemåten blir avklart før vernet blir vedtatt.

Statsforvalteren viser til at det er opprettet navnesak for avklaring av skrivemåten på naturnavnet Knausnakken. Statsforvalteren tilrår navnet *Knausnakken*, og vil ettersende endelig vedtak om skrivemåte når det er avklart.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Knausnakken naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Knausnakken naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

4. Ramshylla naturreservat i Vanylven kommune, Møre og Romsdal

Totalareal 348 dekar, hvorav 260 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Forsvarsbygg, DMF, Fylkeskommune og Statens Vegvesen har ikke merknader.

NVE skriver at de i oppstartsmeldingen informerte om et småkraftpotensial på 1,36 GWh/år til en kostnad på 4,81 NOK/kWh. NVE skriver at dette er et dyrt prosjekt, men på likevel om at grunneier blir informert da digitale potensial ofte er skjematisk inntegnet i NVE Atlas, slik at aktuell løsning kan avvike fra tegningen. NVE er positive til at Mørenett AS har kommet med innspill i oppstartsmeldingen om at de ikke har anlegg i området. NVE forventer at Statnett SF vil uttale seg i høringen hvis verneforslaget vil være i konflikt med deres eksisterende og framtidige nettplaner.

Norsk Bergindustri skriver at det er viktig at man undersøker områdets eventuelle geologiske forekomster. Norsk Bergindustri anmoder Statsforvalteren å ta høyde for forekomster som ikke omfattes av drift i dag, men som kan være aktuelle for fremtiden.

Statsforvalteren viser til at vern vil hindre uttak av mineralressurser, men dette ikke er en aktivitet som er klarert i plansammenheng eller på annet vis. Statsforvalteren legger vekt på at DMF ikke har merknader til verneforslaget.

Vassdraget som omtales av NVE ligger utenfor verneforslaget, og Statsforvalteren kan ikke se at et vern her vil komme i konflikt med potensialet for småkraftutbygging.

Statsforvalteren skriver at de ikke er fagmyndighet på kraftutbygging, og anser at det derfor ikke er deres oppgave å markedsføre småkraftpotensial. Dette bør etter Statsforvalterens mening komme fra energistyresmakten.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet er enige med Statsforvalteren om at det ikke er Statsforvalterens oppgave å markedsføre småkraftpotensial overfor grunneiere. Likevel mener direktoratet det er viktig at all tilgjengelig kunnskap blir gjort tilgjengelig gjennom høringsprosessen. I dette konkrete tilfellet er det registrert et digitalt småkraftpotensial innenfor grensen for det foreslåtte verneområdet. Denne er nok som NVE også påpeker noe skjematisk framstilt, og er etter det direktoratet kan forstå knyttet til Buskarelvva som svinger seg i god avstand utenfor verneforslaget i vest.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Ramshylla naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Ramshylla naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

5. Skolten naturreservat i Gulen kommune, Vestland

Totalareal 1481 dekar, hvorav 1060 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett, Forsvarsbygg og DMF har ingen merknader til verneforslaget.

Norsk Organisasjon for Terrengsykling (NOTS) viser til at det ikke er markert stier i vernekartet, og de antar at det er bakgrunner for at verneforskriftens paragraf 5.2 lyder:

"Bruk av sykkel, hest og kjerre, og riding er forbode". NOTS poengterer at området trolig ikke er attraktivt for stisykling. De ønsker at forskriftens paragraf 5.2 endres til: *"Bruk av sykkel, hest og kjerre, og riding er forbode utanom stiar og veger angitt på vernekartet"*.

NVE kjenner ikke til konflikter med interesser knyttet til energi og vassdrag. BKK Nett AS har områdekonsesjon i området og NVE ber om at selskapet uttaler seg. NVE viser til at det er kartlagt et digitalt småkraftverk nordøst i verneforslaget og ber Statsforvalteren gjøre grunneier oppmerksom på det. Potensialet er lite lønnsomt. Det var tidligere planlagt en vindkraftpark innenfor det foreslåtte verneområdet, men prosjektet er trukket.

Språkrådet gav uttalelse til oppstartsmeldingen. Dersom vannet blir lagt til grunn for verneområdet tilrås navnet Brossvikvatnet naturreservat. Skolten naturreservat kunne være mer dekkende da det ikke er et vann som er foreslått vernet, men ei skogkledd li. Norsk Bergindustri uttaler at det er viktig at verneforskriften tar hensyn til framtidige mulige geologiske drivverdige forekomster. De ønsker at §§ 4, 6-8 tar hensyn til utvinning og tilgang til et eventuelt utvinningsområde.

Statsforvalteren viser til at grunneier, jf. høringsuttalelsen fra NVE, har mottatt høringsdokumentet med informasjon om potensialet for kraftutbygging.

Navnet på verneområdet er endret fra Brosvikvatnet naturreservat i oppstarten til Skolten naturreservat i høring og tilråding, jf. innspill fra Språkrådet.

Etter innspill om at området bør inkludere flere naturtyper tok Statsforvalteren opp dialogen om arronderingen med AT Skog på vegne av grunneier. Det var ikke aktuelt for grunneierne i denne verneprosessen å utvide tilbudsarealet.

Det er ikke stier merket i offisielle kartdatabaser og heller ikke på vernekartet innenfor verneforslaget. Det er kun enkle spor eller tråkk brukt av beitedyr og gårdbrukere om skal ha tilsyn med dyr, eller av hjortedyr og de få jegerne som benytter området. Når det ikke finnes etablerte stier og traseer i den betydningen som NOTS mener, er det heller ikke juridisk grunnlag for å åpne for sykling. Det er heller ikke et særlig attraktivt sted å sykle, og grunneiere har ikke sett spor etter eller interesse for sykling i terrenget tidligere.

Mineralutvinning og tilgjengelighet for er dette er i tråd med verneformålet eller i samsvar med verneforskriften, og tilrås ikke i et naturreservat som Skolten.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Skolten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Skolten naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

6. Loftesnes naturreservat i Songdal kommune, Vestland

Totalareal 623 dekar, hvorav 450 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det er ei lita jaktbu øverst på Loftesnesfjellet øst i det foreslåtte verneområdet.

Hovedsynspunkter i høringen

Forsvarsbygg og Statnett uttaler at de ikke har merknader.

Statens vegvesen ba i forbindelse med oppstartsmeldingen om at verneprosessen ble satt på vent til arbeidet med kommunedelplan for riksveg 5 mellom Loftesnes og Kaupanger er vedtatt. SVV og Statsforvalteren har gjennomført møte før høringsfristen, hvor SVV skriver at ettersom størrelse og omfang av påhogg og tunnelportal ikke er detaljplanlagt kan det være potensiell konflikt med avgrensingen for verneforslaget. De skriver videre at: "*Lengda på forskjæringa er avhengig av kvaliteten på fjellet. Dette er derfor usikkert fram til påhogg er etablert. Det vil vere behov for eit anleggsbelte rundt tunnelpåhogget. Vi kan ikkje vere sikre på at anleggsbeltet ikkje kjem innanfor verneområdet som er foreslått. Det er og usikkert kva vegalternativ som blir vedteke. Det kan vere behov for skredsikrings-tiltak ved tunnelportal. Det er usikkert kor dette må oppførast, og om det går inn i foreslått grense verneområdet.*" SVV skriver at tunnelen skal ha en hensynssone på 50 m bredde og

30 m høyde for å sikre mot inngrep i tunellen, i tillegg til byggegrense på 50 m fra vegens midtlinje. Disse to kravene vil ikke komme i konflikt med et eventuelt verneområde. SVV har som mål å få kommuneplanen for Kaupanger-Loftesnes vedtatt i løpet av høsten 2021, og ber om at kommunedelplanarbeidet blir førende for det frivillige skogvernet. De skriver videre at strekningen ikke er omtalt i ny Nasjonal transportplan for perioden 2022-2033, og at det derfor ikke vil være aktuelt med byggestart før tidligst i 2034.

Sogndal kommune er positiv til at Loftesnes naturreservat kan være et godt bidrag til å nå melet om 10 % skogvern. Kommunen ønsker at friluftaktiviteten i området blir ivaretatt, og at eksisterende stier og utkikkspunkt kan holdes åpne. Det samme gjelder for to startpunkter for luftsportsaktivitet utenfor verneforslaget. Videre skriver kommunen at området Jeskedalen har flotte kvaliteter og at det bør være mulig å sette opp benker innenfor denne delen av området. Kommunen skriver videre at området er bratt og heller ikke er omfattet av hovedplan for skogsveger i Sogndal.

NVE er positive til at Statsforvalteren har inkludert unntak i verneforskriften om drift og vedlikehold og akutt utfall i §§ 6 og 7. NVE ber likevel om at formuleringen i § 4 justeres slik at denne blir gjeldende for "*i og inntil verneområdet*". NVE skriver at forskriften mangler åpning knyttet til oppgradering av kraft- og energianlegg i §§ 4 og 7. NVE ber videre om at Statsforvalteren om å opprette dialog med Sygnir AS slik at nettselskapet kan vurdere eventuelle behov for oppgradering.

Sygnir AS har på direkte forespørsel uttalt seg om at de ikke har planer om oppgradering av kraftledningen. De skriver videre at klausulert ryddebelt er 15 meter (7,5 meter fra senterlinja). Kartet som følger høringsutkastet går ca. 6,5 meter fra senterlinja.

DMF kan ikke se at det foreslåtte verneområdet vil få følger for utnyttelse av viktige forekomster av mineralske ressurser, bergretter eller masseuttak i drift. Det er registrert en liten grusforekomst nord for det foreslåtte verneområdet, registrert av "liten betydning". Naboer til verneforslaget i nord har pekt på rasfare knyttet til mulig framtidig boligbygging nord for området. Dersom det blir aktuelt å bygge ut på denne eiendommen må det lages rasvoll med stein fra området nord for det foreslåtte verneområdet.

Språkrådet tilrådte å benytte navnet Loftesnes og Kjørnes i stedet for å bruke kun Loftesnes. Språkrådet mener det foreslåtte verneområdet også omfatter gården Kjørnes.

Statsforvalteren viser til at det ikke er registrert drivverdige mineraler i området.

Angående bruk av stein til rasvoll, så henviser Statsforvalteren til kommunen som planmyndighet i forbindelse med slike saker. Statsforvalteren viser videre til at det er kun eiendommene til grunneiere som har tilbudt areal for frivillig vern som blir berørt av et eventuelt vernevedtak.

Arealet ligger under Loftesnesfjellet, og de fleste grunneierne bor i grenda Loftesnes.

Lokalt blir området oppfattet som en del av Loftesnes. Kjørnes er en gård som ligger lenger unna, visuelt ligger Kjørnes atskilt fra det folk oppfatter som Loftesnes.

Statsforvalteren tilrår derfor navnet *Loftesnes* som i høringsforslaget.

Etter innspill fra Sygnir AS er vernegrensa justert med omtrent en meter langs traséen til kraftledningen, slik at vernegrensa nå går langs det klausulerte ryddebeltet.

Etter innspill fra Statens vegvesen har Statsforvalteren lagt inn åpning for nødvendig sikringsarbeid mot ras samt motorferdsel knyttet til dette i § 7. Formuleringen i forskriftens § 7 h bli lydende som følger: "*Naudsynt sikringsarbeid i samband med førebygging av skred og ras ned mot busetnad og veg.*"

Formuleringen om beiting i verneforskriften endres fra "*Beiting med eit beitebelegg som*

ikkje skadar verneverdiane" til "*Beiting*", i tråd med standard formulering.

I oppstartsfasen ble det feilaktig åpnet for motorferdsel for aktiviteter etter §§ 4 d (mobile jakttårn) og e (rydding av småbusk i samband med jakt). Dette er rettet opp til å vise til §§ 4 f (store rovdyr) og g (vedlikehold av anlegg og innretninger).

Det er tatt inn standardformulering om vedlikehold for kraftledning inntil verneområdet. Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som foreslått.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet. SVV har bedt om at verneprosessen settes på vent til Kommunedelplan for riksveg 5 blir vedtatt. Vegen er ikke prioritert i gjeldende Nasjonal transportplan, så det er ikke sannsynlig med snarlig byggestart. SVV skriver at de likevel tar sikte på at planen vedtas i løpet av året. SVV skriver videre at ettersom prosjektet ikke er detaljplanlagt, kan de ikke garantere at det ikke kan være konflikt med anleggsområde rundt tunnelpåslaget. Hensynsone for rassikring mv. rundt tunnelen vil ikke være i konflikt med et evt. verneområde. Statsforvalteren har tatt inn en åpning for sikring mot ras i verneforskriften, både av hensyn til bosetning og veg. Miljødirektoratet tolker SVVs innspill slik at potensialet for konflikt primært er knyttet til anleggsområde, og at dette avhenger av hvor tunnelpåslaget vil komme. Arealet som er foreslått vernet inneholder viktige verne kvaliteter, og det er viktig at dette legges til grunn også i avveiiingen i forbindelse med kommunedelplanen og hvilket vegalternativ som velges. Miljødirektoratet mener at anleggsområde må søkes lagt utenfor verneforslaget, men det tas forbehold med hensyn til at vegframføringen og tunnelpåslaget kan komme i konflikt, og at det kan vurderes en justert tilråding før vernevedtak fattes. Eventuelle inngrep kan også søkes utført som dispensasjon etter § 8 i verneforskriften, jf. naturmangfoldloven § 48. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Loftesnes naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Loftesnes naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

7. Setråsen og Femanger naturreservat (utvidelse) i Bjørnafjorden kommune, Vestland

Utvidelse 2596 dekar, hvorav 2000 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 6371 dekar.

Inngrep: En bilveg av lavere standard opp til Botsvatnet ved Femanger. En 66 kV kraftlinje vest i utvidelsesområdet, og en 22 kV distribusjonsnettlinje på Skåråsen.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett, DMF og Forsvarsbygg har ingen merknader.

Norges Orienteringsforbund viser til tidligere brev til Miljødirektoratet og ber, i henhold til dette, om at orientering tillates i verneområdene.

NVE kjenner ikke til konflikter knyttet til energi og vassdrag. Distribusjonsnett eid av Fusa Kraftlag Nett og regionalnett på 66 kV eid av Haugaland Kraft Nett AS ligger innenfor foreslått utvidelse. Foreslått verneforskrift inneholder standardbestemmelser knyttet til drift, vedlikehold og oppgradering av kraft og nettanlegg. NVE ber om at Statsforvalteren sender høringsdokumentet til Statnett og oppfordrer områdekonsesjonærene Fusa Kraftlag Nett og Haugaland Kraft Nett AS om å uttale seg til verneforslaget dersom det er behov for spesielle tilpasninger i verneforskriften som ikke er dekket av standardbestemmelsene.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Setråsen og Femanger naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Setråsen og Femanger naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

8. Gulbergnotten naturreservat (utvidelse) i Ullensvang kommune, Vestland

Utvidelse 614 dekar, hvorav 340 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 6466 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett, DMF og Forsvarsbygg har ikke merknader.

NVE kjenner ikke til konflikter med interesser knyttet til energi og vassdrag. NVE ber om at Statsforvalteren sender høringsdokumentet til Statnett for uttalelse.

Statsforvalteren har i samråd med AT Skog redusert antall knekkpunkt for vernegrensen. Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren tilråding og tilrår utvidelse av Gulbergnotten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Gulbergnotten naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. Adnaråsen naturreservat i Sokndal kommune, Vestland

Totalareal 166 dekar, hvor alt er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF og NVE uttaler at de ikke har merknader.

Norges orienteringsforbund har bedt om at orienteringsaktivitet blir tillatt gjennom forskrift, og viser til forslag til endring i forskriftsmal sendt til Miljødirektoratet.

Statsforvalteren viser til at større arrangement er forbudt, men at det kan åpnes for slike arrangement etter søknad. Dette betyr at det ikke er forbudt med o-løp, men at det er restriksjoner hvis arrangementet er for stort. Norsk Orienteringsforbund viser til at et enkelt o-løp ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, men når det gjelder arrangement må forvaltningsmyndigheten vurdere den totale belastningen på området. Trykket fra alle påvirkningsfaktorer, inklusive o-løp, vil kunne endre seg over tid. Det er flere ulike naturtyper innenfor verneforslaget, og disse har ulike toleranse med hensyn til slitasjeskade. Det er også tidspunkt på året hvor vil være direkte uheldig med større arrangement, f.eks. i hekketida for fugl. Det er derfor viktig for å ivareta verne-formålet at det opprettes dialog mellom arrangører og forvaltningsmyndigheten. Da kan arrangement tilpasset slik at de kan gjennomføres med minst mulig skade på naturverdiene. Statsforvalteren vil derfor ikke gi en generell åpning for o-løp i verneforslaget for Adnaråsen.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til generelle kommentarer foran, slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Adnaråsen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Adnaråsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Einarvatnet naturreservat (utvidelse) i kommunene Flekkefjord og Lund, Agder og Rogaland

Utvidelse 3343 dekar, hvorav 1200 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 6621 dekar.

Inngrep: En 66 kV regionnettlinje, traktorveg inn til gården Bringedalen hvor det ligger et hus som driftes av Dalane friluftsråd. På nordsiden av Bringedalsvatnet er en gapahuk. Jordgamme vest for Heimre Krokevatn, midlertidig koie ved Skopollen er planlagt fjernet.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF og Lyse Elnett AS har ingen merknader.

Norges Orienteringsforbund ønsker at det åpnes opp for å drive orientering innenfor området. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv til Miljødirektoratet hvor det pekes på at verneforskriftene setter ubegrunnede begrensninger for tradisjonelt friluftsliv.

Statsforvalteren i Agder er positiv til høringsforslaget, men ber om at besøksstrategi og forvaltnings- og skjøtselsplaner må omfatte hele naturreservatet og at arbeidet derfor må deles mellom Statsforvalteren i Agder og Rogaland.

NVE skriver at det fins nettanlegg og digitalt småkraftpotensial i den foreslåtte utvidelsen og viser til sine merknader til oppstartsmeldingen. De påpeker at det er viktig at grunneier er orientert om at utvidelsen kan påvirke realisering av vannkraftpotensialet. Konesjon for Bringedal småkraftverk ble avslått på grunn av store ulemper for natur, landskap og friluftsliv. NVE er positive til at Statsforvalteren har inkludert områdekonesjonærene på høringslisten. Angående regionalnettlinjen på 66 kV som går gjennom verneforslaget, skriver NVE at det er sannsynlig å forvente oppgradering av kraftlinjen i nær framtid. De understreker at dette behovet er ivaretatt gjennom standardbestemmelsene for nettanlegg. Forsvarsbygg har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalteren viser til at det på sikt er aktuelt å skjømte deler av området på og rundt gårdstunet på gården Bringedalen. Det vil være viktig å få på plass en detaljert forvaltnings- og skjøtselsplan.

Vedrørende vannkraft er saken avklart med aktuell grunneier. Det understrekes at aktuell elv i sin helhet går utenom vernegrensen.

Vedrørende orienteringsløp i verneområdet er det i arbeidet med forskriften benytter gjeldende nasjonale mal og siste vernevedtak som utgangspunkt for lokale tilpasninger. De generelle føringene som Norges orienteringsforbund viser til er ikke inkludert i forskriftsmalen, men er derimot det i siste vernevedtak Kgl. Res. 23.06.2021; «Etter innspill i verneprosessen er det tatt inn direkte unntak for bestemte arrangementer (o-løp) i noen områder». I sin vurdering av om innspillet fra Orienteringsforbundet kan gi grunnlag for lokal tilpasning i forskriften, viser Statsforvalteren til at forskriften ikke forbyr orienteringsløp, men at større arrangement må omsøkes, jf. § 7 d. Statsforvalteren viser videre til at selv om ett enkelt orienteringsløp ikke påvirker naturverdiene nevneverdig, så må forvaltningsmyndigheten vurdere den totale belastninga, jf. § 10 i NML. Det vil da bli

tatt hensyn til summen av alle mulige påvirkningsfaktorer i området, og de må ta høyde for at trykket fra alle påvirkningsfaktorer vil kunne endre seg over tid. Det er flere naturtyper innenfor Einarvatnet naturreservat, og disse har ulik toleranse med hensyn til slitasjeskade. Det er tidspunkter i løpet av året der det vil være direkte uheldig med et større arrangement, f.eks. spilltid eller hekke- og ynglingstid. Dialogen mellom arrangører og forvaltningsmyndighet er derfor viktig for å kunne tilpasse arrangement slik at de kan gjennomføres uten å skade naturverdiene. Denne dialogen sikres ved krav om søknad for større arrangement. Statsforvalteren poengterer at Orienteringsforbundet bør informere sine lokallag om hva som kreves i forbindelse med arrangement. I forarbeid om friluftsk aktiviteter, merknader fra Dalane friluftsråd til melding om oppstart, er det avklart at for Einarvatnet vil store arrangement inkludere flere personer enn en vanlig skoleklasse, jf. vedlagt høringsdokument. Statsforvalteren tar Orienteringsforbundet sitt innspill til orientering og ønsker ikke å endre verneforskriften. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Einarvatnet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Einarvatnet naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

11. Myran naturreservat i Kristiansand kommune, Agder

Totalareal 133 dekar, hvorav 133 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det går traktorveg inn i området.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF og Forsvarsbygg har ikke merknader.

Kristiansand kommune kommenterer at verneforslaget grenser til reguleringsmagasinet Trondstadvann, som brukes som drikkevannforsyning. Det er lite sannsynlig at det på sikt er aktuelt med økning av HRV, men man anmoder likevel om at vernegrensen trekkes noe bort fra vannet slik at vernet ikke er til hinder for en eventuell framtidig økning av HRV inntil 1 meter. Dette vil ta høyde for konflikt mellom arealer som vernes, erosjon, nødvendig hogst og rydding i forbindelse med regulering og varierende flomvannstander. NVE gjør oppmerksom på at området grenser til reguleringsmagasinet Tronstadvann og at vern ned til HRV vil begrense muligheter for økning av HRV i framtiden. Det ligger infrastruktur med boliger, nettanlegg og veier nært Tronstadvann. NVE ser det derfor som lite sannsynlig at det vil bli aktuelt med økning av HRV i framtiden og kjenner ikke til konkrete planer om dette. Det har i andre liknende tilfeller vært praksis for at grunneierne ble kompensert opp til en meter over HRV for erosjon, nødvendig hogst og rydding i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstander.

Statsforvalteren viser til at det meste av mangfoldet i det foreslåtte verneområdet er knyttet til gammel eikeskog og rik edelløvsskog. Verneverdiene her utvikles best ved liten eller ingen skjøtsel.

Mht. grense mot Tronstadvannet vurderer Statsforvalteren det som uheldig ut fra verneverdiene dersom vernegrensen skal trekkes opp fra vannkant. Det er registrert et større kjerneområde med til dels store verneverdier knyttet blant annet til skogtypene frisk rik edelløvskog (NT) og høgstaudeedelløvskog (VU). Dette kjerneområdet strekker seg ned til vannkant, og bidrar etter Statsforvalterens vurdering med store verdier til foreslått naturreservat som gjennom fri utvikling på lengre sikt har potensiale for å bli enda rikere. Videre legges det vekt på at tilnærmet hele det kartlagte tilbudsarealet inkludert skogen ned til vannkant er vurdert som verneverdig, jf. kartleggingsrapporten fra Biofokus. Begge høringsparter kommenterer at det er svært liten sannsynlighet for en heving av HRV, og Statsforvalteren vurderer derfor at det i større grad bør legges vekt på hensynet til å kunne opprettholde verneverdiene i området på lang sikt, og tilrår derfor vernegrensen tilsvarende den som har vært ute til høring.

Det er gjort to mindre justeringer i vernekart og forskrift etter høring. Endringene innebærer at eksisterende båtplass i Kimestadstøa fremdeles skal kunne brukes samt at båten kan ligge i vinteropplag samme sted. Videre er eksisterende traktorveier tegnet inn på vernekartet og det er knyttet en bestemmelse til dem om at det kan benyttes ATV og traktor på veiene i forbindelse med uttransport av felt storvilt fra naturreservatet.

Statsforvalteren tilrår vern av området som foreslått.

Miljødirektoratet stiller seg bak Statsforvalterens vurdering og tilrår at vernegrensen går som foreslått i høringsforslaget. Basert på eksisterende infrastruktur og bebyggelse i området er det ikke ansett som sannsynlig at det vil være aktuelt med en framtidig økning av HRV for Tronstadvannet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Myran naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Myran naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

12. Langåsen naturreservat i Birkenes kommune, Agder

Totalareal 237 dekar, hvorav 209 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF har ingen merknader.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Agder støtter verneforslaget.

NVE uttaler at områdekonsesjonær Agder Energi Nett har en 24 kV distribusjonslinje nær vernegrensen i øst. NVE foreslår at det tas inn bestemmelser om drift og vedlikehold av kraftledningen. NVE forventer at Agder Energi Nett uttaler seg om hvorvidt bestemmelsen er tilstrekkelig for å opprettholde nødvendig drift og vedlikehold av nettanlegget.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet anser det ikke som relevant å ta inn åpning for drift og vedlikehold av nettanlegg i forskriften, da vernegrense og nettanlegg er atskilt av en veg og det skal i dette tilfellet være plass til å gjennomføre nødvendig vedlikehold uten å berøre verneområdet. Direktoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Langåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Langåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

13. Langebergsheia og Mannfallsnuten naturreservat (utvidelse) i kommunene Birkenes og Froland, Agder

Nytt verneareal 1171 dekar, hvorav 385 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 4563 dekar.

Inngrep: En transmisjonslinje med 300 kV sentralnett i eksisterende verneområde, og over en liten del av nytt verneareal. Det er gitt konsesjon en linje på 420 kV i samme kraftgate.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Agder uttaler at de støtter verneforslaget.

NVE viser til at transmisjonslinja 420 KV Honna-Arendal går gjennom området. NVE viser til at Statnett i uttalelse til oppstartsmeldingen ber om at verneforskriften må gi et generelt unntak for drift og vedlikehold på energianlegget som går gjennom verneforslaget, og at det gis åpning for oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinjer. NVE ser at standardbestemmelsene i § 4 om generelle unntak fra vernebestemmelsene er inkludert i forskriften. Statnett ber videre om at § 6 om generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene tas inn i forskriften slik at nødvendig motorisert ferdsel ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg kan gjennomføres. I tillegg ber Statnett om et generelt unntak når det gjelder motorisert ferdsel etter skogryddebeltet til transmisjonsnettledningen. Videre er det også behov for motorisert transport utenfor ledningens byggeforbudsbelte, men innenfor verneområdet og at motorisert transport etter driftsveger i forbindelse med drift og vedlikehold blir gitt en generell dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel. NVE forventer at Statnett tar ansvar for dette og informerer Statsforvalteren om etablerte traseer i høringsrunden. NVE ber om at bestemmelsen om oppgradering og fornyelse under § 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser rettes opp til «Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.».

Språkrådet skriver i sin uttalelse at vedtatt skrivemåte for de to naturnavnene i navnet på verneforslaget skrives *Langebergsheia* og *Mannfallsnuten*. Navnet på naturreservatet må derfor bli Langebergsheia og Mannfallsnuten naturreservat.

Statsforvalteren tilrår navnet Langebergsheia og Mannfallsnuten på verneområdet, i tråd med høringsinnspill fra Språkrådet.

Statsforvalteren tilrår at forskriften endres i henhold til NVE sitt høringsinnspill.

Statsforvalteren tilrår at området vernes med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Langebergsheia og Mannfallsnuten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Langebergsheia og Mannfallsnuten naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

14. Bjerke naturreservat i Larvik kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal 194 dekar, hvorav 194 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF, BaneNor og Forsvarsbygg uttaler at de ikke har kommentarer til forslaget.

Landbruksdirektoratet har kommet med generelle innspill knyttet verneforskriften, mht. beitebruk, bruk og vedlikehold av eksisterende veger og motorferdsel.

Larvik Omegns Turistforening er positive til verneforslaget. Videre opplyser de om at det på eiendommen Bjerke ligger en parkeringsplass som benyttes til blant annet atkomst til turistforeningens dagsturhytte Lauvesetra. Turistforeningen har en avtale med grunneier om å utvide parkeringsplassen og håper verneforslaget kommer i konflikt med denne. De bruker bomvegen fra Bjerke og inn til Lauvesetra for transport av varer og tjenester.

NVE har ikke kjennskap til konflikter knyttet til vern av området.

Larvik kommune skriver at det ikke vil kunne drives tradisjonelt skogbruk i verneområdet, og at det vil redusere hogstvolumet fra området betydelig. Sett i et næringsperspektiv mener kommunen at det er uheldig. Bergene Holm, som er et lokalt sagbruk, har behov for tømmervolum lik hele avvirkingen i Larvik kommune per år. Det vurderes å være viktig med kortest mulig transport og mest mulig lokalt tømmer for sagbruket. Vern av produktiv skog nært veg vil svekke lokal næringsvirksomhet. Kommunen skriver videre at verneområdet går helt ned til fylkesvegen. Området sør-vest for tunet vil komme i konflikt med bygningene på tunet og solforhold. Erfaringsmessig er det konfliktfylt med gammel skog inn mot bebyggelse. Utvidelse av parkeringsplassen i samme område bør prioriteres.

Statsforvalteren viser til målet om 10 % vern og til at Bjerke, med store verneverdier, vil bidra til å nå dette målet samt bidra til ivaretagelse av nasjonale forpliktelser om bevaring av biomangfold. I lys av dette mener Statsforvalteren hensynet til lokal næringsvirksomhet ikke kan veie tyngre enn hensynet og behovet for bevaring av naturmangfold i dette området. Statsforvalteren vektlegger også grunneiers ønske om vern på egen eiendom. Larvik kommune viser til at vernegrensen går helt ned til fylkesvegen og anbefaler også å legge vernegrensen et stykke ut fra bygningene på eiendommen og parkeringsplassen i sør. I tråd med dette tilrår Statsforvalteren å legge vernegrensen ca. 4 meter inn fra jordekanter og parkeringsplass, bortsett fra der bekken knekker inn fra sør. Det totale arealet er redusert fra 196 til 194 dekar etter høringen.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Bjerke naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Bjerke naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

15. Sørbråten naturreservat i Bærum kommune, Viken

Totalareal 103 dekar, hvorav 103 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det er grøfter i området.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE, DMF, Forsvarsbygg og Statens vegvesen har ikke merknader.

Norsk Bergindustri understreker viktigheten av at man undersøker eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes, og ber statsforvalteren dokumentere at dette er utført.

Viken fylkeskommune har uttalt at områdene ikke er arkeologisk befart og det kan finnes uregistrerte, automatisk fredede kulturminner. Man ber derfor om at følgende innarbeides i verneforskriften: "*Søknader om tiltak som ikke er i tråd med verneformålet, og som medfører inngrep i grunnen, må forelegges kulturminnevernheten i fylkeskommunen for uttale*". Innenfor verneforslaget for Søbråten er det registrert ett kulturminne; et dele ved Guttemyr. Hele området omfattes av det prioriterte kulturlandskapet Tanumplatået/Hornimarka. Dersom bevaring av beite-/kulturlandskapet etablert gjennom beiting er en del av verneformålet, bør dette gå klart fram av verneforskriften, og gjerdevedlikehold bør tas med i de generelle unntakene i vernebestemmelsene.

Bærum kommune støtter opprettelsen av Søbråten naturreservat.

Statsforvalteren viser til at området omfatter grøftede myr- og fuktskogområder, der aktiv restaurering av disse vil kunne gjenskape og øke viktige naturkvaliteter. Søbråten vurderes å være godt egnet for restaurering.

Statsforvalteren viser til at formålet med vernet i utgangspunktet er knyttet til bevaring og gjenskaping av områdets kvaliteter knyttet til rike og fuktige myr- og skogkvaliteter, og ikke beitetilknyttede naturverdier i seg selv. Hvis det i fremtiden skulle anses å være til fordel for vernekvalitetene å skjytte området med beite for å eksempelvis hindre gjengroing, kan dette iverksettes av forvaltningsmyndigheten.

Statsforvalteren viser til at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av eventuelle kulturminner er ivaretatt av verneforskriften § 7.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Søbråten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Søbråten naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

16. Ramsås naturreservat (utvidelse) i Bærum kommune, Viken

Utvidelse 1245 dekar, hvorav 1100 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 1691 dekar.

Inngrep: Det er et utsiktspunkt mot øst.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE, DMF, Forsvarsbygg og Statens vegvesen har ikke merknader.

Kartverket uttaler at *Ramsås* ble vedtatt som skrivemåte i 1999, og *Ramsåsen* ble samtidig avslått til offentlig bruk. *Ramsås naturreservat* må derfor bli navnet på verneområdet.

Elvia viser til sin uttalelse til oppstartsmeldingen, der de skriver at en høyspenningskabel krysser verneområdet i sør.

Viken fylkeskommune uttaler at det er registrert to kullmiler innenfor verneforslaget.

Norsk Bergindustri understreker viktigheten av at man undersøker eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes, og ber Statsforvalteren dokumentere at det er utført.

Bærum kommune støtter forslaget.

Statsforvalteren viser til at det er registrert flere automatisk fredete og nyere tids kulturminner i nærheten av området ved Jordbu. Ifølge uttalelsen fra Viken fylkeskommune er det registrert to kullmiler innenfor foreslått verneområde. To andre kulturminner ligger

også helt på grensen til foreslått utvidelse i øst. Dette omfatter bosetningsaktivitetsområde med rester etter to tufter og en rydningsrøys. Ingen av disse er automatisk fredet. Statsforvalteren tilrår å endre områdenavnet til *Ramsås* i tråd med Kartverkets uttalelse. Partier med innklemmt kulturskog inngår i avgrensingen. Det foreslås en mindre justering av eksisterende reservat på ca. 1,8 dekar helt i sør, der et eldre sandtak grenses ut. Eksisterende vernegrense i sydvest er også justert til eiendomsgrenser. Statsforvalteren kan ikke se at eksisterende vern eller foreslått utvidelse kommer i konflikt med drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg i området. Kun en kraftledning ligger, ut fra det Statsforvalteren kan se, i svært god avstand sør for verneforslaget. Statsforvalteren ba i høringen om at Elvia vedla kart sammen med sin uttalelse dersom dette var feil. Elvia har ikke kommentert dette i høringsuttalelsen, og Statsforvalteren forutsetter at verneforslaget ikke berører eksisterende nettanlegg. Det er foreslått å revidere verneforskriften fra 2005 i forbindelse med utvidelsen. Malen for verneforskrifter i Marka er lagt til grunn, noe som bl.a. innebærer at hensynet til friluftsliv og idrett i større grad er vektlagt sammenlignet med eksisterende verneforskrift. Samtidig som området er viktig for friluftsliv og idrett er det et variert og verdifullt naturområde der partier og viktige naturverdier kan være sårbare for bl.a. slitasje, ulike tiltak eller forstyrrelser. Det er derfor gjort tilpasninger i forskriftsmalen for å sikre vernekvalitetene, bl.a. konkret avmerking på vernekartet av enkelte stier der det åpnes for sykling og ridning. Området utgjør en av de viktigste lokalitetene for skogsfugl i Bærum, og er samtidig den lokaliteten som ligger nærmest befolkningstettheten. For å begrense forstyrrelsen på fuglelivet er det på vernekartet foreslått en sone med tilhørende bestemmelse om ferdselsforbud i perioden 15. mars-1. mai. Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens og tilrår utvidelse av Ramsåsen naturreservat under navnet Ramsås naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har mottatt innspill fra Miljødirektoratet om mindre grensejusteringer og justeringer i verneforskriften. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Ramsåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale for område nr. 17-26 i Trøndelag

Samiske interesser/reindrift

Sametinget anfører til oppstart at det ikke var behov for konsultasjon på det stadium og vil vurdere behov for konsultasjoner senere. Følgende forhold er av avgjørende betydning for Sametinget for at det kan gis tilslutning til verneforslagene i samiske områder:

- Formålet med vernet må også være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder
- Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift
- Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid
- Generelt unntak for reindriftas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr
- Flerårige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift

- Bestemmelser om at samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Sametinget ber om at Statsforvalteren avklarer med berørte reinbeitedistrikt og ev. andre berørte samiske interesseorganisasjoner om behovet for konsultasjoner.

I endelige uttalelse anfører Sametinget at det begynner å bli mange verneområder i Trøndelag, og understreker viktigheten av en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene på en god måte, og som gjør at reindriften kan gjennomføres uten hindringer. Dronebruk forekommer i reindriften. Droner er ikke nevnt i forskrift, og man forutsetter at man finner løsninger som ivaretar reindriftens behov for dronebruk.

Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt anfører i uttalelse at i henhold til ILO 169. art.14, SP 27 og FNs urfolksdeklarasjon av september 2007, betyr at vern ikke begrenser de samiske rettigheter, men er et vern mot ødeleggelse av naturmangfold forårsaket av kommersielle interesser. Vern skal ikke være til hinder for reindrift, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn.

Distriktets erfaring er at vern øker trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og SNO, spesielt på vinter. Dette kan under gitte omstendigheter være uheldig, og de ber om orientering når slikt inntreffer.

De samiske retter bygger på alders tids bruk og sedvane, stadfestet av høyesterett.

Distriktet imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette. Regelverket med forskrifter er i utgangspunktet en inngripen i den samiske retten til utnyttelsen av sine beiteområder. På denne bakgrunn kan distriktet ikke søke dispensasjon for sin drift basert på alders tids bruk og sedvane.

På disse betingelser stiller distriktet seg positiv til et verneområde. 5 av 6 siidaandeler i distriktet står bak denne uttalelsen.

Åarjel Njaarke anfører i konsultasjon, at vern på den ene siden kan ivareta reindriftens ressursgrunnlag, men at vern ikke skal begrense de samiske rettigheter. Ved ev. motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten gjelde. Reindriften kan ikke forholde seg til et nettverk av ulike forskrifter. Distriktet er i ferd med å utvikle distriktsplan, men distriktsplan har også iblant blitt brukt imot dem, bl.a. idet reindriftskart ikke er fullstendige. Et eksempel er området Migan-Korsbekken, hvor det er helt konkrete flytteleier ut og inn av området, basert på topografi, og som ikke er på reindriftskartet.

Uansett type leiekjøring, til hytter eller i næring, bør det være dokumentasjon.

Mads Kappfjell, Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt, melder på vegne av sin siidaandel, at vern av naturområder er sammenfallende interesser med reindriften, da det ligger i sakens natur at det er av interesse å bevare beitegrunnlaget og det opprinnelige landskapet. Reindrift er en naturbasert næring, som i utgangspunktet reguleres av reinens nedarvede vandringsmønster. Store ytre påvirkninger i form av vann- og vindkraft, vegbygging, hytter og motorferdsel legger beslag på og begrenser beitelandet. Reindriften presses også av rovdyr. Det er bra at formålsparagrafen omfatte bevaring av samisk naturgrunnlag, og at vernet dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriftens bruk. De foreslåtte verneområder er brukt reindriften i uminnelige tider på en ansvarlig måte, noe som muliggjør at det kan sikres unik skognatur gjennom varig vern. Gammelskog er viktig for reindrift.

Distriktet er delt i to driftsgrupper, og det er ikke fastsatt offentlige grenser mellom gruppene. Områdene beskrives ut fra hans oppfatning om hva som er deres beiteområder.

Fokktuva: Vinterbeite. Storhøla: Vinterbeite. Motorferdsel må regnes med i begge områder. Kappfjell ber om at det i vernebestemmelsene må tas hensyn til reindriftens behov for en trygg og ansvarsfull drift. Det er en prinsipiell holdning at alle unntak i § 7 flyttes til § 4 og § 6, som direkte unntak. Det er unaturlig at deler av den tradisjonelle reindriften skal være søknadspliktig. Drone brukes en del, og bør inntas som unntak, hvis forvaltningen mener det er nødvendig for å bruke drone.

Fovsen sjite, sørgruppen, anfører i konsultasjon at distriktet er presset av inngrep og mister areal årlig. Vern er derfor i utgangspunktet positivt, idet reindriften ressursgrunnlag blir ivaretatt. På den andre siden må ikke vern bli til hinder for reindriften. Bruk av drone bør være tillatt. Prinsipielt bør alle unntakspunkt i § 7 flyttes til §4 og § 6 som direkte unntak. Fovsen sjite, nordgruppen, anfører i konsultasjon at området ved Storvatnet/Skjeldelangvatnet inngår i vinterbeite, overveiende med kjøring på snø. Barmarkskjøring kan forekomme. Området ved Krokvatnet er svært viktig, både som høstbeite og vinterbeite, med stor aktivitet, og motorisert ferdsel på barmark, med leier ut og inn i området etter terrengdragene både nordover og sørover. Området ved Nordstifjellet er bratt, med mer sporadisk bruk. Distriktet er presset av rovdyr og sterkt belastet av omfattende vindkraftutbygging. Området bruker droner. Området har for tiden to leiekjørere. Det er mange verneområder i distriktet, og det burde være en felles verneforskrift for disse.

Statsforvalterens kommentar om samiske interesser/reindrift

Flertallet av områdene ligger i samiske distrikt, mens de tre områdene Vuddudalen, Stavåa og Skauma, og Vinjlia ligger utenom.

Reindriften er en vesentlig bruksinteresse i disse områdene, og er grunnlaget for samisk kultur. Sametinget ber om smidig og god forvaltning mht. samiske interesser, og påpeker problematikken med mange og forskjellige forskrifter, herunder ønske om samordning av forskrifter. Det samme er jevnlig påpekt av samiske distrikt.

Statsforvalteren legger til grunn og forutsetter at opprettelse av- og forvaltning av områdene ikke skal gi reindriften reduserte forutsetninger for rasjonell reindrift i sine distrikt og ikke skal være til hinder for at reindrift skal kunne utøves som tidligere, også bekreftet i foredrag til statsråd desember 2015. Dette innebærer en forvaltning innenfor verneforskriftene i tråd med dette.

Reindrift er en del av samisk kultur og foregår i praksis ute hele året, med en rekke praktiske driftsvurderinger som må tas der og da. Det er mange verneområder, store og små, i samiske driftsområder.

Spørsmålet da er å etablere en struktur (areal, forskrift m/foredrag, samt forvaltningsplan) som på den ene siden ivaretar sårbar biologi og samtidig ivaretar reindriften med forutsigelige forvaltningsrammer. Et vernevedtak består av areal (grense) og forskrift, samtidig som foredraget til statsråd legger føringer for forvaltningen. Forvaltningsplan skal utdype hvordan området skal forvaltes og gi forutsigbarhet for brukerne. Statsforvalteren mener at oppbygging av forskrift jf. tilrådommen, sammen med forvaltningsplan kombinert med reindriften beskrivelser i distriktsplan og bruksregler, legger grunnlag for dette. Samiske interesser er ut fra tidligere drøftinger og prosess tatt inn i høringsutkastet hva angår § 1 formålsparagrafen, § 4 om uttak til samisk sløyd mv, § 6 om motorisert ferdsel på snødekt mark, § 7 vedrørende div. forhold, og § 11 om at samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Forholdet mellom unntak plassert i § 4 (direkte unntak) og i § 7 (etter søknad) kan være noe forskjellig ut fra størrelse og sårbarhet i områder, gitt at større områder har robusthet i forhold til ordinær samisk virksomhet.

Forslagene som har vært på høring berører areal i 6 reinbeitedistrikt/sijte. Statsforvalteren viser til protokoller fra konsultasjoner og de øvrige anmerkninger fra distriktene.

Uttak av virke

Ved- og virkesretten er beskrevet i reindriftsloven som bl.a. uttak av bjørk, busker, einer, vidjer, selvtørrede bartrær (m.v.). For de større områder er samisk uttak av ved, samt materiell for vedlikehold av lovlig oppsatte gjerder, som i vedtaket av juni 2021, lagt til § 4, som direkte unntak, jf. uttalelse fra Sametinget. Statsforvalteren understreker at dette gjelder uttak av brensel for bruk på stedet, ikke vedhogst for å frakte vekk fra området, samt at virke ikke skal tas i kjerneområder, vist i forvaltningsplan. Kjerneområder er konkrete områder med spesielle verdier, avgrenset i høringsrapporter, og registreres som naturtypeområder i naturbase. Dette er dermed kjent kunnskap. Det betyr at uttak av ved, utenom situasjonsbetingede bål, stort sett har aktualitet der reindriften har gjeterhytter. Størrelsen på de foreslåtte nye områder varierer mye. Områdene har derfor ulik robusthet i forhold til uttak av ved og virke. Statsforvalteren har gjennom flere år gjennomført omfattende befaringer i kandidatområder for vern, og har god oversikt over situasjonen i områdene på vernetidspunktet. Reingjerder finnes så å si ikke og helt sporadisk i få områder. Behov for ved og virke til vedlikehold av anlegg er ikke stort. Med områder av noen størrelse, og hvor disse forholdene er vurdert konkret, anser Statsforvalteren det lite problematisk å ha dette punktet i § 4, med henvisning til forvaltningsplan. Statsforvalteren vurderer fortsatt dette som det praktisk fornuftige, både for forvaltningen og for reindriften i området. Sametinget har bedt om at unntaket gjelder alle områder. Statsforvalteren kan ikke anbefale åpning for generell vedhogst i områder som er små. Statsforvalteren antar også, at når områder er små, er virke for vedhogst lett tilgjengelig nær det aktuelle område. Et distrikt har anført at tørr gran må komme inn under unntaksbestemmelsene, da de spesielt bruker slike til ved. I reindriften unntak for ved, så gjelder det for bjørk og småvirke. Statsforvalteren anfører at det i verneområdene står ganske få selvtørrede grantrær, men at disse har funksjon for biodiversiteten i området. Systematisk søk etter disse for ved, er derfor uheldig for naturverdiene, og Statsforvalteren anbefaler ikke at dette tillates, og at rammen for ved fortsatt er bjørk.

Midlertidige gjerder

Med hensyn til midlertidige gjerder, så hender det at reindriftstøverne på vinterføre setter opp midlertidige gjerder basert på medbrakt materiell. Statsforvalteren vurderer at slike gjerder faller utenfor forskriften og ikke trengs å omsøkes. Et distrikt har i konsultasjon påpekt at det hender at midlertidig gjerde spontant må settes opp også på barmark, og at dette er situasjoner det ikke kan konkret søkes om i forkant.

Barmarkskjøring

Når det gjelder barmarkskjøring, så kan og vil dette sette vesentlige terrengspor. Mange befaringer gjennomført av Statsforvalteren indikerer imidlertid at dette ikke er noe omfattende problem i skogverneområdene i Trøndelag i forbindelse med reindrift, men spor forekommer (både av reindrift og storvilttransport). Vesentlige spor finnes i disse områdene først og fremst på faste ferdselsleier til og fra boplasser og samlingsplasser. I annen forbindelse (trolig elgjakt), er det observert områder med omfattende spor. Potensialet for spor og terrengskader ved barmarkskjøring er generelt sett betydelig. Enkelte steder er geonett prøvd for å etablere fast underlag, med en viss - men ulik suksess. Omfanget av barmarkskjøring i reindrift begrenser seg også, på grunn av tidsbruk, omkostninger og variert/kupert terreng.

Barmarkskjøringen skal beskrives i distriktsplanen/m bruksregler, jf. reindrifftslovens § 62. Videre skal motorferdsel på barmark etter reindrifftslovens § 23 begrenses mest mulig, og fortrinnsvis foregå etter faste traseer, samt at § 23 også henviser til forskrifter i verneområder. Reindrifften er for øvrig ikke statisk, og motorisert transport må foretas i forhold til hvor reinen oppholder seg, og det kan variere ut fra ulike forhold, vær-situasjon, beitesituasjon, forstyrrelser mv.

Sametinget påpeker at barmarkskjøring bør behandles samlet for alle skogverneområder i et distrikt, slik at distriktene slipper å søke på mange områder.

Statsforvalteren forholder seg til at barmarkskjøring bør være innenfor regulering, dvs. § 7, men på en slik måte at dette kan håndteres på flerårsbasis ut fra beskrivelser i distriktsplan/bruksregler, jf. reindrifftslovens krav. Hvis en distriktsplan da gjenspeiler kravene i reindrifftsloven i beskrivelse av barmarkskjøring, kan den legges til grunn også for verneområdeforvaltningen, via forvaltningsplan. Det kan være forskjell på områder med hensyn til sårbarhet for kjøring, men ut fra rasjonalitet vil nok kjøring overveiende legges til område med bærekraft. Følgelig kan distriktsplan direkte legges til grunn for forvaltning av barmarkskjøringen, og er grunnlag for at verneområder kan behandles mest mulig samlet.

Flyttleier

Flyttleier er tegnet inn på reindrifftskart, men av veldig varierende bredde fra, 30 -300 meter og opp til flere hundre meter. Dette ut fra terrengets beskaffenhet, vegetasjon og hvordan reinen beveger seg i terrenget. Videre vil rein også bevege seg i terreng utenom de inntegnede flyttleier, bl.a. avhengig av vær og føre. Reindrifften er videre ikke statisk, og det hender at reindrifftsutøvere må ta beslutninger der og da, f.eks. å fjerne litt vegetasjon i en kjøre- eller driftstrase, enten det gjelder vindfall som sperrer i en trase, eller at man tar opp øksa og rydder noen kvister eller småvirke. Enkelte steder kan det være ryddet (eksisterende) gater i vegetasjon, men det forekommer i veldig liten utstrekning, og ofte trekker reinen gjennom glissen tresatt mark. Ryddebehovet kan være fra å vedlikeholde gater, til forefallende fjerne litt vegetasjon, flytte på vindfall som sperrer i et flyttområde. Dette temaet egner seg i større områder best å håndtere gjennom § 4 og nærmere beskrivelse i forvaltningsplan, mens når det gjelder vindfall legges det i § 4, som i siste vedtak, for alle områder. Når det gjelder små mengder kvist/småvirke så kan det uansett vurderes å gå under terskel for forskrift.

Droner.

Bruk av droner er påpekt fra flere distrikt. Det er i visse situasjoner et nyttig hjelpemiddel, og distrikter anfører at droner kan begrense barmarkskjøring. De stiller spørsmål om droner og forskrift.

Statsforvalteren anfører at bruk av droner og modellfly likestilles. Så hvis droner eller modellfly ikke er omtalt i forskrift, så kan bruk av droner i utgangspunktet anses som lovlig. Droner kan imidlertid ikke brukes slik at dyr, hi- og reirplasser blir utsatt for unødige forstyrrelser, jf. § 3 b.

Samordning av forskrifter

Det er mange verneområder i flere distrikt og verneforskrifter med ulik alder og utforming. Det kan være betydelig forskjell på en forskrift fra førstegangs skogfredning og vedtak som fattes nå. Videre så foregår ofte også noen justering av punkt ved de enkelte års vedtak. Disse endringer har overveiende vært til reindrifftens «fordel». I tilfeller hvor «gamle» verneområder utvides, så «oppdateres» vanligvis også forskriften, men det pågår ikke noe generelt arbeid for harmonisering av forskrifter. Distriktene uttrykker generelt at det har vanskelig for å forholde seg til et nettverk av forskrifter.

Felles forvaltningsplan for ulike verneområder vil kunne være en løsning for å behjelpes på dette forholdet.

Forvaltningsplan

For verneforslagene som ligger i reinbeitedistrikt skal det, i hvert fall for områder av litt størrelse, etter § 10 lages forvaltningsplan. Dette er et viktig instrument i forholdet mellom reindrift og verneforvaltningen. Forvaltningsplanen vil også være et instrument for smidig forvaltning, som Sametinget etterlyser.

Oppsummering

Reindrift presses av en rekke arealinngrep og forstyrrelser (hytter, hogst, vindkraft og skogsveger). Urørt beiteland, uforstyrret beiting og gammelskog er viktig for reindriften. Vern vil sikre arealgrunnlaget for reindrift i de områder som vernes. Flere reinbeitedistrikt nevner at arealvern også er et vern av deres ressursgrunnlag, og er derfor positiv til vern. På den andre siden mener distriktene at all reindriftsvirksomhet i medhold av reindriftsloven bør ha direkte unntak i forskriftene. Det er således ikke enighet med reinbeitedistriktene om de unntakspunkter som er lagt til § 7, samt uttak av selvtørrede grantrær til ved i forhold til ett distrikt. Det er ikke full enighet med Sametinget om fordeling av unntakspunkter mellom § 4 og § 7.

I forskriftsforslagene er det samiske naturgrunnlaget med i formålsparagrafen (§1), og samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Statsforvalteren legger til grunn at reindriften skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i de aktuelle områder, og distriktplaner/bruksregler i utgangspunktet kan være en basis i forhold til barmarksferdsel.

Et vern ut fra slike forutsetninger vil ikke redusere, men styrke og sikre arealgrunnlaget for reindrift. Statsforvalteren tilrår verneforslagene, med noe ulike tilpasninger i de større og i de små områdene.

Andre generelle merknader til område nr. 17-26

DMF, Statnett, Statens Vegvesen og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ikke hatt kommentarer til områdene som omfattes av Statsforvalterens tilråding.

NVE kjenner ikke til at det er konflikter knyttet til vern av områdene Fokktuva, Storhøla, Heivika, Migan – Korsbekken, Storvikskogen, Julestrømmen, Trøite, Nordstifjellet, Vinjelia, Røsheia, Vuddudalen og Krokvatnet.

Naturvernforbundet i Trøndelag har uttalt seg til oppstartmeldinga og høringsforslaget, og anfører at det er stort behov for mer vern av skog i Trøndelag. Særlig vil det være behov for mer vern i søndre del av fylket. Frivillig vern har bidratt til ivaretagelse av mange viktige områder, og gitt bedre forhold mellom skogeiere og miljøforvaltning.

Naturvernforbundet mener også at det er viktig å gjennomføre verneprosesser som ikke forutsetter samtykke, og er redd for at flere av de mest verdifulle områder vil gå tapt. Spesielt peker Naturvernforbundet på områder på Statskog, hvor rettighetshavere setter seg imot vern. Trøndelag har ansvar for boreal regnskog, og det er svært viktig å verne mer av den naturtypen. Videre er vern på høy/svært høy bonitet, i nedre del av mellomboreal og i sørboreal sone, skog på kalkgrunn, samt raviner, bekkeløfter, gammel sumpskog, gammel produktiv skog og større sammenhengende områder som kan fungere som økologiske soner. Naturvernforbundet foreslår at det opprettes et nytt verneområde knyttet til Garbergelva, og påpeker tidligere henvendelser og begrunnelser for det.

NTNU Vitenskapsmuseet er i hovedsak positiv til verneforslagene, som vil sikre viktige naturverdier i Trøndelag. Samtidig viser verneforslaget svakhetene ved frivillig vern, ved

mange grenser følger eiendomsgrenser og ikke økologisk avgrensning, noe som kan medføre svært dårlig arrondering og at områder blir sårbare for inngrep. NTNU savner mer beskrivelse av behov og strategier for skjøtsel, f.eks. grøfta myr, plantefelt og slåttevær. Fylkesutvalget i Trøndelag fylkeskommune er i prinsippet imot ordningen om frivillig vern av skog. Vern av skog bør baseres på faglige vurderinger opp mot FNs bærekraftsmål nr. 15 skog. I den aktuelle situasjon knyttet til utfordringer og forpliktelser i forhold til klima og bærekraftsmål 13 klima, burde ressursene i den aktuelle situasjonen omprioriteres til å stimulere økt produksjon og hogst av skog. Fylkesutvalget påpeker at med om lag 7,5 % andel skogvern i Trøndelag, så gir det et betydelig bidrag til å oppfylle Stortingets vedtak om 10% skogvern. Stortinget forutsetter at dette skal skje med minst mulig konsekvens for avvirkningen. Det er viktig at man i den videre verneprosess har en helhetlig tilnærming, der både verneformål og bærekraftig produksjon ivaretas. Trøndelag fylkeskommune vurderer imidlertid at det ikke virker å være store konflikter knyttet til forslaget, og gitt at vernet blir en realitet så anbefales det i størst mulig utstrekning å utarbeide forvaltningsplaner. Som regional kulturminnemyndighet anbefaler fylkeskommunen at samtlige forskrifter oppdateres med følgende ordlyd, spesifiserte dispensasjonsbestemmelser: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold, skjøtsel og nødvendig dokumentasjon av kulturminner».

17. Fokktuva naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 857 dekar, hvorav 416 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det er en gammel transport- og driftslei gjennom området, bl.a. med klopper.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Grunneier har spilt inn traseer på gamle ferdselsleier/veier, som ønskes å kunne ryddes/vedlikeholdes i forhold til dagens standard.

Statsforvalteren tilrår i §4 h) om rydding av stier i henhold til forvaltningsplan at ordlyden justeres til «stier/leier». Man antar at bruksformålet er ganske smalt, hovedsakelig kanskje uttransport av elg. Leiene bør sjekkes nærmere og legges inn på kart i forvaltningsplan. Hvis leier kan karakteriseres som «anlegg», så gjelder den generelle vedlikeholdsparagrafen. Statsforvalteren tilrår at området vernes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Fokktuva naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Fokktuva naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

18. Storhøla naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 230 dekar, hvorav 143 dekar er produktiv skog.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Storhøla naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Storhøla naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

19. Heivika naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 41 dekar, hvorav 17 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NTNU Vitenskapsmuseet skriver at Heivika grenser til grøfta areal som har innvirkning inn i verneområdet, og arealet fram til vegen i vest bør tas med. Det er uheldig at området ikke går ned til Salsvatnet. Området er så lite at dette i seg selv kan true verneverdiene.

Statsforvalteren er enig i at området er så lite at det i seg selv kan være en trussel, men området er med på grunn av gode strukturer og at området inngår i et nettverk med relativt nærliggende områder av samme naturtype. Avgrensningen baseres på tilbud fra grunneier. Statsforvalteren tilrår avgrensningen som i høringsforslaget.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Heivika naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Heivika naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

20. Migan og Korsbekken naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 4391 dekar, hvorav 597 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Språkrådet og Kartverket skriver at navnet må være i samsvar med bestemmelsene i lov om stadnamn. For området Migan - Korsbekken må man benytte og ikke bindestrek.

Statsforvalteren endrer navn fra *Migan - Korsbekken* til *Migan og Korsbekken*.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Migan og Korsbekken naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Migan og Korsbekken naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

21. Storvikskogen naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 82 dekar, hvorav 76 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det går en gammel driftslei gjennom området.

Statsforvalteren viser til at området ligger i Tjåehkere sijte, men er helt i utkanten og av liten relevans. Distriktet har ikke respondert på henvendelse om eventuell konsultasjon. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Storvikskogen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Storvikskogen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

22. Krokvatnet naturreservat i Flatanger kommune, Trøndelag

Totalareal 2984 dekar, hvorav 976 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NVE viser til at området grenser til tidligere meldingsområde for Rørfossheia vindkraftverk, men den planen er lagt bort.

Nabogrunneier påpeker usikkerhet med eiendomsgrensa, idet en mulig antatt merkestein, jf. beskrivelse av eiendomsgrensa, avviker fra grensetegningen i kartet.

En hytteeier i området har bedt om at det i forskriften gis åpning for bruk av snøscooter til hytte, samt punkt feste for båt.

Statsforvalteren viser til at mht. eiendomsgrense så er det et privatrettslig spørsmål mellom grunneierne. Statsforvalteren og partene har vært på befarings. På tilrådnings-tidspunktet er det fortsatt ikke avklaring, men det er mottatt skisse til en alternativ avgrensning i tilfelle eiendomsgrense på kart blir justert. Forskjellen utgjør ca. 63 dekar, hvorav ca. 58 dekar skogareal. Hytteeiers ønsker kan imøtekommes. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått, men med to alternative avgrensninger på bakgrunn av uavklarte eiendomsforhold.

Miljødirektoratet viser til at Statsforvalteren tilrår to ulike avgrensninger med bakgrunn i usikkerhet om eiendomsgrensen. Statsforvalteren opplyser at grunneierne er innstilt på å komme til enighet. Miljødirektoratet tilrår derfor også avgrensningen slik det er foreslått, men forutsetter at avklaring av grensene i området gjøres før et eventuelt vernevedtak. Hvis det fortsatt er uavklarte grenser ved vedtakstidspunktet, kan man bare vedta vern for minimumsalternativet slik det er foreslått. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Krokvatnet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Krokvatnet naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

23. Vuddudalen naturreservat (utvidelse) i Levanger kommune, Trøndelag

Utvidelse 26 dekar, hvor 23 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 311 dekar.

Inngrep: Det er rester av gamle gjerder i området, spesielt langs eiendomsgrenser.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at gjeldende verneforskrift for Vuddudalen har standardbestemmelser for samiske områder. Området ligger ikke innenfor reinbeitedistrikt, men rett utenfor. Vi antar derfor at disse har kommet med i verneforskriften ved en feil, og foreslår

derfor å ta ut disse bestemmelsene. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Vuddudalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Vuddudalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

24. Nordstifjellet naturreservat i Åfjord kommune, Trøndelag

Totalareal 797 dekar, hvorav 594 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det er en liten bygning (bu) i området.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NTNU Vitenskapsmuseet skriver at Nordstifjellet omfatter grøfta myr som bør restaureres.

Statsforvalteren støtter NTNUs vurdering i at arronderingen kunne vært annerledes for å få en bedre økologisk avgrensning, men mener at forslaget er akseptabelt. Nordstifjellet har noe areal som er grøftet. Dette vil kunne være aktuelt å restaurere.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Nordstifjellet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Nordstifjellet naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

25. Stavåa og Skauma naturreservat (utvidelse) i Rennebu kommune, Trøndelag

Utvidelse 284 dekar, hvorav 261 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 683 dekar.

Inngrep: Flere høyspentledninger passerer gjennom området. En bygning (gammel kraftstasjon) er grenset ut av verneforslaget.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NVE påpeker at det er nettanlegg i utvidelsesområdet av Stavåa. De ber om at standardbestemmelser tas inn i verneforskrifter også der nettanlegg ligger nært områdegrensene, dvs. også med formuleringen "...kraftanlegg i og inntil området". NVE ber deretter om at bestemmelser knyttet til oppgradering og vedlikehold av kraftverket, samt motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og akutt utfall, blir inkludert i verneforskriften.

Vannveien til minikraftverket Skauma ligger i Stavåa, men selve kraftstasjonen utenfor.

Rennebu Kvikne kraftlag bør stå på adresseliste.

Språkrådet og Kartverket skriver at navn må være i samsvar med bestemmelsene i lov om stadnamn. Det utvidede naturreservatet dekker nå deler av elveløpene til både Stavåa og Skauma, og navnet *Stavåa og Skauma naturreservat* bør vurderes.

Nettselskapet anfører at de har anleggs- og områdekonsesjon i deler av Indre Fosen, Rennebu, Oppdal, Heim, Orkland og Ørland kommuner.

Statsforvalteren har fulgt opp NVE sin uttalelse om å orientere Kvikne-Rennebu Kraftlag AS om den foreslåtte utvidelsen av Stavåa naturreservat slik at de har mulighet å komme

med innspill om bestemmelser og tilpasninger som er nødvendig for å drifte, vedlikeholde og oppgradere vannkraftverket. Kvikne-Rennebu Kraftlag AS har per 5.8.2021 ikke kommet med noen uttalelse.

Statsforvalteren er enig i at Stavåa og Skauma naturreservat er mer dekkende for verneområdet, og foreslår at navnet endres til Stavåa og Skauma naturreservat.

NTNU Vitenskapsmuseet uttaler generelt at metodikken med frivillig vern kan medføre dårlig arrondering og ikke en økologisk avgrensning. Statsforvalteren vurderer at arronderingen langs Skaumas elvedal er rimelig god og at forslaget om vern er akseptabelt. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Stavåa naturreservat som Stavåa og Skauma naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Stavåa og Skauma naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

26. Vinjlia naturreservat i Heim kommune, Trøndelag

Totalareal 1704 dekar, hvorav 849 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det går en gammel driftsvei inn i det østlige delområdet, i enden av veien er det en plass med gapahuk, sittebenk og grill. Det er eldre høyløer i det vestlige området.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Språkrådet uttaler at Vinjlia er registrert i SSR som godkjent naturnavn og vedtatt bruksnavn, men at begge disse ligger øst for det foreslåtte verneområdet. Språkrådet skriver at Statsforvalteren bør finne et annet navn på dette verneområdet.

Statsforvalteren viser til at Vinjefjorden ligger øst-vest og er omtrent 17 km lang. I øst ender den ved Vinjeøra. De foreslåtte områdene for vern ligger langsetter denne fjorden. Navnet justeres til Vinjlia, jf. uttalelser fra Kartverket og Språkrådet.

Statsforvalteren støtter NTNU sin vurdering i at arronderingen kunne vært annerledes for å få en bedre økologisk avgrensning. Statsforvalteren ser at en oppdatert kartlegging ville bidratt til en mer presis kunnskap om naturverdiene knyttet til de konkrete verneforslagene. Statsforvalteren har befart verneforslaget etter høringen. Tilbudsområdene har intakte skoger, og Statsforvalteren mener at det ikke er grunn til å betvile tilbudsområdenes store naturverdi. Statsforvalteren tilrår avgrensningen som i høringsforslaget.

Det tas inn i § 7 i forskriften: Gjenoppføring av høybuer i opprinnelig utforming og størrelse på opprinnelig sted, samt unntak for enkle tilretteleggingstiltak knyttet til tilrettelagt område med gapahuk, sittegruppe og grill i definert område ved enden av veg. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring som beskrevet.

Miljødirektoratet viser til at i forslag til forskrift fra Statsforvalteren er det tatt inn en åpning for tilretteleggingstiltak knyttet til område med gapahuk, sittegruppe og grill i forskriften § 4. Det er ikke åpenbart hva som ligger i enkle tiltak i dette tilfellet. For å kunne styre hvilke tiltak som gjennomføres, tilrår direktoratet å flytte denne formuleringen til § 7 i verneforskriften. Vedlikehold av eksisterende bygninger og andre tekniske anlegg vil uansett være tillatt jf. verneforskriften § 4 f. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Vinjlia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Vinjlia naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

27. Kastnesåsen og Grønlikollen naturreservat i Dyrøy kommune, Troms og Finnmark

Totalareal 2219 dekar, hvorav 580 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett, DMF, Forsvarsbygg og Troms og Finnmark fylkeskommune har ikke merknader. NVE ber om at standardbestemmelsene for nettanlegg blir inkludert i verneforskriften slik at Arva AS kan opprettholde nødvendig drift og vedlikehold av nettet. De viser til at Arva AS har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet, og forutsetter seg ut over dette at Arva uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene dekker deres fullstendige behov.

Konsultasjon med Sametinget og reindriftnæringen

Sametinget har kommet med uttalelse både til oppstartsmelding og høring. Statsforvalter har hatt dialog med Sametinget via telefon flere ganger i løpet av verneprosessen. Det har også vært gjennomført dialogmøte med Sametinget etter høringsperioden. Det ble her klart at Sametinget ønsket å inkludere spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i forskriften, der en ved utøvelse av reindrift kan søke om dispensasjon for bruk av drone og bruk av helikopter med start, landing og lavtflyving også i ferdselsforbudsperioden 1. februar – 15. August. Sametinget har også ønske om å ta inn en formulering i § 4 hvor det spesifiseres at vernebestemmelsene i § 3 ikke er til hinder for utøvelse av reindrift. I tillegg ble det etter møtet bedt om spesifiserte dispensasjonsbestemmelser som definerer muligheten til å søke om dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med utøvelse av reindrift (§ 4 d). Det var fra før av tatt med en mulighet til å søke om dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med reindriftnas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftnas utstyr (§ 4 i). I møtet kom det også fram at det var ønskelig med en bestemmelse som ga reindriftnas mulighet til å søke om dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji (tradisjonell samisk husflid) og tradisjonelle samiske bruksgjenstander, herunder uttak av rikuler på bjørk (§ 4 j).

Reinbeitedistriktet Hjertind – Altevann – Fagerfjell har gitt tilbakemelding i forbindelse med oppstart, men har ikke hatt kommentarer til verneplanen.

Statsforvalteren har vært i kontakt med Arva AS. De sier at etter som hele kraftlednings-traséen ligger utenfor verneforslaget vil det ikke være behov for bestemmelser for oppgradering av energi- og kraftanlegg som ikke faller inn under § 4. De sier også at det ikke er nye planer for anlegg innenfor området.

Det er av grunneierne i området nevnt at delområdet Kastnesåsen blant lokalbefolkningen går under navnet “Åsen”. Dette er ikke et godkjent navn på området i SSR. Da områdene Kastnesåsen og Grønlikollen nå har blitt slått sammen, tilrår Statsforvalteren et navn som omfatter begge områdene: Kastnesåsen - Grønlikollen.

Området har blitt tilbudt gjennom to ulike høringsprosesser, og avgrensningen som foreslås for vern har endret seg noe underveis, men omfatter nå tilnærmet alt areal som har vært hørt gjennom de to høringsrundene.

Det er i forskriften gitt åpning for å søke om bruk av drone og helikopter, inkl. landing og

lavtflyving i ferdselsforbudsperioden 1. februar – 15. august i forbindelse med utøvelse av reindrift. Det er i dialog med Sametinget også tatt inn § 4 d der det spesifiseres at vernebestemmelsene i § 3 ikke er til hinder for utøvelse av reindrift. I tillegg er det i § 7 k tatt med spesifiserte dispensasjonsbestemmelser som definerer mulighet til å søke dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med utøvelse av reindrift (§ 4 d). Det var fra før tatt med en mulighet til å søke om dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med reindriftnas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindrifutsstyr (§ 4 i). Reindriftna ønsker også mulighet til å søke om dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji (tradisjonell samisk husflid) og tradisjonelle samiske bruksgjenstander, herunder uttak av rikuler på bjørk (§ 4 j). Denne spesifiserte bestemmelsen er vurdert av Statsforvalteren, som har kommet til en slik bestemmelse ikke vurderes som nødvendig. Skulle det likevel bli behov for motorferdsel i denne forbindelse, vil det være mulig å søke om dispensasjon jf. naturvernloven § 48. Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet viser til tidligere innspill fra Språkrådet og Kartverket angående navnetting av verneområder, hvor rådende anbefaling er at man benytter “og” og ikke bindestrek når et område har flere navn. Vi tilrår derfor å endre navnet fra *Kastnesåsen - Grønlikollen* til *Kastnesåsen og Grønlikollen*.

Mht. samiske interesser viser Miljødirektoratet til omtalen av dette i kgl.res. 23.06.2021. I forskriftsforslagene er det samiske naturgrunnlaget med i formålsparagrafen, og samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Det legges til grunn at reindriften skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i verneområdet, men det tas ikke inn direkte unntak for all reindriftsvirksomhet i samsvar med reindriftsloven. Miljødirektoratet har endret verneforskriften i tråd med standardiserte unntak for samiske områder. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Kastnesåsen og Grønlikollen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Kastnesåsen og Grønlikollen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

28. Åkre og Vikane naturreservat (utvidelse) i Voss kommune, Vestland

Utvidelse 365 dekar, hvorav 335 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 2219 dekar.

Inngrep: Området inneholder enkelte granplantefelt, og det er registrert noe spredning av gran fra nærliggende plantefelt. Det går en skogsbilvei inn i områder fra vest.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF, Forsvarsbygg, Språkrådet, Riksantikvaren og Statnett har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

NVE kan ikke se at området kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekt i transmisjonsnett. NVE Uttaler videre at Hardanger Energi Nett eier et 11 kV-nett som grenser til området som allerede er vernet. Verneforskriften for naturreservatet har ingen regler knyttet til drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegg og tilhørende motorferdsel. NVE har bedt nettselskapet gi uttalelse til om det er behov for tilpasninger i verne-

forslaget eller verneforskriften for dekke behov knyttet til kraftledningen. Videre gjør NVE oppmerksom på at det er kartlagt et potensial for småkraftverk i nord-østre del av forslaget. Landbruksdirektoratet har kommet med generelle innspill.

Statsforvalteren viser til at Landbruksdirektoratets innspill er ivaretatt i verneforskriften. Grunneier er forelagt høringsdokumentene med informasjon om kraftpotensiale. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at småkraftpotensialet i Åkreelvi som er beskrevet i NVEs innspill i all hovedsak ligger innenfor allerede eksisterende verneområde. Grunneier er kjent med potensialet for kraftutbygging i vassdraget. Kraftledningen som går i kanten av både eksisterende verneområde og langs utvidelsesforslaget ligger langs, og krysser, Tjoflotvegen. Det antas at vedlikehold og drift av denne ledningen vil gjennomføres med utgangspunkt i eksisterende vei.

Miljødirektoratet har endret formulering knyttet til beiting fra «Beiting med eit beitebelegg som ikkje skadar verneverdiane» til *Skånsam beiting* i samsvar med formuleringer brukt ved de siste vernevedtakene. Formulering i eksisterende verneforskrift er: «Beiting med beitedyr som har tradisjon i området og som ikkje er til påviseleg skade for det biologiske mangfaldet.» Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Åkre og Vikane naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at vannkraftpotensialet som NVE viser til i all hovedsak omfattes av eksisterende vern (ca 800 meter langs vassdraget), og i liten grad av nytt verneareal (ca 100 meter langs vassdraget). Her tok man i praksis stilling til avveiningen mellom potensialet og vern i 2016 da eksisterende verneområde ble opprettet. Ellers har det foreslåtte naturreservatet svært store verneverdier og inneholder sjelden og sårbar natur i form av svært gammel skog med mange treslag, hvor skogen er blant de eldste og minst påvirkede i Vestland. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Åkre og Vikane naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

29. Steinen naturreservat (utvidelse) i Bjørnafjorden kommune, Vestland

Utvidelse 676 dekar, hvorav 275 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 1889 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF, Forsvarsbygg, Språkrådet, Riksantikvaren og Statnett har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

NVE ser ikke konflikter med eksisterende eller planlagte prosjekt i transmisjonsnettet.

Landbruksdirektoratet har kommet med noen generelle innspill.

Statsforvalteren viser til at Landbruksdirektoratets innspill er ivaretatt i verneforskriften. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet har endret formulering knyttet til beiting fra «Beiting med beitedyr som har tradisjon i området og som ikkje er til påviseleg skade for det biologiske mangfaldet» til *Skånsam beiting* i samsvar med formuleringer brukt ved de siste vernevedtakene. Formulering i eksisterende verneforskrift er: «Skånsam beiting.» Miljødirektoratet slutter

seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Steinen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Steinen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

30. Bandaksliane og Lynglifjell naturreservat (utvidelse) i Kviteseid kommune, Vestfold og Telemark

Utvidelse 8191 dekar, hvorav 1750 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 20 227 dekar.

Inngrep: En 420 kV kraftledning går i øst-vest retning gjennom verneforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF har ingen merknader til verneforslaget.

NVE støtter Statsnetts innspill til oppstartsmeldingen. Der har Statnett SF merknader til at de har et kraftanlegg på 420 kV gjennom området. Verneområdet er foreslått lagt over det klausulerte ryddebeltet for skog/byggeforbudsbeltet til transmisjonsnettledningen.

Klausuleringsbeltet til ledningen er 40 m bredt, 20 m til hver side for senter av ledningen.

NVE er positiv til at standardbestemmelse for nettanlegg er tatt inn i forskriften og mener Statnetts merknader om drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse er ivaretatt gjennom forskriftene i § 4. Tilsvarende mener NVE at Statnetts bemerkninger om motorisert ferdsel er ivaretatt gjennom forskriftene i § 6. NVE ber Statsforvalteren konkretisere at arbeid med drone og helikopter, herunder landing, også gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forskriftens § 6 da dette er aktiviteter som ikke er i konflikt med verneformålet.

Statnett viser til sitt innspill til oppstartsmeldingen om å bl.a. få lagt inn bruk av Statnetts driftsveier i verneforskriftens § 6. Til høringen skriver Statnett at Statsforvalteren har imøtekommet Statnetts ønske ved å få tegnet inn Statnetts driftsveier i vernekartet.

Imidlertid er Statnetts driftsvei for strekningen mellom Lynglibrunan og Langemyrdalen ikke vist i kartet. Statnett ber om at det kommer frem i bestemmelser eller kart at Statnett kan bruke også denne strekningen med hjemmel i bestemmelsenes § 6 d) og e).

Statsforvalteren ber Miljødirektoratet vurderer NVEs innspill om å konkretisere at arbeid med drone og helikopter, herunder landing, også gis et generelt unntak i verneforskriftens § 6. Til Statnetts innspill om at driftsveien ikke er synlig i vernekartet, så er dette endret i vernekartet slik at både driftvei og skiløype er markert.

Statsforvalteren tilrår en mindre grensejustering sammenliknet med høringsforslaget som følge av innspill fra grunneier og noen mindre justeringer. Det er ved Kasestjønn tatt ut et lite areal etter grunneiers ønske. Der også gjort en mindre endring i vernekartet for å tydelig vise driftsveien for Statnett. Vernegrensen følger vannkanten mot Ånevatn og dermed høyeste vannstand på ca. 607 m.o.h. Totalt arealreduksjon er 10 dekar.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Bandaksliane og Lynglifjell som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at når det gjelder ev. bruk av droner eller helikopter er det i dette naturreservatet ikke forbud mot bruk av droner eller modellfly. Det er heller ikke forbud mot lavtflyving med luftfartøy som f.eks. helikopter i naturreservatet.

Derimot er det forbud mot landing og start med luftfartøy som f.eks. helikopter, jf. § 5 andre ledd bokstav a. KLD viser også til at man f.eks. ved søknader om dispensasjoner kan søke om flerårige tillatelser, hvis det vurderes som aktuelt. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Bandaksliane og Lynglifjell naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

31. Dalåsen naturreservat i Hjartdal kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal 2159 dekar, hvorav 1245 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Det går en 145 kV kraftlinje gjennom verneforslaget i nordøst.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF har ingen merknader.

NVE gjør oppmerksom på at en 145 kV kraftlinje tilhørende Lede gjennom området. De kjenner ellers ikke til at det er framtidige nettanleggplaner i området, men forutsetter at Lede uttaler seg om dette i høringsrunden. NVE er positive til at standardbestemmelsene for nettanlegg er tatt inn i verneforskriften og at de ber om at nettselskapene lokalt uttaler seg dersom standardbestemmelsene ikke dekker deres behov.

Skagerak Kraft AS bemerker høringsinnspill at Sauland Kraftverk AS har konsesjon til bygging av Sauland kraftverk i Hjartdal kommune. Planene omfatter blant annet en 8,4 km lang avløpstunnel, med utløp i Heddøla ved Fosse nedstrøms Omnesfossen. Traseen for avløpstunnelen er planlagt å gå gjennom fjell under nordlige del av planlagte Dalåsen naturreservatet. Skagerak Kraft AS kan ikke se at den planlagte avløpstunnelen vil være til hinder for etablering av et naturreservat i området, men mener hensynet til det konsesjonsgitte vannkraftverket bør ivaretas i et eventuelt vernevedtak.

Statsforvalteren viser til at kraftlinjen på 145 kV som går gjennom området er hensyntatt i verneforskriftens § 4 bokstav j og k og § 7 bokstav f.

Statsforvalteren er enig i at planlagt avløpstunnel under verneområdet ikke vil være til hinder for etablering av verneområdet. Statsforvalteren presiserer videre at dersom avløpstunnelen ligger dypt nok vil den trolig ikke ha innvirkning på hydrologien i området slik at den vil få konsekvenser for verneverdiene. Tunnellingangene er planlagt på utsiden av verneforslaget og aktivitet knyttet til disse kan derfor ikke reguleres i forskriften.

Det er forslått mindre justeringer av formuleringer i verneforskriften, bl.a. presisering av § 5 bokstav b. «*Utanom eksisterande stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode.*»

Statsforvalteren tilrår at området vernes som som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Dalåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Dalåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

32. Verpelva naturreservat i Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal 443 dekar, hvorav 430 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Et mindre område inngjerdet for frilandsgris på gnr. 462 bnr. 1. To traktorveier.

Hovedsynspunkter i høringen

BaneNor, Forsvarsbygg, NVEt og DMF har gitt uttalelse og har ikke hatt merknader. Vestfold og Telemark fylkeskommune skriver at det kan se ut til at verneområdet grenser helt inn til fylkeskommunen eiendom langs fv. 306 Hengsrudveien. Den foreslåtte vernebestemmelsen vil gjøre drift- og vedlikehold for denne veien utfordrende, samtidig som det legger en begrensning på en eventuell oppgradering av veien. Fylkeskommunen mener vernegrensen som minimum blir satt som minimum 15 meter fra eiendomsgrensen. Denne avstanden vil kunne gjøre det mulig å foreta felling av trær som står i fare for å falle over veibanen og dermed ivareta fylkeskommunens trafikksikkerhetsansvar.

Tønsberg kommune uttaler at det er viktig at forskriften åpner for en skjøtsel av kantsonen mot dyrket mark. Dersom ikke denne sonen kan forvaltes vil trærne etter hvert strekke seg innover dyrket mark som igjen medfører at produktive jordbruksarealer går ut av produksjon. I § 7 er det åpnet for at grunneier kan søke om dispensasjon for nødvendig beskjæring eller hogst av trær eller annen vegetasjon som skygger for innmark, eller hindrer maskinbruk for jordbruksdrift. Kommunen mener det hadde vært en bedre løsning at vernegrensen ble trukket 5-10 m inn slik at grunneierne hadde sluppet å søke dispensasjon for det som er nødvendig vedlikehold. I denne sonen kan det også ligge avskjæringsgrøfter som må vedlikeholdes om de skal ha virkning. Siden terrenget heller ned mot verneområdet er det mest realistisk er det er rørutløp fra jordbruksdrenering i kantsonen. Det er vanlig at det forekommer erosjon rundt slike, og det må være tillatt å utbedre og vedlikeholde disse. Kommunen er videre positiv til at verneforskriften § 7 åpner for uthogst av plantefelt av gran. Det er klokt å kunne ta ut verdiene av skjøttet granskog, og plantematerialet er ofte av utenlandsk proveniens. Tønsberg kommune uttaler videre at det er viktig at verneområdet ikke begrenser muligheten for at fv. 306 Hengsrudveien kan oppgraderes og vedlikeholdes inn i framtiden. I dag ser det ut til at verneområdet er grenser helt inn til eiendommen til fylkeskommunen. Kommunen mener dette er uklokt, da eiendomsgrensen neppe har tatt høyde for framtidige oppgraderinger. Vernegrensen bør settes minimum 15 meter fra eiendomsgrensen, og dette vil også lette drifta av veien.

Statsforvalteren vurderer at dagens drift med frilandsgris i området er uproblematisk. Det har vært behov for grensejustering langs fylkesveien for å ivareta Fylkeskommunens behov. Grunneier på gnr. 462 bnr. 1 har ønsket å innlemme noe mer skogareal nord i eiendommen, og ta ut et areal sørøst fra samme eiendom. Dette medfører bl.a. at en gapahuk havner innenfor vernegrensen. Vernegrensa er videre trukket 3-4 m fra jordekanter. Samlet sett har dette ført til en reduksjon av totalarealet med 2 dekar. Følgende er tatt inn i verneforskriftens § 4 som generelle unntak:

i) Vegetasjonsrydding og skjøtsel i en sone på 15 meter rundt gapahuk på gnr./bnr. 462/1.
j) Nødvendig beskjæring eller felling av trær og annen vegetasjon som kan utgjøre en fare langs fv. 306, Hengsrudveien.

k) Nødvendig vedlikehold, reparasjon av skader på vei og vegoppbygging av fv. 306, Hengsrudveien.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet. Fv. 306 Hengsrudveien ligger utenfor verneområdet, og vedlikehold og andre tiltak på veien reguleres ikke av forskriften. Direktoratet tilrår derfor en endring i den foreslåtte bestemmelsen om vedlikehold mv. av veien, slik at verneforskriften åpner for at det kan gis

tillatelse til nødvendige tiltak innenfor grensen for naturreservatet for vedlikehold av fylkesveien. Dette vil også omfatte nødvendig beskjæring eller felling av trær eller annen vegetasjon som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko langs veien. I tråd med praksis i andre verneområder vil slike tiltak være søknadspliktige. Miljødirektoratet foreslår følgende formulering i verneforskriftens § 7: i) *nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av fv. 306 Hengsrudveien, herunder nødvendig beskjæring eller felling av trær og annen vegetasjon som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko langs veien.* Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Verpelva naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Verpelva naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

33. Såta naturreservat i Flå og Ringerike kommune, Viken

Totalareal 17 017 dekar, hvorav 11 131 dekar er produktiv skog.

Inngrep: En skogsbilvei, flere traktorveier. Tre hytter: Tranetjernhytta, Klemtjernhytta (tømmerkoie registrert som kulturminne) og ei lita hytte sør i området.

Hovedsynspunkter i høringen

Forsvarsbygg, DMF og BaneNor har gitt uttalelse, men har ikke hatt kommentarer.

Norsk Orientering gjør oppmerksom på Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet 22. april 2020. Inntil verneprosess og forskriftsmal er justert i henhold til disse anbefalingene, ber Norsk Orientering om at alle verneprosesser stoppes.

Naturvernforbundet i Buskerud støtter ikke at areal lengst vest med yngre skog inkluderes. Dette er ung og mindre produktiv skog, og de mener restaureringstiden er for lang og avstanden til utvidelsen av Haverstingen for lang for artsutveksling mellom områdene. Kvota på 10% som Stortinget har vedtatt bør fylles med verneverdig skog.

Statnett påpeker at det foreslåtte verneområdene grenser inntil til klausulert ryddebelte for skog/byggeforbudsbelte til 420 kV – transmisjonsnettledningen Usta - Ådal, og 420 kV - transmisjonsnettledningen Ådal - Frogner. Klausuleringsbeltet til begge ledningene er 40 m bredt, 20 m til hver side for senter av ledningen. Statnett ga innspill oppstartsmeldingen og ba om at vernegrensene måtte trekkes utenfor ledningenes skogryddebelte. Det er vanskelig å se på vernekartet om dette er tatt til følge. En ber om at Statsforvalteren forsikrer seg om at grensene justeres. Statnett ga videre merknader til oppstartsvarselet når det gjaldt motorisert ferdsel i tilknytning til drift og vedlikehold i de foreslåtte verneområdene Såta. Statnett har senere fått avklart at det innenfor disse foreslåtte verneområdene under normale omstendigheter og ved normal drift og vedlikehold ikke er behov for motorisert ferdsel. Statnett ber om at drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet tas inn i forskriftens § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) og at nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg tas inn i § 6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene). Ved bruk av motorisert transport etter § 6 skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

NVE støtter Statnett og ber Statsforvalteren ta inn unntaksbestemmelsene for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.

Statsforvalteren viser til at avgrensing for området er vesentlig endret etter Statsforvalterens forrige tilråding av området. Hele arealet på gnr/bnr. 2/1,3 i Flå er trukket ut av verneforslaget, det utgjør nesten 2000 dekar. På gnr/bnr. 146/1 i Ringerike er det trukket ut noe areal av skogbruksmessige hensyn, og på 312/3 er det tatt inn noe nytt areal. På en ny eiendom, gnr/bnr. 146/2 i Ringerike, er det inkludert en kantsone langs en bekk. I § 2 er lista over berørte gnr/bnr. oppdatert etter grenseendring. I forhandlingene kom det et ønske om å ta inn muligheten for uttak av ved til hytter i reservatet. Det ligger tre hytter innenfor verneforslaget. Det er fra før åpnet for å rydde vegetasjon inntil 2 dekar rundt hyttene, men da det er til dels glissen skog ønsker hytteeierne mulighet for å kunne hogge ved også utenfor dette arealet. Statsforvalteren har forståelse for ønsket og tilrår å ta inn muligheten for dispensasjon i forskriften § 7. Det foreslås følgende endringer i forskriften:

- Nytt punkt § 4 k: Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet.
- Nytt punkt § 6 d: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- Nytt punkt § 7 g: Uttak av ved til bruk i hytter i verneområdet.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Såta naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Såta naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

34. Kiærmarka naturreservat i Rakkestad kommune, Viken

Totalareal 58 dekar, hvorav 54 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

BaneNor, Statnett, Forsvarsbygg og Statens vegvesen har uttalt seg og har ikke merknader. NVE gjør oppmerksom på at Elvia AS har områdekonsesjon. Så langt NVE kjenner til er det ingen planer knyttet til nettanlegg. NVE er fornøyd med at både Elvia AS og Statnett SF er inkludert i adresselisten. Disse må også uttale seg om vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettanleggplaner.

Elvia uttaler at de ikke har anlegg som blir berørt.

Språkrådet/Stedsnavntjenesten skriver at i høringen ble det foreslått å bruke Kullebunddalen som navn på verneområdet. Språkrådet viser til deres tilråding ved varsel om oppstart; eierfatsatte skrivemåter skal ikke brukes i navn på andre navneobjekter. Språkrådet tilrår at skrivemåten av naturreservatet må bli Kølabbondalen.

Statsforvalteren viser til at i høringen ble området omtalt som Kullebunddalen. Språkrådet viste til at Kullebund er en eierfatsatt skrivemåte og tilrådet å skrive navnet som Kølabbondalen. Grunneierne i området viser til at gårdsnavnet Kullebund, som dalen har sitt navn etter, ikke har noen sammenheng med kølmiler og kølbrenning. Navnet har sammenheng med terrengformasjonen på innmarka på eiendommen – opprinnelig kuler, men omskrevet til kuller. Grunneierne ønsker ikke å gå videre med Kullebund eller Kølabbonn, og nytt forslag til navn på området har falt på Kiærmarka. Dette er et lokalt navn som har vært brukt i dette området. Siden navnevalg ikke har vært på formell høring

hos stedsnavntjenesten, tas det forbehold om eventuelle endringer i skrivemåten av navnet på verneområdet. Statsforvalteren oppfordrer Stedsnavntjenesten til å kommentere navneforslaget direkte til Miljødirektoratet.

Statsforvalteren tilrår for øvrig at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet har mottatt brev datert 17.8.2022 fra Språkrådet, som skriver at Kiærmarka ikke er registrert i SSR. Navnet er ikke i samsvar med norske rettskrivingsprinsipper, men siden navnet har bakgrunn i et slektsnavn, og ikke et lokalt stedsnavn, må skrivemåten Kiærmarka kunne godtas. Språkrådet har ingen innvending mot det nye navneforslaget. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Kiærmarka naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Kiærmarka naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

35. Hurdalselvdeltaet naturreservat (utvidelse) i Hurdal kommune, Viken

Utvidelse 94 dekar, hvorav 74 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 467 dekar.

Inngrep: Langs dagens vestgrense går en kraftlinje som vil bli innenfor reservatet.

Hovedsynspunkter i høringen

Forsvarsbygg og Statnett har ingen merknader.

Norsk Orientering anmoder om at orientering tillates i verneområdene og viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmal.

Norges Televisjon (NTV) skrev at det på daværende tidspunkt ikke var mulig å si noe om hvorvidt det blir forstyrrelser for fjernsynsseere som følge av verving av skog i de nevnte områdene. NTV hadde fått tilbakemelding fra Telenor Norge om at det ikke var stor sannsynlighet for forstyrrelser av TV-signalene.

Naturvernforbundet i Oslo og Viken (NOA) støtter utvidelsesforslaget.

NVE informerte om at Elvia AS som områdekonsesjonær har en 22 kV distribusjonslinje i foreslått verneområde, og er positive til at unntak for drift og vedlikehold i §4 og motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og akutt utfall i § 6 og 7 er inkludert i verneforskriften. De ber også om å ta inn unntaksbestemmelsen for oppgradering og fornyelse i § 4 ettersom denne bestemmelsen er en del av standardbestemmelser som sikrer nødvendig drift, vedlikehold og oppgradering av energi og kraftanlegg.

Viken fylkeskommune informerte om at deler av det nåværende og foreslåtte utvidede arealet for naturreservatet overlapper med Statlig sikra friluftslivsområde Åsanden. Forskriften må ta høyde for aktiviteter og tilrettelegging som er naturlig på Åsanden. Det bør gjøres unntak i det statlig sikrede området for tilrettelegging, tradisjonelle friluftaktiviteter, skoleutflukter og aktiviteter for institusjoner i området. De foreslår å endre begrepet «seilbrett» til «vindbaserte vannsport-aktiviteter». De er klar over at forskrift til verneområde legges til grunn og har forrang for hva som tillates i Statlig sikra friluftslivsområder, men forskriften kan likevel opplyse om at naturreservatet har en del som også forvaltes etter annen forskrift og forvaltningsplan.

Statsforvalteren viser til at nåværende og foreslått utvidelsesareal som overlapper med statlig sikra friluftsområde er vurdert til ikke å komme i konflikt med friluftinteresser. Det

aller meste av arealet som berøres er åpent vann eller sterkt flomutsatte mudderbanker hvor tilretteleggingstiltak ikke er aktuelt. Områder nær badestranden og med infrastruktur for friluftslivet er utelatt fra verneforslaget.

Etter høring er det gjort endringer i avgrensning. I øst ved Åsand er noe areal nord for badestranden og den meandrerende armen på eiendom 19/11, 19/126 og 19/116 er tatt ut av verneforslaget. Ca 10 dekar fordelt på eiendom 18/2, 18/21 og 18/1 er tatt ut i nordvest. I sørvestre hjørne er en bygning grenset ut. Det er også rettet opp feil i dagens vernegrense som følge av upresis opptegning i gammelt vernekart som senere er digitalisert.

Verneforskriften for Hurdalselvdeltaet oppdateres i tråd med ny mal for verneforskrifter. Bestemmelsen om oppgradering og fornyelse er lagt til under §4 bokstav f. Endring fra «seilbrett» til «vindbaserte vannaktiviteter» er lagt til i § 5 bokstav a.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Hurdalselvdeltaet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Hurdalselvdeltaet naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale for område nr. 36-41 i Trøndelag

Samiske interesser / reindrift

Sametinget ga tilbakemelding til oppstarten at det ikke var behov for konsultasjon på det stadiet i prosessen og ville vurdere behov for konsultasjoner senere.

Følgende forhold er av avgjørende betydning for Sametinget for at det kan gis tilslutning til verneforslagene i samiske områder:

- Formålet med vernet må også være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder.
- Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift
- Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid
- Generelt unntak for reindriftas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr
- Flerårige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift.
- Bestemmelser om at samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Sametinget ber om at Statsforvalteren avklarer med berørte reinbeitedistrikt og ev. andre berørte samiske interesseorganisasjoner om behovet for konsultasjoner. I sin endelige uttalelse skriver Sametinget at det begynner å bli mange verneområder i Trøndelag, og understreket behovet for en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene, og som gjør at reindriften kan gjennomføres uten hindringer. Sametinget påpeker at dronebruk forekommer i reindriften. Droner er ikke nevnt i forskriftene, og forutsetter at man finner løsninger som ivaretar reindriftenes behov for dronebruk.

Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt anfører i uttalelse at i henhold til ILO 169. art.14, SP 27 og FNs urfolksdeklarasjon av september 2007, betyr at vern ikke begrenser de samiske rettigheter, men er et vern mot ødeleggelse av naturmangfold forårsaket av kommersielle interesser. Vern skal ikke være til hinder for reindrift, og ved eventuell motstrid skal de

folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn.

Distriktets erfaring er at vern øker trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og SNO, spesielt på vinter. Dette kan under gitte omstendigheter være uheldig, og de ber om orientering når slikt inntreffer.

De samiske retter bygger på alders tids bruk og sedvane, stadfestet av høyesterett.

Distriktet imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette. Regelverket med forskrifter er i utgangspunktet en inngripen i den samiske retten til utnyttelsen av sine beiteområder. På denne bakgrunn kan distriktet ikke søke dispensasjon for sin drift basert på alders tids bruk og sedvane. På disse betingelser stiller distriktet seg positiv til et verneområde. 5 av 6 siidaandeler i distriktet står bak denne uttalelsen.

Åarjel Njaarke anfører i konsultasjon, at vern på den ene siden kan ivareta reindriftens ressursgrunnlag, men at vern ikke skal begrense de samiske rettigheter, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten gjelde. Reindriften kan ikke forholde seg til et nettverk av ulike forskrifter. Distriktet er i ferd med å utvikle distriktsplan, men påpeker at distriktsplan også iblant har blitt brukt imot dem, blant annet fordi reindriftskart ikke er fullstendige. Uansett type leiekjøring, til hytter eller i næring, så bør det være dokumentasjon.

Mads Kappfjell, Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt, melder på vegne av sin siidaandel, at vern av naturområder er sammenfallende interesser med reindriften, da det ligger i sakens natur at det er av interesse å bevare beitegrunnlaget og det opprinnelige landskapet. Reindrift er en naturbasert næring, som i utgangspunktet reguleres av reinens nedarvede vandringsmønster. Store ytre påvirkninger i form av vann- og vindkraft, vegbygging, hytter og motorferdsel legger beslag på og begrenser beitelandet. Reindriften presses også av rovdyr. Det er bra at formålsparagrafen omfatte bevaring av det samiske naturgrunnlaget, og at vernet dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriften bruk. De foreslåtte verneområder er brukt reindriften i uminnelige tider på en ansvarlig måte, noe som muliggjør at det kan sikres unik skognatur gjennom varig vern. Gammelskog er viktig for reindrift. Distriktet er delt i to driftsgrupper, og det er ikke fastsatt offentlige grenser mellom gruppene. Områdene beskrives ut fra hans oppfatning om hva som er deres beiteområder. For Lonskogen anførere han at området bukes som beite fra vår til seinhøst, og at bruk av motoriserte kjøretøy må påregnes. Det må i vernebestemmelsene tas hensyn til reindriften behov for en trygg og ansvarsfull drift. Det er en prinsipiell holdning at alle unntak i § 7 flyttes til § 4 og § 6, som direkte unntak. Det er unaturlig at deler av den tradisjonelle reindriften skal være søknadspliktig. Drone brukes en del, og bør tas inn som unntak, hvis forvaltningen mener det er nødvendig for å bruke drone.

Fovsen sijte, sørgruppen, anfører i konsultasjon at distriktet er presset av inngrep og mister areal hvert år. Vern er derfor i utgangspunktet positivt, idet reindriften ressursgrunnlag blir ivaretatt. På den andre siden må ikke vern bli til hinder for reindriften. Bruk av drone bør være tillatt. Prinsipielt bør alle unntakspunkt i § 7 flyttes til §4 og §6.

Statsforvalterens kommentar om samiske interesser/reindrift

Reindriften er en vesentlig bruksinteresse i disse områdene, og er grunnlaget for samisk kultur. Sametinget ber om smidig og god forvaltning mht. samiske interesser, og påpeker problematikken med mange og forskjellige forskrifter, herunder ønske om samordning av forskrifter. Det samme er jevnlig påpekt av samiske distrikt.

Statsforvalteren legger til grunn og forutsetter at opprettelse av- og forvaltning av områdene ikke skal gi reindriften reduserte forutsetninger for rasjonell reindrift i sine distrikt og ikke skal være til hinder for at reindrift skal kunne utøves som tidligere, også bekreftet i foredrag til statsråd desember 2015. Dette innebærer en forvaltning innenfor verneforskriftene i tråd med dette.

Reindrift er en del av samisk kultur og foregår i praksis ute hele året, med en rekke praktiske driftsvurderinger som må tas der og da. Det er mange verneområder, store og små, i samiske driftsområder.

Spørsmålet da er å etablere en struktur (areal, forskrift m/foredrag, samt forvaltningsplan) som på den ene siden ivaretar sårbar biologi og samtidig ivaretar reindriften med forutsigbare forvaltningsrammer. Vernevedtak består av areal (grense) og forskrift, samtidig som foredraget til statsråd legger føringer for forvaltningen. Forvaltningsplan skal utdype hvordan området skal forvaltes og gi forutsigbarhet for brukerne. Statsforvalteren mener at oppbygging av forskrift jf. tilrådingen, sammen med forvaltningsplan kombinert med reindriftens beskrivelser i distriktsplan og bruksregler, legger grunnlag for dette.

Samiske interesser er ut fra tidligere drøftinger og prosess tatt inn i høringsutkastet i § 1 formålsparagrafen, § 4 om uttak til samisk sløyd mv, § 6 om motorisert ferdsel på snødekt mark, § 7 vedrørende div. forhold, og § 11 om at samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Forholdet mellom unntak plassert i § 4 (direkte unntak) og i § 7 (etter søknad), kan være noe forskjellig ut fra størrelse og sårbarhet i områder, gitt at større områder har robusthet i forhold til ordinær samisk virksomhet.

Forslagene som har vært på høring berører areal i 6 reinbeitedistrikt/sijte. Statsforvalteren viser til protokoller fra konsultasjoner og de øvrige anmerkninger fra distriktene.

Uttak av virke

Ved- og virkesretten er beskrevet i reindriftsloven som bl.a. uttak av bjørk, busker, einer, vidjer, selvtørrede bartrær. For de større områder er samisk uttak av ved, samt materiell for vedlikehold av lovlig oppsatte gjerder, som i vedtaket av juni 2021, lagt til § 4, jf. uttalelse fra Sametinget. Statsforvalteren understreker at dette gjelder uttak av brensel for bruk på stedet, ikke vedhogst for å frakte vekk fra området, samt at virke ikke skal tas i kjerneområder vist i forvaltningsplan. Kjerneområder er konkrete områder med spesielle verdier, avgrenset i høringsrapporter, og registreres som naturtypeområder i naturbase. Dette er dermed kjent kunnskap. Det betyr at uttak av ved, utenom situasjonsbetingede bål, stort sett har aktualitet der reindriften har gjeterhytter.

Størrelsen på de foreslåtte nye områder varierer mye. Områdene har derfor ulik robusthet i forhold til uttak av ved og virke. Statsforvalteren har i flere år gjennomført omfattende befaringer i kandidatområder for vern, og har god oversikt over situasjonen i områdene på vernetidspunktet. Reingjerder finnes så å si ikke og helt sporadisk i få områder. Behov for ved og virke til vedlikehold av anlegg er ikke stort. Med områder av noen størrelse, og hvor disse forholdene er vurdert konkret, anser Statsforvalteren det lite problematisk å ha dette punktet i § 4, med henvisning til forvaltningsplan. Statsforvalteren vurderer fortsatt dette som det praktisk fornuftige, både for forvaltningen og for reindriften i området.

Sametinget har bedt om at unntaket gjelder alle områder. Statsforvalteren kan ikke anbefale åpning for generell vedhogst i områder som er små. Statsforvalteren antar også, at når områder er små, så er virke for vedhogst lett tilgjengelig nært det aktuelle område. Et distrikt har anført at tørr gran må komme inn under unntaksbestemmelsene, da de spesielt bruker slike til ved. I reindriftens unntak for ved, så gjelder det for bjørk og småvirke. Statsforvalteren anfører at det i verneområdene står ganske få selvtørrede grantrær, men at disse har funksjon for biodiversiteten i området. Systematisk søk etter disse for ved, er derfor uheldig for naturverdiene, og Statsforvalteren anbefaler ikke at dette tillates, og at rammen for ved fortsatt er bjørk.

Midlertidige gjerder

Med hensyn til midlertidige gjerder, så hender det at reindriftstøverne på vinterføre setter opp midlertidige gjerder basert på medbrakt materiell. Statsforvalteren vurderer at slike gjerder faller utenfor forskriften og ikke trengs å omsøkes. Et distrikt har i konsultasjon påpekt at det hender at midlertidig gjerde spontant må settes opp også på barmark, og at dette er situasjoner det ikke kan konkret søkes om i forkant.

Barmarkskjøring

Når det gjelder barmarkskjøring, så kan og vil dette sette vesentlige terrengspor. Mange befaringer gjennomført av Statsforvalteren indikerer imidlertid at dette ikke er noe omfattende problem i skogverneområdene i Trøndelag i forbindelse med reindrift, men spor forekommer (både av reindrift og storvilttransport). Vesentlige spor finnes i disse områdene først og fremst på faste ferdselsleier til og fra boplasser og samlingsplasser. I annen forbindelse (trolig elgjakt), er det observert områder med omfattende spor. Potensialet for spor og terrengskader ved barmarkskjøring er generelt sett betydelig. Enkelte steder er geonett prøvd for å etablere fast underlag, med en viss - men ulik suksess. Omfanget av barmarkskjøring i reindrift begrenser seg også, på grunn av tidsbruk, omkostninger og variert/kupert terreng.

Barmarkskjøringen skal beskrives i distriktsplanen/m bruksregler, jf. reindriftslovens § 62. Videre skal motorferdsel på barmark etter reindriftslovens § 23 begrenses mest mulig, og fortrinnsvis foregå etter faste traseer, samt at § 23 også henviser til forskrifter i verneområder. Reindriften er for øvrig ikke statisk, og motorisert transport må foretas i forhold til hvor reinen oppholder seg, og det kan variere ut fra ulike forhold, vær-situasjon, beitesituasjon, forstyrrelser mv.

Sametinget påpeker at barmarkskjøring bør behandles samlet for alle skogverneområder i et distrikt, slik at distriktene slipper å søke på mange områder.

Statsforvalteren forholder seg til at barmarkskjøring bør være i § 7 men på en slik måte at dette kan håndteres på flerårsbasis ut fra beskrivelser i distriktsplan/bruksregler, jf. reindriftslovens krav. Hvis en distriktsplan gjenspeiler kravene i reindriftsloven i beskrivelse av barmarkskjøring, kan den legges til grunn også for verneområdeforvaltningen, via forvaltningsplan. Det kan være forskjell på områder med hensyn til sårbarhet for kjøring, men ut fra rasjonalitet vil nok kjøring overveiende legges til område med bærekraft. Det betyr at distriktsplanen direkte kan legges til grunn for forvaltning av barmarkskjøringen, og et grunnlag for at verneområder kan behandles mest mulig samlet.

Flyttleier

Flyttleier er tegnet inn på reindriftskart, men av veldig varierende bredde fra, 30 -300 meter og opp til flere hundre meter. Dette ut fra terrengets beskaffenhet, vegetasjon og hvordan reinen beveger seg i terrenget. Videre så vil rein også bevege seg i terreng utenom de inntegnede flyttleier, bl.a. avhengig av vær og føre. Reindriften er videre ikke statisk, og det hender at reindriftsutøvere må ta beslutninger der og da, f.eks. å fjerne litt vegetasjon i en kjøre- eller driftstrase, enten det gjelder vindfall som sperrer i en trase, eller at man rydder noen kvister eller småvirke. Enkelte steder kan det være ryddet (eksisterende) gater i vegetasjon, men det forekommer i veldig liten utstrekning, og ofte trekker reinen gjennom glissen tresatt mark. Ryddebehovet kan være fra å vedlikeholde gater, til forefallende fjerne litt vegetasjon, flytte på vindfall som sperrer i et flyttområde. Dette temaet egner seg i større områder best å håndtere gjennom § 4 og nærmere beskrivelse i forvaltningsplan, mens når det gjelder vindfall legges det i § 4, som i siste vedtak, for alle områder. Når det gjelder små mengder kvist/småvirke så kan det uansett vurderes å gå under terskel for forskrift.

Droner

Bruk av droner er påpekt fra flere distrikt. Dette er i visse situasjoner et nyttig hjelpemiddel, og distrikter anfører at droner kan være med og begrense barmarkskjøring. De stiller spørsmål om droner og forskrift.

Statsforvalteren anfører at bruk av droner og modellfly likestilles. Så hvis droner eller modellfly ikke er omtalt i forskrift, så kan bruk av droner i utgangspunktet anses som lovlig. Droner kan imidlertid ikke brukes slik at dyr, hi- og reirplasser blir utsatt for unødige forstyrrelser, jf. § 3 b.

Samordning av forskrifter

Det er mange verneområder i flere distrikt og verneforskrifter med ulik alder og utforming.

Det kan være betydelig forskjell på en forskrift fra førstegangs skogfredning og vedtak som fattes nå. Videre så foregår ofte også noen justering av punkt ved de enkelte års vedtak. Disse endringer har overveiende vært til reindriftens «fordel». I tilfeller hvor «gamle» verneområder utvides, så «oppdateres» vanligvis også forskriften, men det pågår ikke noe generelt arbeid for harmonisering av forskrifter. Distriktene uttrykker generelt at det har vanskelig for å forholde seg til et nettverk av forskrifter. Felles forvaltningsplan for ulike verneområder vil kunne være en løsning for å behjelpe på dette forholdet.

Forvaltningsplan

For verneforslagene som ligger i reinbeitedistrikt så skal det, i hvert fall for områder av litt størrelse, etter § 10 lages forvaltningsplan. Dette er et viktig instrument i forholdet mellom reindrift og verneforvaltningen. Forvaltningsplanen vil også være et instrument for smidig forvaltning, som Sametinget etterlyser.

Oppsummering

Reindrift presses av en rekke arealinngrep og forstyrrelser (hytter, hogst, vindkraft og skogsveier). Urørt beiteland, uforstyrret beiting og gammelskog er viktig for reindriften. Vern vil sikre arealgrunnlaget for reindrift i de områder som vernes. Flere reinbeitedistrikt nevner at arealvern også er et vern av deres ressursgrunnlag, og er derfor positiv til vern. På den andre siden så mener distriktene at all reindriften i medhold av reindriften bør ha direkte unntak i forskriftene. Det er således ikke enighet med reinbeitedistriktene om de unntakspunkter som er lagt til § 7, samt uttak av selvtørrede grantrær til ved i forhold til ett distrikt. Det er ikke full enighet med Sametinget om fordeling av unntakspunkter mellom § 4 og § 7.

I forskriftsforslagene er det samiske naturgrunnlaget med i formålsparagrafen (§1) og samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Statsforvalteren legger til grunn at reindriften skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i de aktuelle områder, og distriktsplaner/bruksregler i utgangspunktet kan være en basis i forhold til barmarksferdsel.

Et vern ut fra slike forutsetninger vil ikke redusere, men styrke og sikre arealgrunnlaget for reindrift. Statsforvalteren tilrår verneforslagene, med noe ulike tilpasninger i de større og i de små områdene.

Andre generelle merknader til område nr. 36-41

Naturvernforbundet i Trøndelag mener det er stort behov for mer vern av skog i Trøndelag, og fremhever følgende natur som særlig viktig: Boreal regnskog og vern på høy/svært høy bonitet i nedre del av mellomboreal og sørboreal sone, skog på kalkgrunn, raviner, bekkekløfter, gammel sumpskog, gammel produktiv skog og større sammenhengende områder som kan fungere som økologiske soner. Naturvernforbundet skriver også at frivillig vern har bidratt til ivaretagelse av mange viktige områder, og gitt bedre forhold mellom skogeiere og miljøforvaltning. Men Naturvernforbundet mener også at det er svært viktig med ordinære verneprosesser, for å fange opp de mest verdifulle områdene. Spesielt må områder på statsgrunn og statsallmenning prioriteres.

Fylkesutvalget i Trøndelag fylkeskommune er i prinsippet imot ordningen om frivillig vern av skog, men støtter målsetting om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold. Vern av skog bør baseres på faglige vurderinger opp mot FNs bærekraftsmål nr. 15 skog. I den aktuelle situasjon knyttet til utfordringer og forpliktelser i forhold til klima og bærekraftsmål 13 klima, burde ressursene i den aktuelle situasjonen omprioriteres til å stimulere økt produksjon og hogst av skog. Fylkesutvalget påpeker at med omlag 8% andel skogvern i Trøndelag gir det et betydelig bidrag til å oppfylle Stortingets vedtak om 10% skogvern. Skogvernet legger begrensninger på virkestilgangen til skogindustrien. Det er derfor viktig at verneformålet og en bærekraftig produksjon av biomasse balanseres på en god måte. Dette i tråd med Stortingets forutsetning om at vernet skal gjennomføres på en slik måte at

det får minst mulig konsekvenser for avvirkingen og skognæringas bidrag til det grønne skiftet. Trøndelag fylkeskommune vurderer det imidlertid slik at det ikke synes å være store konflikter knyttet til forslaget om frivillig skogvern i Trøndelag. Det er viktig at man i den videre verneprosess har en helhetlig tilnærming, der både verneformål og bærekraftig produksjon ivaretas. Gitt at vern blir en realitet anbefales det i størst mulig utstrekning å utarbeide forvaltningsplaner.

Trøndelag Idrettskrets uttaler at det er av stor betydning for folkehelsen at vernestatus ikke er til hinder for tradisjonell bruk sommer og vinter, både med hensyn til preparering av skiløyper med maskinutstyr og skånsom rydding av løyper på sommertid. Videre i forhold til trimløyper/merkede stier og traseer for almen ferdsel og turgåing. Forutsetning er at all aktivitet og tilrettelegging skjer skånsomt og at ikke gjøres inngrep som er irreversible.

36. Gråura naturreservat (utvidelse) i Sunndal kommune i Møre og Romsdal og Oppdal kommune i Trøndelag

Utvidelse 2000 dekar (1682 dekar i Oppdal og 318 dekar i Sunndal), hvorav 512 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal 3993 dekar.

Inngrep: Det går en ledningstrase fra Riksvei 70 over hele elvekløften til Holberget.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NTNU Vitenskapsmuseet uttaler at forslaget til utvidelse av Gråura naturreservat har en svært uheldig arrondering. Dette er likevel til en forbedring av arronderingen til et svært oppstykket naturreservat og vil gi et mer helhetlig verneområde. Videre kommenteres det at verneforslaget vil bidra til å sikre et område med svært store naturverdier, med en utvidelse nedstrøms den vestligste biten av det eksisterende naturreservatet. NTNU Vitenskapsmuseet ser på forslaget som et steg på veien til å få et sammenhengende verneområde, og oppfordrer sterkt naturforvaltningen til å jobbe videre med det som mål. Oppdal kommune er positiv til verneforslaget og at det skjer gjennom frivillig vern. NVE skriver at det er registrert to lønnsomme småkraftpotensial i tilknytning til forslaget. Tidligere søknad om Svorunden kraftverk ved Gråura ble i 2015 avslått pga. negative virkninger for landskap og biologisk mangfold. Ut fra tidligere avslag anser NVE det som lite sannsynlig at småkraftpotensialet her vil komme i konflikt med et vern. NVE ber på generelt grunnlag om at standardbestemmelser tas inn i verneforskriften der nettanlegg ligger nær verneforslaget, dvs. med formuleringen «...kraftanlegg i og inntil området». DMF ber om at eventuelle konsekvenser for drift og framtidig utvidelse av uttaket ved Sliper Steinbrudd framkommer i verneforslaget. Steinbruddet ligger ved eksisterende naturreservat, og ikke utvidelsen.

Trøndelag fylkeskommune skriver at for Gråura naturreservat anbefaler fylkeskommunen, med bakgrunn i store kulturmiljøverdier, at kulturmiljø og kulturminner omtales i forskriften, jf. naturmangfoldlovens §§ 33 f og 37 tredje ledd. Videre anbefaler fylkeskommunen at verneforskrifter oppdateres med følgende ordlyd, under spesifiserte dispensasjonsbestemmelser: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold, skjøtsel og nødvendig dokumentasjon av kulturminner».

Nettselskapet har ingen merknader til forslaget, men skriver at de har anleggs- og områdekonsesjon i deler av Indre Fosen, Rennebu, Oppdal, Heim, Orkland og Ørland.

Tensio TN har ingen merknader til foreslått utvidelse av Gråura naturreservat.

Statnett har ikke transmisjonsanlegg eller planer som blir berørt av verneforslaget.

Forsvarsbygg har ingen merknader til verneforslaget, men ber om at det i forskrift til de enkelte verneplaner inntas nødvendige unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet. De ber også om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy medtas i forskrift.

Statsforvalteren er enig med NTNU Vitenskapsmuseet i at forslaget bedrer arronderingen av eksisterende Gråura naturreservat.

Statsforvalteren bekrefter at Sliper steinbrudd ligger rett ved eksisterende naturreservat, og ved den foreslåtte utvidelsen.

Det tilrås en mindre grensejustering sammenliknet med høringsforslaget som følge av innspill fra grunneier. Dette medfører en liten reduksjon i arealet på verneforslaget.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Gråura naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at området har store verneverdier knyttet til en stor elvekløft med stor variasjon i skogtyper og med forekomster av gammel ospeskog og annen gammel skog som er tilnærmet upåvirket av skogbruk, samt at området er levested for et stor antall truede arter. Det vurderes også ut fra dette at samfunnsnyttene av vern vil være større enn samfunnsnyttene av eventuell kraftutbygging i området, jf. omtalen av kraftpotensialer over. KLD slutter seg til direktoratet og tilrår at Gråura naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

37. Julesstraumen naturreservat i Lierne kommune, Trøndelag

Totalareal 123 dekar, hvorav 116 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Kartverket og Språkrådet skriver at navnet på området bør være *Julesstraumen*.

Tensio TN skriver at de har nettanlegg knyttet til området, og ber om at det tas hensyn til det. Anlegget ligger ikke i foreslått verneområde, men på tilgrensende eiendommer.

Statsforvalteren viser til at området ligger i Låarte reinbeitedistrikt, men helt i utkanten og er vurdert som marginalt. Distriktet har ikke reagert på henvendelse om eventuell konsultasjon. Det vises for øvrig til de generelle merknadene knyttet til reindrifta.

Statsforvalteren tilrår å endre navnet fra Juletrømmen til *Julestraumen*.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at kraftledning og -anlegg ligger i betydelig avstand fra det foreslåtte verneområdet. Det er derfor ikke behov for å ta inn dispensasjonsbestemmelser knyttet til dette i verneforskriften. Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Julestraumen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til innspill 17.10.2022 fra Miljødirektoratet om at Kartverket sier riktig navn er *Julesstraumen*. KLD slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Julesstraumen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

38. Folldalen og Lonskogen naturreservat (utvidelse) i Høylandet kommune, Trøndelag

Utvidelse 2428 dekar, hvorav 848 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 15 113 dekar.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NVE har i tidligere uttalelse informert om at det er ingen konflikter knyttet til vern av området. Så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i området. Kartverket og Språkrådet uttaler at bør være *Lonskogen* og ikke *Lonaskogen*. Statsforvalteren tilrår å endre navnet til *Folldalen og Lonskogen* i samsvar med innspill. Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Folldalen som Folldalen og Lonskogen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Folldalen og Lonskogen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

39. Hølbekkdalen og Litlhaugdalen naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 904 dekar, hvorav 512 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Kartverket og Språkrådet uttaler seg til navnesetting, med utgangspunkt i SSR. For Trolldalen har Kartverket fått inn lokalt forslag: Trolldalen og Hølbekkdalen. Språkrådet sier at Trolldalen ligger i utkanten av området, og det bør vurderes et mer dekkende navn, f.eks Hølbekkdalen. Språkrådet anfører at navnet må skrives Hølbekkdalen og Litlhaugdalen, som er registrert som eneste godkjente skrivemåte. Statnett uttaler at det ikke er ledningsnett knyttet til dette området. Småkraft AS og NVE har ikke kommentarer til dette området.

Statsforvalteren viser til generelle kommentarer foran mht. reindrift.

Språkrådet mener at -tl- skal brukes for trønderske -tjh-lyden, i stedet for -tj-. I tidligere uttalelse har de derimot anbefalt at et område skal benevnes Litjfjellet og Heståsen, altså her benyttes -tj-formen og -tl- påpekes ikke. Av disse to alternativ oppfattes at -tj- er mest naturlig og i samsvar med lokal uttale, og går for den lokalt naturlige skrivemåten – Litlhaugdalen. Statsforvalteren tilrår navnet Hølbekkdalen og Litlhaugdalen. Forskriftspunkter om samisk uttak av virke og ved, samt angående flyttleier, foreslås flyttes fra § 7 (etter søknad) til § 4, unntak – men etter rammer nedfelt i forvaltningsplan. Begrunnelsen for dette er at med arealøkningen som følge av utvidet tilbud, så kan området betraktes å ha en størrelse som gir rom for fleksible vurderinger. Samtidig gir det mer enhetlige forskrifter for ganske mange naturreservat i distriktet, hvor det er markant små naturreservat som har de to punkter knyttet til § 7 og konkret søknad. Unntak for barmarkferdsel legges fortsatt til § 7, koplet til forvaltningsplan og distriktsplan. Det er da ikke full enighet med reinbeitedistriktet om unntakspunkter som er lagt til § 7. Med hensyn til kommentar fra Sametinget i 2020 om kjerneområder, så ble det avklart. Grunnlaget for det er at kjerneområder er tilsvarende naturtypeområder og områder med spesielle biologiske verdier, og klart avgrenset i naturbase og forvaltningsplan. I forskriftsforslagene er det samiske naturgrunnlaget med i formålsparagrafen (§1), og samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Statsforvalteren

legger til grunn at reindriften skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i aktuelle områder, og distriktsplaner/bruksregler i utgangspunktet kan være en basis mhp. barmarksferdsel. Et vern ut fra slike forutsetninger vil ikke redusere, men styrke og sikre arealgrunnlaget for reindrift. Statsforvalteren tilrår verneforslaget med noe justering av forskriften. Statsforvalteren tilrår at området vernes med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren tilrår vern av Hølbekkdalen og Litjhaugdalen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til innspill fra Miljødirektoratet 17.10.2022 hvor det vises til tilbakemelding fra Kartverket om at formen *Litj-* ikke er aktuell i Namsos kommune, men at formene *Litl-* eller *Liss-* kan brukes. Kartverket anbefaler Litlhaugdalen. Det riktige navnet vil da være *Hølbekkdalen og Litlhaugdalen*. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår at Hølbekkdalen og Litlhaugdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

40. Engan og Liabugen naturreservat i Namsos kommune, Trøndelag

Totalareal 3042 dekar, hvorav 2018 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Gamle ferdselsleier inn til gamle boplasser. Det går kraftledning gjennom området. Et lite felt med stor sitkagran og noe spredning finnes sentralt i området.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

DMF, Riksantikvaren, Statnett, Statens Vegvesen og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ikke hatt kommentarer til området.

NVE ber om at standardbestemmelser tas inn i forskrifter også der nettanlegg ligger nært områdegrensene, med formuleringen "... kraftanlegg i og inntil området". NVE ber om at bestemmelser knyttet til oppgradering og vedlikehold av kraftverket, samt motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og akutt utfall, blir inkludert i verneforskriften.

Tensio TN har nettanlegg knyttet området. Dette må tas hensyn til i det pågående arbeidet. Språkrådet og Kartverket anbefaler å bruke Liabugen. "Bugen" betyr vik i sjø. Det anbefales også å bruke *Engan og Liabugen* i stedet for Engan/Liabogen.

En grunneier anfører til oppstartmeldinga at «Liabogen» er et mer dekkende navn.

Det er tre gamle ferdselsleier inn til Lian. Vest for Lian er det en liten, rektangulær parsell med planta skog, hvor det er forskjellig eierskap på skog og grunn, og et vern av denne parsellen vil bli upraktisk i forhold til Lian.

Statsforvalteren viser til generelle kommentarer foran mht. reindrift.

Statsforvalteren tilrår å endre navnet til Engan og Liabugen.

Med hensyn til innspill fra en grunneier ble avgrensning endret før høring, slik at omtalte areal ble grenset ut.

Forholdet til kraftledning og –anlegg er ivaretatt i verneforskriften.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som omtalt.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Engan og Liabugen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Engan og Liabugen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

41. Drættvika naturreservat i Indre Fosen kommune, Trøndelag

Totalareal 295 dekar, hvorav 232 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Et pumpehus knyttet til tilgrensende hytte.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Kartverket og Språkrådet mener navnet bør være Drættvika.

Grunneier har justert tilbudet noe, ønsker bl.a. at grense legges utenom brønn.

Hytteeiere er positive til forslaget, men påpeker at de har et pumpehus vest for tomta, med behov for adgang til vedlikehold av pumpehuset. Det går en gammel ferdselslei, de anser det som kulturhistorie og ønsker å vedlikeholde stien inkl. bl.a. rydding av vegetasjon. De har også en sti fra pumpehuset, langs gamle strømlinjer og med behov for vedlikehold. Et annet pumpehus ved nordøstre del av forslaget medfører også behov for vedlikehold.

NVE påpeker at det er nettanlegg nært området, men at anlegget er holdt utenfor.

Tensio TN skriver at kraftlinje er nedlagt og erstattet med kabel langs vei.

Fovsen sjite, sørgruppen, anfører at Drættvik ligger i bratt terreng ned mot Trondheimsfjorden, innimellom infrastruktur, og er lite brukt som beiteområde.

Statsforvalteren tilrår å bruke navnet Drættvika, i samsvar med innspill.

Det er gjort noen mindre justeringer av vernegrensen etter høringen.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet viser til at Statsforvalteren har foreslått å ta inn åpning for vedlikehold av «Trollsti». Rydding av denne stien vil omfattes av den generelle åpningen i § 4 h.

«Trollstien» er en sti hvor det er plassert ut enkelte trollfigurer. Vi mener disse figurene ikke omfattes av forbudet i verneforskriften, og at de derfor kan vedlikeholdes som på vernetidspunktet. Direktoratet foreslår derfor å ta begrepet «Trollsti» ut av forskriften, og slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Drættvika naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Drættvika naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale for område nr. 42-48 i Nordland

Statsforvalterens omtale av samiske interesser / reindrift

Storberget ligger innenfor Skjomen reinbeitedistrikt, Iselva i Frostisen reinbeitedistrikt, Råhpuk/Kilvasskogen i Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt og Ørnodden i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt.

For Råhpuk/Kilvasskogen er det gjennomført konsultasjon med Stájggo Hábmer reinbeitedistrikt ved befaring i området, konsultasjon med lulesamiske grunneiere med tilgrensende eiendommer samt møte med Hellandsberget Grunneierlag.

Skjomen reinbeitedistrikt så ikke behovet for konsultasjon i forbindelse med vern av Storberget, men har gitt innspill til verneplanen som er tatt til følge.

For Ørnodden er det gjennomført konsultasjon ved befaring med Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt i juni 2021, i forbindelse med vern av skog på statsgrunn på Helgeland.

Under befaringen ble Ørnodden også diskutert.

I forbindelse med Iselva har Statsforvalteren ikke lyktes i å oppnå kontakt med Frostisen reinbeitedistrikt.

Oppretting av nevnte naturreservater vil sikre arealene mot nedbygging eller andre typer fysiske inngrep, men forskriftene vil medføre noen reguleringer knyttet til bl.a. motorferdsel og etablering av gjerder og anlegg. I forslag til forskrifter er tatt inn bestemmelser som skal sikre reindriften både i formålet og i spesifiserte unntaksbestemmelser. Det er gjort unntak for bruk av snøskuter, og det kan etter søknad gis dispensasjon til bruk av annen motorferdsel. Det kan gis flerårige dispensasjoner for barmarkskjøring. Det kan også gis tillatelser til oppføring av gjerder og anlegg og uttak av bjørk.

En tilstrekkelig opplyst distriktsplan kan anses som en søknad om dispensasjon, uten at ytterligere søknad er nødvendig. Det er viktig at distriktsplanen er grundig og beskriver forhold som etter verneforskriften er søknadspliktig, for eksempel motorferdsel, oppsetting av gjerde med mer. For at vernemyndigheten skal kunne bruke distriktsplanen som en søknad må den være konkret med tanke på hva som skal gjøres, hvor og når. Et eksempel er en beskrivelse av behovet for motorisert barmarkskjøring med tanke på tilkomststraseer, områder med behov for gjeting/samling, antall kjøretøy og tid på året. Om ikke distriktsplanen gir nok informasjon, kreves supplerende opplysninger.

Reindriftas og beitenæringas bruk av området varierer med årstidene. Det er særlig bruk av barmarkskjøretøyer som kan være utfordrende med tanke på å ivareta verneverdiene.

Næringene er avhengig av noe bruk av barmarkskjøretøyer for å opprettholde driften.

Under konsultasjonen kom Sametinget med ønske om at Statsforvalteren i sin tilrådning synliggjør at det er tillatt med bruk av drone knyttet til reindrift i foreslåtte verneområder.

Lulesamiske interesser

Ráhpuk/Kilvasskogen og tilgrensende eiendommer er et lulesamisk bruksområde, et urfolksområde og et eiendomsområde med fastboende lulesamiske grunneiere. Det lulesamiske bruksområdet omfatter det sammenhengende fjellområdet mellom E-6 og Ájlládde/Helland, Svenjunnjá/Pålsommarsset, Smájllle/Leirelv, til Måsske/Musken og videre innover Oarjjevuodna/Hellmofjorden. Det er flere samiske kulturminner i området.

Området har gjennom generasjoner vært og er fremdeles et viktig bruksområde for lulesamer. Studier av samiske kulturspor viser at området har vært et samisk kulturlandskap siden 1600-tallet. Den samiske identitetstilknytningen og tilhørigheten til området er sterk, og landskapet betraktes som deres sijdda/hjem. Nå brukes området hovedsakelig til jakt, fiske og sanking av bær, samt til resting og fyring av bål på vei til egen eiendom.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser, etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen.

Nordland fylkeskommune mener behovet for vern av mer skog i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn i landet ellers. Et eventuelt vern av de foreslåtte områdene bør minske presset på vern i områder av større verdi for skogbruket.

Arbor AS mener båndlegging av skog til kartlegging, skogvern og andre formål bidrar til dårligere rammebetingelser for skogindustrien. All båndlegging av arealer og vern av alle typer vern bør utsettes til alt areal sør for Nordland er kartlagt. Det er betydelig mer verneverdier i skogene sør for Nordland, og dette faktum neglisjeres av staten, politikerne og naturvernere. Arbor AS mener at alt vern i Norge bør stoppes og frigis, og at man heller bør fokusere på bærekraftig høsting av naturen. Ikke minst må naturen i Nordland høstes og forvaltes slik som folket som bor i Nordland ønsker.

Norges orienteringsforbund gjør Statsforvalteren oppmerksom på Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet om forslag til endringer i forskriftsmalen for naturreservater. I tråd med dette brevet bes det om at orientering tillates i verneområdene.

Norsk organisasjon for terrengsykling har vurdert stier og ferdselsstatistikk for de aktuelle områdene, så vel som topografi og underlag. I all hovedsak er dette områder uten nevneverdig sykling. Det virker å være lite kartfestede stier i området som er aktuelle for ferdsel. Etter deres syn er den aktuelle belastningen fra sykling i disse områdene antagelig så begrenset at eventuelle negative konsekvenser for verneverdiene vil være neglisjerbare. Et forbud bør begrunnes med en tydelig konsekvensanalyse og kobling til de verneverdiene som belastes ugunstig av ferdsel både fra gående og syklende.

42. Iselva naturreservat i Narvik kommune, Nordland

Totalareal 459 dekar, hvorav 295 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Forsvarsbygg, DMF og Riksantikvaren har avgitt uttalelse og har ikke hatt merknader.

Narvik kommune er positive til de inngåtte frivillige avtalene om skogvern i kommunen, men er også av den oppfatning at vern av de foreslåtte områdene bør hensyntas ved et evt. fremtidig vern i områder av større verdi for skogbruket.

NVE er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensen. Det er av stor viktighet at forsynings sikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Norsk Bergindustri har til oppstartsmeldingen påpekt at NGU sin berggrunnsdatabase viser at det som er foreslått som Iselva naturreservat består av granatglommergneis med lag av kvartsfeltspagneis, samt en liten åre med kalkglimmerskifer/kalsilikatbergart i den nordre delen av området. Hovedmaterialene i glimmergneis og glimmerskifer er kvarts og glimmer, men det inneholder gjerne også noe feltspat, kloritt, apatitt og andre mineraler. Bruksområdene er bl.a. bygningsstein, gulvflis, trapper mv.

Statsforvalteren viser til at det foreslåtte naturreservatet er knapt 500 dekar, og samme berggrunn finnes i stor utstrekning utenfor det foreslåtte området. Evt. vern vil etter Statsforvalterens mening sannsynligvis ikke ha vesentlig innvirkning på mineralnæringen. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Iselva som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Iselva naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

43. Storberget naturreservat i Narvik kommune, Nordland

Totalareal 1858 dekar, hvorav 1630 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Nordvest i området er et granplantefelt i hogstklasse 4. Det går en gammel ferdselsvei (Hellveien) gjennom området, den ryddes og vedlikeholdes som en tursti.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Forsvarsbygg, DMF og Riksantikvaren har avgitt uttalelse og har ikke hatt merknader. Narvik kommune er positive til de inngåtte frivillige avtalene om skogvern i kommunen, men er også av den oppfatning at vern av de foreslåtte områdene bør hensyntas ved et evt. fremtidig vern i områder av større verdi for skogbruket.

Skjomen reinbeitedistrikt v/Lars Erik Niia ønsker å kunne fortsette å plukke lav i området, da dette er en av få plasser hvor man kan få tak i reinlav innenfor reinbeiteområdet.

To personer har hytte på eiendom 60/3 som grenser til foreslått verneområde, og ønsker det skal være mulig å fortsette å vedlikeholde stien/veien som går fra gården Forså og eiendommen Fredheim og opp på Storberget. Veien betegnes Hellveien og er en gammel ferdselsåre som brukes av hyttefolk flere ganger i uka. Det er ønskelig at stiene blir merket av på kartet som eksisterende stier slik at de kan ryddes og vedlikeholdes i fremtiden. De ber videre om at Mølnelva og bekkeløpet som har sitt utløp på Fredheim inntegnes på vernekartet. Elveløpet og bekkeløpet har tidvis behov for opprensning av kvist, lauv og nedfall. Dette har vært gjort i alle tider for å sikre vanntilførsel, da bekken er eneste vannkilde til eiendommen Fredheim 60/3 og 4 fritidshus. Vedlikeholdet utføres langs bekk og elv til fots, med håndkrafse.

NVE er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensen. Det er av stor viktighet at forsyningssikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Statsforvalteren viser til at det i Storberget er to elver som kan ha mulige lønnsomme vannkraftpotensial.

Statsforvalteren mener det ikke strider mot verneforskriften å vedlikeholde bekken slik det er forklart i innspill fra hytteeiere, og det er ikke nødvendig å legge inn unntak for dette. For å imøtekomme Statnetts innspill har Statsforvalteren har lagt inn følgende unntak under §§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) og 6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene) i verneforskriften:

«§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:...

j) drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall, av eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet

k) oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnitt, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig»

«§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:...

e) nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten»

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Storberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at området har viktige verneverdier knyttet til kalkbjørkeskog og ospedominert skog. Tilnærmet hele det foreslåtte verneområdet er kartlagt som kjerneområder som består av naturtyper med spesiell betydning for naturmangfold. Det vurderes at samfunnsnyttene ved vern er større enn samfunnsnyttene ved ev. kraftutbygging i området. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Storberget naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

44. Ráhpuk/Kilvasskogen naturreservat i Hamarøy kommune, Nordland

Totalareal 5670 dekar, hvorav 550 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Forsvarsbygg, DMF og Riksantikvaren har avgitt uttalelse og har ikke hatt merknader.

Sametinget anbefaler at Statsforvalteren holder et informasjons- og dialogmøte om saken i Hamarøy, med tanke på at det foreslåtte verneområdet Ráhpuk/Kilvasskogen ligger sentralt i det Lulesamiske området på norsk side.

Eiere av eiendom 256/8 som grenser i vest til det foreslåtte verneområdet og

Pålsommarset/Svenjunnjá grunneierlag v/Siri Wernberg har eiendommene 258/2 og 258/6 nord for Ráhpuk/Kilvasskogen er lulesamiske grunneiere. De viser til at det foreslåtte verneområdet Ráhpuk/ Kilvasskogen er et gammelt samisk bruksområde hvor man har klart på samisk måte å bevare naturen nesten uberørt av menneskelig aktivitet fram til dags dato. De påpeker at den samiske bruken og de samiske interessene er sterke, sett hele området under ett fra Ájldáde/Helland ved Ájluokta/Drag langs fjorden til Smájlle/Leirelv

og i Hellmofjorden og fjellområdet mellom Hellmofjorden til E6 i vest i Hamarøy. Dette er et sammenhengende lulesamisk bruks- og eiendomsområde som brukes i tråd med tradisjonelle verdier og normer for bruk av landskapet. De er enige med Sametinget om at verneprosessen må tilrettelegge for medvirkning slik at samiske interesser blir ivaretatt. Videre ønsker alle de tilgrensende lulesamiske grunneierne at verneområdet har parallelle navn både på lulesamisk og norsk. I tillegg ber de om at samiske stedsnavn skal være på plass i alle kartskisser og betegnelser av landskapet i en ferdig verneplan. Hamarøy er en del av forvaltningsområdet for Lulesamisk språk og lulesamisk og norsk er derfor likestilte språk i Hamarøy. Det vises til den samiske navneloven og at man i dag har et utvalg som arbeider med samiske stedsnavn.

Svenjunnjå/Pålsommarset grunneierlag (258/2,6) og grunneierne på eiendom 256/8 viser til at de på deres eiendom praktiserer utstrakt bruk av området til høsting og sanking for salg og til eget bruk, samt fiske og uttak av ved til eget bruk. Området betyr for dem det stedet der de får bekreftet sin lulesamiske identitet og tilhørighet, og landskapet betraktes som deres sijdda/hjem. Det er viktig at vernet ikke legger begrensninger på deres tradisjonelle bruk og tilstedeværelse på deres grunneiendom, og tilstedeværelse i området.

Grunneierne på eiendom 256/8 påpeker at en av deres adkomstveier til eiendommen i barmarksesongen går gjennom foreslått verneområde, om vinteren er dette hovedadkomstveien med ski og snøscooter. Bestemmelsene i § 7 «Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til bakenforliggende hytter med beltekjøretøy på snødekt mark etter fastlagt trasé» bør flyttes til § 4, da det har direkte innvirkning på bruken av deres eiendom.

Bestemmelsen gjør det vanskeligere å få dispensasjon til å kjøre gjennom området med snøskuter, da det blir mer byråkrati da de må søke tillatelse hos ny forvaltningsmyndighet. En enkeltperson mener det begynner å bli mange verneområder i Hamarøy, og at staten må ta større ansvar for de samiske interessene i området. Som et forsonende tiltak burde staten avsette midler til samiske interesser i kommunen, som f.eks. samisk språk, kartlegging av kulturminner, etablering av naturskole, samiske institusjoner o.l.

En annen enkeltperson ønsker at verneplanen innledes med områdets viktigste kulturhistoriske bakgrunn i samisk naturforvaltning, og tilkjenner hvor viktig den samiske forvaltningen har vært for at området i dag kan fredes.

Andreas Kirchhefer peker på at skogen i Ráhpuk/Kilvasskogen har vært et samisk kulturlandskap siden minst 1600-tallet. Han har befart dalen i 2019 for å registrere og datere samiske kulturspor i furu. Blant annet ble det registrert en død furu med årringer ca. 1335-1998, altså en levealder på 665 år. Han ønsker derfor å påpeke viktigheten av å dokumentere bestandsstrukturen og dynamikken i rammen av verneprosesser, blant annet som kunnskapsgrunnlag for å forvalte sjeldne arter knyttet til gammelskog.

En grunneier opplyser at ved Langvatnet skal begge nesene holdes utenfor verneområdet. Hamarøy kommune ser med bekymring på at det legges ytterligere begrensninger i bruk av nye arealer gjennom nye verneforslag. Dette gjelder områder som har verdier med bakgrunn i at det tidligere har hatt lokalt eierskap og forvaltning. Hamarøy kommune forutsetter at ved vern av ytterligere nye områder medfører dette at ressurser for forvaltning og tilsyn lokaliseres til kommunen, jf. føringer gitt under etablering av marint vern. Hamarøy kommune forutsetter videre at forskriften for vern av Ráhpuk/Kilvasskogen utformes slik at dette ikke hindrer utøvelse av reindrift i det foreslåtte verneområdet. Det foreslåtte verneområdet ligger i et viktig beiteområde og kalvingsland, i tillegg til at det rommer en flyttlei som er i aktiv bruk fra sommer- til vinterbeite og motsatt. Kommunen

forutsetter videre at forskriften utformes slik at området fortsatt enkelt kan benyttes til friluftsmål, og at det legges til rette for dette.

Hamarøy Jeger- og fiskerforening foreslår at det settes opp en gapahuk på egnet plass som det kan kjøres fram bålved til på vinterstid. De forutsetter at forskriften utformes slik at området fortsatt enkelt kan benyttes til friluftsmål, og at det legges til rette for dette.

NVE er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensen. Det er av stor viktighet at forsynings sikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Statsforvalteren påpeker til innspill fra Hamarøy kommune og Hamarøy Jeger- og fiskerforening at det fremdeles vil være tillatt å utøve friluftsliv i området, inkludert sanking av bær- og matsopp. Bålbrenning er tillatt dersom man benytter tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Grunnen til at man ikke ønsker at det skal knekkes av greiner og kvist til bålbrenning i dette området er at flere av rødlisteartene som er registrert her vokser på greiner av både levende og døde trær. Sett fra Statsforvalterens side er det ikke ønskelig å etablere tekniske installasjoner i naturreservat, og anbefaler at denne formen for tilrettelegging for friluftsliv etableres utenfor det foreslåtte området.

Statsforvalteren har hatt konsultasjon med grunneieren og er enige om at verneområdet skal ha parallelle navn på lulesamisk og norsk, og at Ráhpuk er et passende samiske navn. Statsforvalteren er også enig i at vernekartet skal ha samisk og norsk navn i de tilfellene det finnes i offentlig kartgrunnlag. Under konsultasjonen kom det også fram et ønske om at Statsforvalteren bør reise navnesak for å få flere samiske stedsnavn i kartgrunnlaget.

Statsforvalteren har uttalt at dette ligger utenfor miljøvernmyndighetenes primær oppgave.

Statsforvalteren tilrår navnet Ráhpuk/Kilvasskogen for området.

Statsforvalteren har etter innspill i høringsrunden justert vernegrensen slik at begge nesene ved Langvatnet er holdt utenfor verneforslaget.

Det er gjort endringer etter høring og konsultasjon for å ivareta hensynet til reindrifta. Det er lagt til et generelt unntak for rydding av flyttleier i § 4: *«Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretraséer i reindriften.»*

Når det gjelder motorferdsel er det ikke aktuelt for Statsforvalteren å åpne for mer motorferdsel enn det som er nødvendig. Det vil være mulig å søke og få flerårige dispensasjoner til frakt av nødvendig utstyr til hytter med snøskuter. Gjeldende forvaltningspraksis tilsier

at det gis inntil seks turer per sesong.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Råhpuk/Kilvasskogen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Råhpuk/Kilvasskogen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

45. Reinåga naturreservat i Hemnes kommune, Nordland

Totalareal 310 dekar, hvorav 290 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

DMF, Forsvarsbygg, Statskog og Statens Vegvesen har uttalt seg og har ikke merknader. Hemnes kommune påpeker at Klubben og Kjeipen beitelag har beiterett i området, og at disse ikke står på adresselista for høringen. Det bør gis anledning til å oppføre gjerder og andre nødvendige tiltak for beitebruk uten nærmere søknad.

NVE er fornøyd med at standardbestemmelser for drift, vedlikehold og fornying av energi- og kraftanlegg er tatt med i forskriften til Fjellavlia, samt at Småkraft AS som eier Reinåga kraftstasjon, har fått tilsendt verneforslaget. De forutsetter at Småkraft AS vil uttale seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med drift og vedlikehold av kraftverket. Videre er NVE positive til at grunneiere og Linea AS er inkludert i adresselisten, og forutsetter at Linea AS uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene dekker deres behov.

Statsforvalteren bemerker at de har sendt verneforslaget til Klubben og Kjeipen beitelag. Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Reinåga naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at vernegrensen ligger ca. 30-50 meter nedstrøms Reinåga kraftstasjon. Det legges til grunn at dette er tilstrekkelig avstand bl.a. for nødvendig tilgang med maskiner i enden av utløpskanal ved kraftstasjonen. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår at Reinåga naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

46. Fjellavlia naturreservat i Hemnes kommune, Nordland

Totalareal 995 dekar, hvorav 820 dekar er produktiv skog.

Inngrep: En kraftledning på 22 kV går gjennom området.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

DMF, Forsvarsbygg, Statskog og Statens Vegvesen har uttalt seg og har ikke merknader. Hemnes kommune påpeker at Klubben og Kjeipen beitelag har beiterett i området. Det bør gis anledning til å oppføre gjerder og andre nødvendige tiltak for beitebruk uten søknad. NVE er fornøyd med at standardbestemmelser for drift, vedlikehold og fornying av energi- og kraftanlegg er tatt med i verneforskriften til Fjellavlia. NVE er positive til at grunneiere

og Linea AS er inkludert i adresselisten, og forutsetter at Linea AS uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene er tilstrekkelig for å dekke deres behov.

Linea AS peker på bestemmelse i § 6 e i forslag til verneforskrift for Fjellavlia:

«Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.» De mener denne bestemmelsen er for snever for deres behov for vedlikehold og drift av linjen, da de benytter motorisert transport som snøskuter, ATV og helikopter ved reparasjoner, tilsyn og generelt vedlikehold på alle deres linjer. De ønsker å kunne benytte motorisert transport ved alle typer arbeid og tilsyn av linjen, for å få en rasjonell drift av nettet. I tillegg mener de at kravet om å sende melding til forvaltningsmyndigheten etter bruk av motorisert transport vil være utfordrende å etterfølge, og ber derfor om at denne fjernes.

Statsforvalteren bemerker at de har sendt verneforslaget til Klubben og Kjeipen beitelag. I Fjellavlia er det digitalt kartlagt et vannkraftpotensial på 0,73 GWh med en pris på 7,0 kr/kWh (2019- prisnivå). Ifølge NVE er potensialet relativt lite og dyrt sammenlignet med andre vann- og vindkraftprosjekter som det er gitt konsesjon til.

Til Linea AS sitt innspill viser Statsforvalteren til at det i verneforskriftene er direkte unntak for motorisert ferdsel som er nødvendig for et sikkerhetsmessig forsvarlig tilsyn, for eksempel ved akutt utfall. I andre tilfeller krever motorisert ferdsel en dispensasjon for at vernemyndigheten blant annet skal ha mulighet til å styre hvilke typer kjøretøy som skal benyttes og hvilken trasè som skal følges. Dispensasjonsordninger er ikke tatt inn for å hindre nødvendige tiltak eller nødvendig kjøring, men fordi det i enkelte sårbare områder er ønskelig å styre bruken av kjøretøy slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter og skader på naturmiljøet. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje må søkes om.

Det er gjort en endring i verneforskrifta for å kunne ivareta de to kulturbetingede naturtypene som er registrert inne i kalkgranskogen - hagemark/semi-naturlig eng og rik slåttemyr. Det er i § 4 i forskriften lagt inn et unntak for skjøtsel av semi-naturlig eng og slåttemyr etter skjøtelsplan: «§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: n) Skjøtsel av kulturbetinget slåttemyr og seminaturlig eng etter skjøtelsplan.»

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer som omtalt.

Miljødirektoratet viser til at det åpnes for skjøtsel av kulturbetinget slåttemyr og semi-naturlig eng i forskriften. I Statsforvalterens forslag til verneforskrift knyttes denne opp til skjøtelsplan. Direktoratet forutsetter også at denne skjøtselen skjer etter skjøtelsplan eller andre retningslinjer fra forvaltningsmyndigheten, men tar dette kravet ut av forskriften § 4. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Fjellavlia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til høringsuttalelse fra Linea AS, og Statsforvalterens merknad til uttalelsen. KLD viser til at verneforskriften har standardbestemmelser for kraftledninger som går gjennom verneområder, og at beskrivelsene i kap. 8.2. foran gjelder også for dette området og gir presiseringer mhp. ulike punkter i verneforskriften. KLD vil i tillegg bemerke at det i naturreservatet ikke er forbud mot lavtflyging f.eks. ved oppsyn med kraftledning, men at det er forbud mot start og landig med luftfartøy inkl. helikopter jf. § 5 annet ledd bokstav a. KLD viser også til at man f.eks.

ved søknader om dispensasjoner for nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold kan søke om flerårige tillatelser. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Fjellavlia naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

47. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (utvidelse i Rana kommune), Nordland

Utvidelse 223 dekar, hvorav 193 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 2192 km²

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

NVE, DMF, Statskog og Statens Vegvesen har gitt uttalelse og har ikke merknader.

Saltfjellet reinbeitedistrikt v/Per Thomas Kuhmunen sier at de generelt er skeptiske til økt vern, da de har erfart at det kan medføre vanskeligheter for utøvelse av reindrift. Imidlertid er det foreslåtte verneområdet Storlia et bratt og begrenset område, og de har derfor ingen spesielle merknader utover at vernebestemmelsene ikke må vanskeliggjøre reindriften.

Reinbeitedistriktet påpekte at de ikke hadde behov for konsultasjon.

Forsvarsbygg påpeker at unntak for landing og start med Forsvarets luftfartøy ikke er med i den eksisterende forskriften til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og ber om at det vurderes å ta med dette unntaket i den oppdaterte forskriften når Storlia innlemmes i nasjonalparken.

Statsforvalteren bemerker at unntak for start og landing med Forsvarets luftfartøy er tatt inn som standard formulering i skogvernområder, men ikke i nasjonalparker. I utgangspunktet ønskes ikke at Forsvaret har øvelser med motorisert ferdsl i nasjonalparker, men ved ikke-forhåndsplanlagt lavtflyving knyttet til f.eks. krisesituasjoner og vanskelige værforhold o.l. vil det være å anse som en nødrettssituasjon som vil kunne gjennomføres. Flyving som ledd i militær operativ virksomhet i forbindelse med akutte hendelser er gjennomgående unntatt søknadsplikt etter forskriftene. Statsforvalteren tilrår kun endringsforskrift med endring av kartreferanse.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i henhold til vedlagte forskrift og kart.

48. Ørnodden naturreservat i Grane kommune, Nordland

Totalareal 267 dekar, hvorav 210 dekar er produktiv skog.

Hovedsynspunkter om enkeltområdet i høringen

Forsvarsbygg, DMF og Riksantikvaren har avgitt uttalelse og har ikke merknader.

NVE er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og

vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensen. Det er av stor viktighet at forsyningssikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsl et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsl og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Nordland fylkeskommune er eier av fylkesvei 7336 gjennom Fiplingdalen, og mener de foreslåtte grensene for verneområdet ikke gjør det mulig med en forsvarlig forvaltning av fylkesveien ettersom grensa er lagt helt inntil veien. Det foreslås at grensa flyttes til 10 m fra veien, slik at denne kan forvaltes og driftes på en forsvarlig måte.

Statsforvalteren har i etterkant av høringen vært i kontakt med Nordland fylkeskommune og spesifisert at grensen for verneområdet følger eiendomsgrensa. Denne ligger 5-8 meter fra veikanten. Fylkeskommunen har akseptert dette, men påpekt at verneforskriften bør åpne for framtidig utvidelse av veien. Det foreligger ingen konkrete planer om utvidelse av fylkesvei 7336, og Statsforvalteren finner det derfor ikke nødvendig å legge til rette for dette i verneforskriften. Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Det er gjort endringer etter høring og konsultasjon for å ivareta hensyn til reindrifta. Det er lagt til et generelt unntak for rydding av flyttleier: «§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for: i) Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretraséer i reindriften.» Samtidig flyttes bestemmelsen om «Reindriftns nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftnsutstyr» fra § 7 til § 4.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Ørnodden naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Ørnodden naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

49. Tennelia naturreservat i Senja kommune, Troms og Finnmark

Totalareal 214 dekar, hvorav 202 dekar er produktiv skog.

Inngrep: Enkeltrær av gran står innenfor området.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett, Forsvarsbygg, DMF og NVE har gitt uttalelse og har ikke merknader.

Sametinget hadde heller ikke merknader til høringsforslaget og har i forbindelse med høringen gitt tilbakemelding om at de ikke så behov for konsultasjon. Sametinget har uttalt seg til oppstartsmeldingen med noen konkrete innspill til verneforskriften med tanke på blant annet ferdsl i forbindelse med utøvelse av reindriftn.

Statsforvalteren har hatt dialog med Sametinget under hele prosessen. Sametinget har

ikke bedt om konsultasjon for området. Oarjiti Sázza / Sør-Senja reinbeitedistrikt har fått melding om oppstart og høringsdokumentene. Det har også vært dialog med reinbeitedistriktet pr telefon. De har ikke kommet med uttalelse eller sett behov for konsultasjon. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Tennelia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Tennelia naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

50. Buggastrondi naturreservat i Luster kommune, Vestland

Totalareal 4055 dekar hvorav 3664 dekar produktiv skog.

Inngrep: Over elva i Vetlemannsgjeli er det ei bru.

Hovedsynspunkter i høringen

Luster kommune, NVE, DMF, Statens vegvesen, Statnett, Landbruksdirektoratet og Forsvarsbygg har ikke hatt vesentlige merknader til forslaget.

Norsk Bergindustri skriver at det er viktig at forskriften tar omsyn til mulige geologiske drivverdige forekomster.

Fortidsminneforeningen har kommet med innspill om at det bør åpnes for å kunne ta ut spesialvirke til formidlingsprosjekt for Urnes stavkyrkje.

Statsforvalteren mener det bør være rom for å ta ut spesialvirke i andre områder enn i det foreslåtte naturreservatet. Statsforvalteren mener også at mineralutvinning med tilkomstveger ikke er tilrådelig eller i samsvar med naturmangfoldloven.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Buggastrondi naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Buggastrondi naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

51. Bjoruvstøyl naturreservat (utvidelse) i Bygland kommune, Agder

Utvidelse 1281 dekar hvorav 300 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 2246 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Agder er positiv til forslaget.

NVE kjenner ikke til planer for nettanlegg som vil være i konflikt med verneforslaget.

NVE gjør oppmerksom på at Agder Energi Nett AS har områdekonsesjon i verneområdet og de forventer at nettselskapet vil uttale seg i høringen.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Bjoruvstøyl naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Bjoruvstøyl naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

52. Lønnsåsen naturreservat i Nord-Odal kommune, Innlandet

Totalareal 320 dekar hvorav 290 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE er positive til at de fleste interessentene de informerte om under oppstartmeldingen er inkludert i adresselisten for høringen. Det er ingen konflikter knyttet til vern av området. Statnett har ikke transmisjonsnettanlegg eller egne planer som blir berørt av verneplanen.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Lønnsåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Lønnsåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

53. Styggvannsdalen naturreservat i Lørenskog kommune, Viken

Totalareal 502 dekar, hvorav 481 dekar er produktiv skog.

Inngrep: En gammel traktorvei inn til sydenden av Styggvann. Ruin etter hytta «Uroa».

Hovedsynspunkter i høringen

NVE har ingen merknader og er positive til at Elvia AS og Statnett har uttalt seg til oppstartsmeldingen.

Elvia AS viser til uttalelse til oppstartsmeldingen og har ingen ytterligere merknader.

En privatperson kommenterer at det er en stor fordel om turisttrafikk kanaliseres fra Losby, så det ikke blir økt biltrafikk i gårdsveiene i området. Stiene må kunne ryddes for vindfall. Vern bør ikke stoppe ev. fremtidig løypekjøring. Ruin etter hytta «Uroa» ligger innenfor verneforslaget, det bør settes opp et informasjonsskilt om hytta. Det bør være tillatt med forsiktig rydding rundt ruinen og den korte veien ned til hytta. Området var også sentralt for lagring av våpen etter flyslipp ved Kåterudmåsan i Enebakk i april 1945. Dette er framtidens kulturminner, og bør bevares og kunne ryddes ved behov. Kulturminner og skjøtsel av disse bør samles i egen paragraf. I forvaltningsplan bør skjøtsel av «Uroa» og andre kulturminner beskrives planmessig og hvem som er ansvarlig for fremtidig skjøtsel. Norsk Bergindustri understreker at det er viktig at det innhentes kunnskap om områdets eventuelle geologiske forekomster før vernevedtak fattes.

Viken fylkeskommune kommenterer at det ikke er foretatt en arkeologisk befaring i området og at det ikke er avklart om det finnes uregistrerte automatisk fredede kulturminner i verneforslaget. Det bes om at følgende tekst innarbeides i verneforskriften: *"Søknader om tiltak som ikke er i tråd med verneformålet, og som medfører inngrep i grunnen, må forelegges kulturminnevernheten i fylkeskommunen for uttale".*

Skogvernet bør, der det er mulig, ta høyde for tradisjonelt friluftsliv. Utbedringer som har til hensikt å verne naturen mot slitasje bør unntas vernebestemmelsene på lik linje med vedlikehold av stier og løyper. Nyetablering eller omlegging av stier eller løyper reguleres av "retningslinjer for saksbehandling av stier og løyper i Marka". Dersom forskriftene skal innskrenke disse retningslinjene, bør det være tillatt etter søknad. Det er positivt at orientering i området er ivaretatt i vernebestemmelsene.

Østmarkas venner (ØV) sier det er prisverdig at Losby bruk har tilbudt arealet for vern. Området skårer høyt på flere mangler i skogvernet og har nasjonal verdi. Det er riktig å inkludere noen partier med yngre skog for å få med begge naturtyper. Fra bevaringsbiologisk synspunkt har forslaget visse svakheter. Det lille arealet på knapt en halv kvadratkilometer, med verdifulle restbestander av en rekke rødlistede arter, kan være for lite for å sikre langsiktig overlevelse. Små bestander er sårbare og kan lett dø ut. En smal og langstrakt form er også mer utsatt for kanteffekter. Forvaltningen bør undersøke om nærliggende arealer kan legges til verneforslaget. Nordøst mot Ramstadslottet naturreservat er skog som begynner å nå en ganske høy alder. Landskapet og verneverdige spennende skog gjør at det er natur- og opplevelseskvaliteter i området. Forskriften bør ta hensyn til det og sikre området mot slitasje slik at verdiene opprettholdes.

Statsforvalterens kommentarer

Mht. utfartsparkering er erfaringen at denne type vern i seg selv ikke genererer betydelig økt besøk til området, og dette forventes heller ikke her. Parkeringsmuligheter er i utgangspunktet utenfor forvaltningsmyndighetens ansvar, selv om det i noen helt konkrete tilfeller er gjort tiltak ved parkeringsutfordringer. Det vil løpende i forvaltningen av området vurderes behov for forvaltningsplan eller informasjonstiltak.

Statsforvalteren er enig i at det begrensa arealet og formen på verneforslaget gjør området sårbart. Det er også arealer med viktige kvaliteter utenfor forslaget. Statsforvalteren har undersøkt mulighetene for å inkludere bl.a. arealene som ØV påpeker, men dette har ikke blitt tilbudt for frivillig vern av grunneierne. Statsforvalteren tilrår avgrensning som i høringsforslaget. Ut fra naturverdiene er det potensiale for utvidelse.

Mht. verneforskrift er traktorveier innenfor verneforslaget avmerket på vernekartet, med tilhørende bestemmelser om bl.a. vedlikehold, motorferdsel osv.

Som følge av lite fremkommelig areal og sårbare vegetasjonstyper i dalbunnen er det gjort lokal tilpasning i verneforskriften for ivaretagelse av vernekvalitetene.

Det er foreslått et generelt unntak for vedlikehold av eksisterende stier i områder. Dette omfatter bl.a. av rydding av vindfall over sti. Stiene skal derfor kunne holdes åpne også etter et vern. Det samme gjelder nevnte skiløype som fremstår som sti sommerstid.

Statsforvalteren mener imidlertid at eventuelt fremtidig ønske om oppkjøring av denne skiløypen, som ikke er preparert de siste 15 årene, må omsøkes etter forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelser i § 8. Det kan i forskriften ikke tas høyde for alle mulige eventualiteter i fremtiden.

Når det gjelder hensyn til idretts- og friluftsliv i verneformålet viser statsforvalteren til formuleringen «*Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene*» i verneformålet som følger malen for verneforskrifter innenfor markalovens virkeområde. Dette ble tatt inn da Klima- og miljødepartementet sluttbehandlet forslag om vern av ni naturreservater i Osloområdet i 2015. Det ble da gjort særlige tilpassinger i verneforskriftene med utgangspunkt i Markas omfattende bruk og unike verdi for friluftsliv, naturopplevelse og idrett, som også inngår i

markalovens formål. Formuleringen i verneformålet har sammenheng med hvilken tilstand som skal videreføres i reservatet, og innebærer ikke at idrett og friluftsliv er selvstendige formål med vernet. Formålet med vernet er knyttet til bevaring av områdenes naturverdier, jf. kriteriene i naturmangfoldloven § 37, men formuleringen innebærer at hensynet til idrett og friluftsliv skal vektlegges i skjønnsutøvelsen ved forvaltningen av verneforskriftene. Dette under forutsetning av at verneverdiene som angitt i verneformålet ikke forringes. Mht. kulturminner vises det til at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av eventuelle kulturminner er ivaretatt av verneforskriften § 7. I dette kan det også ligge forsiktig rydding rundt kulturminnet. Det er også gitt generell åpning for vedlikehold av flere gamle driftsveier i området. Hva som per definisjon anses som kulturminne må vurderes i samråd med kulturminnemyndighetene. Forvaltningsmyndigheten for naturreservatet vil i utgangspunktet ikke være ansvarlig for skjøtsel av kulturminner. Viken fylkeskommune har ansvaret for kulturminneforvaltningen. Statsforvalteren viser til at forskriftens bestemmelse knyttet til kulturminner bygger på malen for verneforskrifter for naturreservater.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget og med følgende endringer i forskriften (i kursiv):

- Endring av § 4 g: rydding og vedlikehold av eksisterende *traktorveier A, B og C* vist på vernekartet, i henhold til standard på vernetidspunktet
- Endring i § 6 b: nødvendig uttransport av felt elg, hjort og *villsvin* med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, samt med traktor eller lett terrengkjøretøy på eksisterende traktorveier *A, B og C* avmerket på vernekartet

Miljødirektoratet bemerker til Viken fylkeskommunes kommentar om krav til uttalelse fra kulturminnevernheten i fylkeskommunen ved søknader om tiltak som medfører inngrep i grunnen, at forskriften ikke åpner for slike tiltak og en slik formulering i verneforskriften er derfor ikke nødvendig. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Styggvannsdalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Styggvannsdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

54. Kringler naturreservat i Nannestad kommune, Viken

Areal 149 dekar hvorav 140 dekar produktiv skog.

Inngrep: Begge delområder krysses av 22 kV-ledninger.

Hovedsynspunkter i høringen:

Nannestad kommune ser positivt på verneforslaget, men ber Statsforvalteren vurdere grenseendring i nord og i sør på det søndre området. Dette for å ivareta begge sider av bekkedragene som går her. Grensene bør følge grensene for ravinedalnaturtypen. Det vil være merkelig om grensene går i bekkene uten at begge sider av kantsonene og hele ravinedalen tas med. Det bør rettes en henvendelse til grunneierne for å se om det er mulig å få med kantsonen/ravinedalen på begge sider av bekkedragene.

Nannestad kommune ser også positivt på at det nordre området Skjennum er tatt med inn i vernet. Det stilles spørsmål ved om det ikke er mulig å binde disse områdene sammen. De to ravinedalnaturtypene går over i hverandre, så her er det verneverdier mellom de forslåtte

områdene som tilsier at disse burde henge sammen. Det bør rettes henvendelse til grunneier for å se om det er mulig å inngå avtale om en sammenslåing av disse områdene. NVE viser til at det går flere 22 kV-ledninger eid av Elvia gjennom og nær området. Det bes om å presisere i verneforskriften § 4 e at standardbestemmelser gjelder for energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. Det mangler generelle unntak fra ferdselsbestemmelsen § 6 for ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Det bes om at disse standardbestemmelsene tas inn.

Statsforvalteren mener de største kvalitetene er fanget opp i foreslått avgrensing, og har i denne omgang av ulike årsaker prioritert å slutføre prosessen for dette arealet. Vi er imidlertid enige i flere av momentene i Nannestad kommunes uttalelse. Utvidelse er aktuelt på senere tidspunkt for å binde sammen de to delområdene og å inkludere kantsoner langs begge sider av bekker og Leira.

Statsforvalteren har tatt inn endringene som NVE påpeker. Det var en feil at unntaksbestemmelsene i § 6 om motorferdsel ved akutt utfall ikke gikk frem av høringsforslaget.

Det foreslås følgende endringer i verneforskriften:

- Endring i § 4 k: Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg *i og inntil verneområdet.*
- Nytt punkt § 6 d: *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at verneforskriften i § 4 åpner for beiting med et beitebelegg som ikke skader verneverdiene. Kringler er en ravineskog med marine avsetninger (leire) og med blant annet flommarksskog. Området er derfor sårbart for eksempelvis tråkk fra beitedyr. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens bruk av formuleringen knyttet til beite. Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Kringler naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at det er behov for nærmere vurderinger av grenser og enkelte vernebestemmelser i det sørlige delområdet. Vern av det sørlige delområdet utsettes derfor, slik at dette foreslåtte vernevedtaket kun vil omfatte det nordlige delområdet. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Kringler naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1. Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Klima- og miljødepartementet viser til at med de endringer og tilpasninger som er foreslått er det i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget. Verneforslaget er justert på en rekke punkter, særlig mht. avgrensninger og verneforskrifter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser.

10.2. Offentlige kostnader

De offentlige kostnadene ved opprettelse av verneområdene som foreslått er knyttet til erstatningsutbetalinger og forvaltning. Den viktigste kostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt.

Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede, fordi skog som vernes som naturreservat oftest best vil opprettholde og videreutvikle vernekvalitetene ved fri utvikling uten behov for aktive skjøtselstiltak. Alle kostnader til vern og forvaltning av områdene vil dekkes innenfor KLDs gjeldende budsjetteramme.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer kostnadseffektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1. Områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter, tas ut før det meldes oppstart for verneprosess. For privateide frivillig vern områder innebærer det at myndighetene takker nei til tilbud om vern.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det ble i 2017 gjennomført en slik evaluering, som gir et godt grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper. Evalueringen tar utgangspunkt i det vedtatte målet om vern av 10 % av skogarealet. For å sikre et kostnadseffektivt skogvern med høy faglig kvalitet trengs også god oversikt over hvor de viktigste skogområdene er. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av skogtyper som er viktige i skogvernet.

Skogvernet skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. KLD har i brev av 8.11.2021 bedt Miljødirektoratet fra februar 2022 iverksette en ordning for avveining mellom skogverninteresser og skogbruksinteresser for nye vernesaker som startes opp i skogvernarbeidet. Denne ordningen ble foreslått av Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, etter et fellesoppdrag til de to direktoratene gitt av Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Klima- og miljødepartementet vurderer at de foreslåtte verneområdene vil bidra til å oppnå de mål og føringer Stortinget har vedtatt for skogvernet.

10.3. Privatøkonomiske kostnader

Tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Erstatningene i saken er i all hovedsak knyttet til at skog som tømmerressurs ikke kan hogges i verneområdene.

10.4. Administrative konsekvenser

De administrative konsekvensene er knyttet til forvaltningen av verneområdene som enten vil være for de kommunene som ønsker å påta seg forvaltningsansvar, eller for statsforvalterne dersom de blir forvaltningsmyndighet for de områdene hvor kommunene ikke ønsker å få delegert forvaltningsmyndighet.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

Det fastsettes forskrifter om vern av 54 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Innlandet, Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark. Forskriftene fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.